

ความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในกรณีผู้เช่าจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า

โดย

นางสาวกมลภา รัตนอภิรมยกิจ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

19609 ส

ความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในกรณีผู้เช่าจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า

โดย

นางสาวกมลภา รัตนอภิรมยกิจ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

LESSOR'S LIABILITY FOR TRADEMARK INFRINGEMENT

BY

MS. KMONBHA RATTANAAPIROMYAKIT

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS of S1 GABRIEL
LABOR VINCIT OMNIA
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE

REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

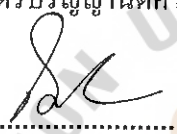
GRADUATE SCHOOL OF LAW

ASSUMPTION UNIVERSITY

DECEMBER 2009

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ	:	ความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในกรณีผู้เช่าจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า (LESSOR'S LIABILITY FOR TRADEMARK INFRINGEMENT)
ชื่อผู้เขียน	:	นางสาวกมลภา รัตนอภิรมยกิจ
ชื่อปริญญา	:	นิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขากฎหมายธุรกิจ)
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	:	นางสาวปวีณา เอี่ยมศิริกุลมิตร

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

..... ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร)

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

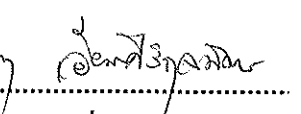
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร)

..... กรรมการ

(นายเสถียรภาพ นาหลวง)

..... กรรมการ

(นางสาวปวีณา เอี่ยมศิริกุลมิตร)

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ	:	ความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในกรณี ผู้เช่าจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า
ชื่อผู้เขียน	:	นางสาวกมลภา รัตนอภิรมยกิจ
ชื่อปริญญา	:	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	:	2552
ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	:	นางสาวปวีณา เอี่ยมศิริกุลมิตร

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิจัยถึงความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ให้เช่าพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทย ให้สามารถเอาผิดแก่ผู้ที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้บัญญัติถึงการเอาผิดเจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เพื่อจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า อันนำมาซึ่งปัญหาในการพิสูจน์ถึงเจตนาในการร่วมกระทำความผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ ซึ่งในประเด็นเดียวกันนี้กฎหมายของต่างประเทศได้วางหลักการกระทำที่ถือว่าเจตนาร่วมกันกระทำความผิดได้อย่างชัดเจน และสมบูรณ์กว่ากฎหมายของไทย

ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่าประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีความสมบูรณ์ชัดเจนอยู่ในตัวที่สามารถปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 โดยบัญญัติให้ “เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่” ที่รู้ หรือควรรู้ว่ามีการนำเอาพื้นที่ดังกล่าวไปใช้หาประโยชน์จากการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าให้ต้องมีความรับผิดในฐานะเป็นผู้สนับสนุนการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าด้วย หรืออาจใช้การตีความกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบันให้ครอบคลุมไปถึงการเอาผิดเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง

Independent Study Paper Title	:	Lessor's Liability for Trademark Infringement
Author	:	Ms. Kmonbha Rattanaapiromyakit
Major	:	Master of Laws (Business Law)
Advisor	:	Ms.Paweena Iamsirikulamith

ABSTRACT

This independent study has the objective to research on the responsibility of the lessor who uses his property as the market to sell the counterfeit trademark products or goods, accordingly under Thai and Foreign Laws, to amend the punishment scope of the infringement actions.

The finding is that as the currently enforcement laws: Trademark Act B.E. 2534, Criminal Code, and Civil and Commercial Code do not legislate the punishment of the lessor who manage the space and allow the lessee to sell the counterfeit products or goods. Such the lessor action is raise up the problems of contributory infringement and the burden of proof on the lessor intention. According to such problems, the researcher has studied the foreign laws under the same problems and circumstances, there are clearly doctrines on punishment the lessor than Thai laws.

Therefore, the researcher suggested that the current punishment under The Criminal Code, and The Civil and Commercial Code is enough to enforce or to be interpreted to punish the lessor. However, under the Trademark Act B.E. 2534, it should be amended in part of lessor punishment by codification as "The lessor who knows or should know that the lessee use his property or space for trademark infringement must be punished as the Supporter", or interpretation the currently laws to be extended to punish the lessor.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ปวีณา เอี่ยมศิริกุลมิตรเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คำปรึกษาแนะนำแนวคิดต่างๆตลอดจนให้ความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลเอกสาร พร้อมทั้งตรวจแก้ไขการค้นคว้าอิสระฉบับนี้จนเสร็จสิ้นเรียบร้อยด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ณัฐพงศ์ โปษกะบุตรที่กรุณาให้เกียรติรับเป็นประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระท่านอาจารย์เสถียรภาพ นาหลวง ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำปรึกษาแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการทำการค้นคว้าอิสระ

นอกจากนั้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณนายนันทน อินทนนท์ อดีตผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษากฎหมาย Tilleke & Gibbins ที่ได้สละเวลาในการให้สัมภาษณ์ และแสดงความคิดเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ และขอขอบพระคุณนายนพวัตติ์ ตันติพงศ์ธาริน ที่ได้ช่วยแปล และให้คำปรึกษารายละเอียดของข้อมูล เพื่อสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง รวมถึงเจ้าหน้าที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ช่วยสนับสนุนให้ข้อมูล และเอกสารแก่ผู้เขียนในการศึกษาระดับปริญญาโท พร้อมกันนี้ขอกราบขอบพระคุณหัวหน้า และเพื่อนร่วมงานในบริษัท นิปปอน เอส แอนด์ เจ คอนซัลติ้ง จำกัด ที่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใดคือ ความรักความเข้าใจจากบิดามารดาของผู้เขียน ซึ่งให้การส่งเสริมการศึกษาแก่ผู้เขียนโดยตลอดมา รวมทั้งกำลังใจจากญาติพี่น้องและเพื่อน ๆ ที่คอยติดตาม และเร่งเร้าการศึกษาของผู้เขียนจนสำเร็จสมความตั้งใจ พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้เขียนเป็นอย่างดีที่มิอาจกล่าวถึงในที่นี้ได้หมด

หากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ยังมีคุณค่าทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอมอบให้แก่บุคคลสำคัญทุกท่าน ที่ได้กล่าวถึงข้างต้น และ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ อันเป็นที่รักยิ่งของผู้เขียน หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

กมลภา รัตนอภิรมยกิจ

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฐ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา 5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา 5
1.4 สมมุติฐานของการศึกษา 6
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา 7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา 7

บทที่ 2 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายไทย 8

2.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายไทย 8
2.1.1 วัตถุประสงค์ และหน้าที่ของเครื่องหมายการค้า 10
2.1.2 ขอบเขตการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า 12
2.2 ความรับผิดของผู้กระทำการละเมิดในเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 12

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.1 ความรับผิดของผู้การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทั่วไป ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 12
2.2.2 ความรับผิดของผู้การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทั่วไป เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 16
2.3 ความรับผิดของผู้กระทำการละเมิดในเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายอาญา 21
2.3.1 การกระทำความผิดในฐานะตัวการ 22
2.3.2 การกระทำความผิดในฐานะผู้ใช้ 23
2.3.3 การกระทำความผิดในฐานะผู้สนับสนุน 24
2.4 ความรับผิดของผู้กระทำละเมิดในเครื่องหมายภารค้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 27
2.4.1 ผลของสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่าพื้นที่ กับผู้เช่า ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 27
2.4.2 ความรับผิดของผู้การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 28

บทที่ 3 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายต่างประเทศ 33

3.1 ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือความตกลงทริปส์ (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPS) 33
3.1.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าภายใต้ความตกลงทริปส์ 33
3.1.2 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าความตกลงทริปส์ 35
3.1.3 ความรับผิดในการละเมิดของเจ้าของสถานที่ความตกลงทริปส์ 37

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา 38
3.2.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า 38
3.2.2 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า 40
3.2.3 ความรับผิดในการเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ของประเทศสหรัฐอเมริกา 49
3.2.4 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ศึกษากรณีกฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ค 51
3.3 สาธารณรัฐประชาชนจีน 56
3.3.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดในการความคุ้มครองเครื่องหมายการค้า 56
3.3.2 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า 58
3.3.3 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ 61

บทที่ 4 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่การละเมิดในเครื่องหมายการค้า 66

4.1 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 66
4.1.1 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 66
4.1.2 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าเมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 68
4.2 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 70
4.2.1 ความผิดในฐานะตัวการ 70
4.2.2 ความผิดในฐานะผู้ใช้ 70
4.2.3 ความผิดในฐานะผู้สนับสนุน 71

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.3 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 74
4.3.1 ปัญหาผลของสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่าสถานที่ กับผู้เช่า ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 75
4.3.2 ปัญหาความรับผิดของผู้การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 77

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 81

5.1 บทสรุป 81
5.2 ข้อเสนอแนะ 84

บรรณานุกรม 87

ประวัติผู้เขียน 92

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS OF ST. GABRIEL
LABOR OMNIA VINCIT
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

1. สถิติการฟ้องคดีต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 20
2. สถิติการฟ้องดำเนินคดีต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และ การค้าระหว่างประเทศกลาง ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 26

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS of S1 GABRIEL
LABOR VINCIT OMNIA
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

จากการเปิดเผยข้อมูลในปี 2551-2552 ของสำนักงานศุลกากรสหภาพยุโรป ปรากฏว่าประเทศไทยเป็นประเทศแถวหน้าติดอยู่ในอันดับที่สามในโลก[1] ที่เป็นแหล่งปลอมแปลงและละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา รวมทั้งจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านั้น อันนำมาซึ่งนโยบายในการเร่งปราบปรามการผลิต การนำเข้า หรือการจำหน่ายสินค้าที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่เป็นผู้วางระเบียบด้านการค้าการลงทุนระหว่างประเทศนั้นคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องจับตามอง (Priority Watch List: PWL)[2] โดยอาศัยกฎหมายภายในของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ Trade Act 1974, special provision 301

เมื่อมองจากมุมมองของเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาแล้วนั้น การละเมิดเหล่านี้เปรียบเสมือนการขโมยทรัพย์ไปจากเจ้าของผู้คิดผู้สร้างสรรค์ นอกจากความรับผิดในทางแพ่งแล้ว การกระทำเหล่านี้เป็นเหมือนการกระทำอาชญากรรมประเภทหนึ่งผู้กระทำจึงควรมีความรับผิดในทางอาญาด้วย เพื่อเป็นมาตรการป้องปรามมิให้มีการละเมิดและขยายการกระทำผิดออกไป โดยการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ผู้เขียนให้ความสนใจในส่วนของเครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาในการถูกละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ค้าขายไม่ว่าจะเป็นศูนย์การค้ากลางเมือง หรือตลาดในท้องที่ต่างจังหวัดก็ได้มีการละเมิดอย่างกว้างขวาง ซึ่งการที่จะขอรับความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยนั้น เจ้าของเครื่องหมายการค้าจะต้องนำเครื่องหมายการค้าที่คิดขึ้นไปจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เสียก่อนเพื่อรับความคุ้มครอง และหากมีการละเมิดหรือพบว่ามีการละเมิดเครื่องหมายการค้าเกิดขึ้นไม่ว่าจะโดยการปลอมเครื่องหมายการค้า หรือเลียน

---

[1] สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ), หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (2 พฤษภาคม 2009), At http://www.ryt9.com/s/iq03/565465. access date May 22, 2008.

[2] สำนักยุทธศาสตร์การพาณิชย์,รายงานจากสำนักยุทธศาสตร์การพาณิชย์, ใน http://otp.moc.go.th/index_gen.php?page=news_detail&news_id=295&page_num=3&news_type=special, access date May 22, 2008.

เครื่องหมายการค้าเพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อ หรือสับสนในความเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าแล้ว เจ้าของเครื่องหมายการค้าตัวจริงที่ถูกปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้านั้น ย่อมอาจฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือสามารถเรียกค่าเสียหายได้ โดยในทางกลับกันหากเจ้าของเครื่องหมายการค้ายังมิได้จดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้านั้น ย่อมไม่อาจฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิด หรือเพื่อให้หยุดการกระทำละเมิด รวมทั้งย่อมไม่อาจฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดในเครื่องหมายการค้าได้

ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 นั้น ได้มีการบัญญัติความผิด และบทลงโทษทั้งในส่วนทางแพ่ง และอาญาต่อบุคคลใดๆ ก็ตามที่ได้ปลอมเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร หรือบุคคลใดก็ตามที่เลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนในราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ซึ่งมีการกำหนดบทลงโทษไว้ในมาตรา 108 และมาตรา 109 ตามลำดับ อันเป็นการบัญญัติลงโทษผู้กระทำละเมิดโดยตรงต่อเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น นอกจากนี้มาตรา 110 ได้บัญญัติลงโทษบุคคลใดก็ตามที่ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม ตามมาตรา 108 หรือเลียนเครื่องหมายการค้า ตามมาตรา 109 ซึ่งมีลักษณะเป็น Contributory Infringement อันเป็นบทบัญญัติลงโทษผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าดังกล่าวให้มีผลไม่ต่างไปจากผู้กระทำความผิดฐานปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้า ในส่วนของเครื่องหมายการค้าที่มิได้มีการจดทะเบียนในราชอาณาจักรแม้ไม่อาจฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ได้แต่หากเป็นกรณีที่มีการลวงขายว่าสินค้าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริง ก็อาจดำเนินคดีอาญาตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273-275 ซึ่งกำหนดความผิดแก่ผู้เสนอจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าดังกล่าวปลอมได้ด้วย เนื่องจากมาตราดังกล่าวตามประมวลกฎหมายอาญามิได้ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

ปัจจุบันการจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าเป็นไปอย่างเปิดเผย โดยสามารถซื้อหาสินค้าเหล่านั้นได้จากแหล่งที่เป็นที่ทราบกันดีว่ามีการจำหน่ายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น พัฒนพงษ์ คลองถม หรือพันธุ์ทิพย์ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดการจำหน่ายสินค้าดังกล่าวอย่างเปิดเผย คือการที่เจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่ “ให้เช่า” พื้นที่อันมีการจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า มิได้ดำเนินการตรวจสอบ หรือห้ามปรามอย่างจริงจัง เพื่อมิให้ใช้พื้นที่ของตนเพื่อจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ซึ่งการที่เจ้าของพื้นที่ให้เช่านั้น ปล่อยปละให้ผู้เช่ากระทำการค้าขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิแห่งเจ้าของเครื่องหมายการค้าก็เป็นเสมือนการสนับสนุนให้มีการละเมิดสิทธิโดยทางอ้อม

(Secondary Infringement) ทั้งๆ ที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์เองเป็นผู้ได้ผลประโยชน์จากการปล่อยพื้นที่ให้เช่า จึงย่อมมีหน้าที่ดูแลสอดส่อง มิให้มีการนำพื้นที่ไปใช้แสวงหาผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้า และละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่กลับปล่อยปละ หรือมิได้ให้ความสนใจต่อการที่ผู้เช่าได้เช่าพื้นที่กระทำการละเมิดสิทธิในทางเศรษฐกิจแห่งเจ้าของสิทธิเครื่องหมายการค้า และนำมาซึ่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย การกระตุ้นให้เจ้าของพื้นที่เหล่านี้แสดงบทบาทในการดูแลสอดส่องการหาประโยชน์จากการละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยกำหนดหน้าที่และความรับผิดในกรณีที่รู้ หรือมีเหตุอันควรรู้ได้ว่าผู้เช่าได้เช่าพื้นที่เพื่อกระทำการอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้าย่อมอาจเป็นมาตรการป้องปรามการละเมิดสิทธิแห่งเจ้าของเครื่องหมายการค้า ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่ง รวมทั้งยังอาจเพิ่มขอบเขตการคุ้มครอง และบังคับใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้าให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น ตลอดจนอาจเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ไม่มากก็น้อย

ในการทำสัญญาให้เช่าพื้นที่นั้น เจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้าที่มีการปล่อยให้เช่าพื้นที่เพื่อจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า อาทิเช่น มาบุญครอง พันธ์ทิพย์ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในย่านธุรกิจที่ได้เคยมีการเข้าปราบปรามมาแล้ว[3] อาทิเช่น พัฒนพงษ์ สีลม ถนนข้าวสาร ตลาดคลองถม ก็ตามได้มีการอนุญาตให้เช่าสถานที่ หรือพื้นที่เพื่อทำการค้าไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้เช่าทำสัญญาเช่าสถานที่ หรือพื้นที่กับเจ้าของสถานที่ผู้ให้เช่าเองโดยตรง หรือเช่าช่วงจากผู้เช่ารายอื่นไม่ว่าจะโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ก็ตาม เจ้าของพื้นที่ในฐานะผู้ให้เช่าล้วนแต่มีเจตนาที่แท้จริงในการตกลงให้ผู้เช่า หรือผู้เช่าช่วงได้ใช้ประโยชน์จากสถานที่โดยมีค่าเช่าเป็นการแลกเปลี่ยน เมื่อผู้ให้เช่าได้รับประโยชน์จากการเข้าทำสัญญาดังกล่าวโดยได้รับค่าเช่าเป็นการตอบแทน โดยสิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ให้เช่า และผู้เช่าในอสังหาริมทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ได้กำหนดแต่สิทธิหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับการใช้อสังหาริมทรัพย์ว่าจะต้องเป็นการใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ตกลงไว้ในสัญญา หรือตามประเพณีนิยมปกติ แต่มิได้กำหนดให้เจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มีหน้าที่ต้องตรวจตราด้วยว่าผู้เช่าได้ใช้พื้นที่เพื่อการละเมิดต่อกฎหมายหรือไม่ ผู้ให้เช่าจึงไม่มีความรับผิดอย่างใดอันเนื่องมาจากการที่ผู้เช่าได้นำพื้นที่ไปใช้เพื่อการอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น อันนำมาซึ่งการที่ผู้ให้เช่าปล่อยปละละเลยไม่ตรวจตราพื้นที่ให้เช่าว่ามีการละเมิดเครื่องหมายการค้าหรือไม่ และเมื่อผู้เช่าถูกจับกุมและดำเนินคดี เจ้าหน้าที่ก็ไม่อาจดำเนินการอย่างใดต่อผู้ให้เช่าได้ เนื่องจากในพระราชบัญญัติ

---

[3] หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก (7 พฤษภาคม 2552),ใน http://www.komchadluek.net/detail/20090507/11996/พ่อค้าแม่ค้าพัฒนพงษ์200รุมตื้บตร.จับสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์.html, access date 10 พฤษภาคม 2552.

เครื่องหมายการค้ามิได้บัญญัติให้ผู้ให้เช่าต้องร่วมรับผิดกับผู้เช่าด้วย และเมื่อมีผู้เช่ารายใหม่ได้มาติดต่อทำสัญญาเช่าพื้นที่ ผู้ให้เช่าก็สามารถนำพื้นที่ออกให้เช่าได้เลย โดยมิต้องคำนึงถึงว่าจะมีการนำพื้นที่ไปให้เช่าเพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าอีกหรือไม่ จนนำไปสู่ปัญหาเรื่องการละเมิดเครื่องหมายการค้าซึ่งไม่อาจปราบปรามได้สำเร็จเนื่องจากเมื่อมีการปราบปรามแหล่งที่มีการจำหน่ายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าในแต่ละครั้ง ก็สามารถนำตัวผู้จำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าไปดำเนินคดีได้ไม่กี่รายเท่านั้น ในขณะที่สถานที่ก็ยังถูกใช้ในการจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยไม่อาจเรียกให้ผู้เป็นเจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มาร่วมรับผิดในการกระทำอันเป็นละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่ระบุถึงความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่โดยเฉพาะเจาะจง

แม้ในปัจจุบันจะมีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273 และมาตรา 274 ซึ่งบัญญัติคุ้มครองเฉพาะเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียน ไม่ว่าจะในหรือนอกราชอาณาจักรก็ตาม ได้บัญญัติลงโทษผู้กระทำการปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้า แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็มิได้บัญญัติความรับผิดเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่ที่มีการจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า อีกทั้งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 110 ได้บัญญัติลงโทษเฉพาะบุคคลใดก็ตามซึ่งได้นำเข้าในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายปลอมหรือเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น แต่มิได้บัญญัติลงโทษไปถึงเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่ ซึ่งหากต้องการเอาผิดเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่กฎหมายที่อาจพิจารณาได้คือ มาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติเรื่องผู้สนับสนุน โดยหากมีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นได้ว่าเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รู้ หรืออาจรู้ได้ถึงกรณีมีการจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าภายในพื้นที่ที่ให้เช่าของตนก่อนทำสัญญาเช่า หรือในเวลาใดเวลาหนึ่งระหว่างสัญญาเช่าแต่มิได้ดำเนินการอย่างใดกลับปล่อยปละละเลยให้เช่าพื้นที่ต่อไปอันเท่ากับว่าเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกต่อการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าอันผิดต่อกฎหมายเครื่องหมายการค้าแล้ว ก็อาจมีความรับผิดเกิดขึ้นได้ตามประมวลกฎหมายอาญาในฐานะเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งในการพิสูจน์ความรับผิดทางอาญาดังกล่าว ฝ่ายเจ้าของสิทธิต้องนำสืบให้ได้ว่าเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่ได้รู้ หรือควรจะรู้ได้ว่ามีการนำสืบพื้นที่ไปใช้เพื่อละเมิดเครื่องหมายการค้า และต้องได้รู้และละเลยไม่ดำเนินการอย่างใดๆ เลยจนถึงขนาดที่ว่าเป็นการให้ความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลือต่อการละเมิดต่อกฎหมายเครื่องหมายการค้านั้นด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติย่อมเป็นไปได้ยากเนื่องจากความรับผิดทางอาญานั้น ต้องมีการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยอันสมควรว่าเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่รู้ และถึงกับมีเจตนาให้ความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลือต่อการละเมิดนั้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแนวทางในการตีความกฎหมายเพื่อให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าสถานที่ดังกล่าว ยังไม่มี

ความชัดเจนมากยิ่งกว่าในเรื่องการพิสูจน์ ซึ่งเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายปัจจุบันในการลงโทษบุคคลดังกล่าว

แต่หากมีการบัญญัติเรื่องความรับผิด และบทกำหนดโทษของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่มีการผลิต เก็บรักษา หรือจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าไว้เป็นการเฉพาะ รวมถึงเพิ่มบทสันนิษฐานในเรื่องการมีเจตนา หรือความรู้ หรือไม่รู้ของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่อาจทำให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เหล่านี้มีการตระหนักถึงความรับผิดของตนที่อาจมีขึ้นหากพื้นที่ของตนถูกนำไปใช้หาประโยชน์จากการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า และเข้ามาช่วยรับผิดชอบในการตรวจตราสถานที่ และพื้นที่ของตนว่ามีการใช้เพื่อหาประโยชน์จากสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้ามากขึ้น ซึ่งก็จะทำให้ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าไม่อาจหาสถานที่ในการปลอมแปลง หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือเป็นไปอย่างลำบากมากยิ่งขึ้น และหากมีการนำพื้นที่ไปใช้เพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าจริงก็ย่อมสามารถเรียกให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มารับผิดในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ทั้งในทางแพ่ง และทางอาญา โดยไม่ต้องปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญา น่าจะเป็นวิธีการที่เข้ามาช่วยเยียวยาความเสียหายแก่เจ้าของสิทธิ์ไม่มากก็น้อย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเครื่องหมายการค้า เกี่ยวกับความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่
2. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายไทย และกฎหมายของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงบทบัญญัติกฎหมายที่อาจนำมาใช้พิจารณาถึงความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้า
4. เพื่อเสนอแนะแนวทาง และมาตรการในการเพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้า

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาการละเมิดเครื่องหมายการค้าในทางอ้อมอันเกี่ยวข้องกับผู้ให้เช่า หรือเจ้าของสถานที่ในการขยายความรับผิดจากการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติ

เครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 พร้อมทั้งศึกษาบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ในประเด็นการร่วมรับผิดของผู้ให้เช่า หรือเจ้าของสถานที่ที่ปล่อยปละละเลยให้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าภายในสถานที่ หรือพื้นที่ที่ให้เช่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน ภายใต้มาตรา 83 มาตรา 84 หรือมาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้หรือไม่อย่างไร นอกจากนั้นการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายในทางแพ่งต่อเจ้าสิทธิแห่งเครื่องหมายการค้า เจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการถูกกระทำละเมิดภายใต้ บทบัญญัติมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้

1.4 สมมติฐานการศึกษา

ปัจจุบันพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้มีบทกำหนดความรับผิด หรือโทษสำหรับการกระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้าแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่โดยเฉพาะ ซึ่งกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้นั้นอาจพิจารณาได้ดังนี้ ในส่วนความรับผิดทางอาญาหากการกระทำของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มีลักษณะเป็นการให้ความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลือในการทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า เจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ย่อมอาจมีความรับผิดในฐานะเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งเจ้าของเครื่องหมายการค้ามีภาระในการพิสูจน์ถึงเจตนาของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่อันเป็นองค์ประกอบความรับผิดทางอาญา ในทางปฏิบัตินั้นย่อมเป็นการยากที่จะพิสูจน์ไปถึงเจตนาดังกล่าว ในส่วนของความรับผิดทางแพ่ง หากการกระทำของเจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มีลักษณะตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าโดยผิดกฎหมายให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับความเสียหาย และหากการกระทำดังกล่าวมีความสัมพันธ์โดยตรงคือ มีความเสียหายเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการละเมิดเครื่องหมายการค้า เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในทางแพ่งต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้า ซึ่งจะทำให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เท่านั้น แต่ไม่อาจฟ้องเพื่อป้องกันการละเมิดดังเช่นที่มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534ได้ ซึ่งหากเจ้าของเครื่องหมายการค้าต้องการฟ้องเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ให้มีความรับผิดตามมาตรา 420 ก็อาจประสบปัญหาในการตีความถึงการกระทำละเมิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้ครอบคลุมถึงเพียงใดดังนั้น ในการบัญญัติความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในกรณีที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า หากมีการรู้ว่าผู้เช่าใช้พื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยเฉพาะเจาะจง ดังเช่นกฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีนย่อมอาจแก้ไขปัญหา

ได้อีกวิธีหนึ่ง หรือไม่เช่นนั้นหากใช้แนวทางการตีความกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบันตามที่กล่าวมาแล้วให้ครอบคลุมไปถึงการเอาผิดเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ตามแบบของประเทศสหรัฐอเมริกาก็อาจเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะสามารถทำให้การปราบปรามการกระทำความผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งยังช่วยลดภาระในการปราบปรามของรัฐได้อีกด้วย

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษารวบรวมค้นคว้า วิเคราะห์ และเปรียบเทียบจากกฎหมายของต่างประเทศ โดยศึกษาจากหลักกฎหมาย คำอธิบาย คำพิพากษาฎีกา คำวินิจฉัยต่างๆ เอกสาร ตำราทางวิชาการ บทความงานวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ทราบถึงปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเครื่องหมายการค้า เกี่ยวกับความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่

2. ให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายประเทศไทย และกฎหมายของต่างประเทศ

3. ให้ทราบถึงบทบัญญัติกฎหมายที่อาจนำมาใช้พิจารณาถึงความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในการให้เช่าพื้นที่เพื่อละเมิดเครื่องหมายการค้า

4. เพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะแนวทาง หรือมาตรการในการเพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้า

บทที่ 2
ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายไทย

ในสมัยก่อนประชาชนมักมีการใช้สัญลักษณ์กับสินค้าที่ตนผลิตขึ้นทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำได้ และทราบถึงเกิดความแตกต่างของสินค้านั้นๆ ในช่วงที่การติดต่อค้าขายระหว่างประเทศมากขึ้นทำให้กฎหมายเครื่องหมายการค้ากลายเป็นกฎหมายที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ และเป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติลักษณะเครื่องหมายการค้า และยี่ห้อการค้า พ.ศ. 2457 ขึ้น ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของไทยที่มีการกำหนดหลักการต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นการเฉพาะ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้าจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกล่าวคือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายไทย

ในอดีตประชาชนชาวไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรม เครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตรก็มีความเรียบง่ายไม่ได้มีความทันสมัยตามความเหมาะสมแห่งยุคสมัยนั้น จึงมิได้มีความพิถีพิถันในส่วนของเครื่องมือการผลิต และมิได้มีหลักเกณฑ์ในการผลิตมากนัก จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับเครื่องหมายการค้าของสินค้าเหล่านั้น แต่ในภูมิภาคอื่นของโลกเมื่อประมาณ 8,000 ปีที่ผ่านมามนุษย์ได้มีการใช้สัญลักษณ์กับสินค้า เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของสินค้าที่ตนได้ทำการผลิตขึ้น โดยสินค้าส่วนใหญ่ที่มนุษย์นิยมผลิตขึ้นมาในช่วงเวลานั้น คือ อิฐ เครื่องหนัง หนังสือ อาวุธ และเครื่องครัว เป็นต้น[4]

ส่วนในประเทศไทยก็มีการติดต่อค้าขาย กับนานาประเทศมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี แต่จะกล่าวถึงช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ที่ประเทศไทยเริ่มทำการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติมากขึ้น หลักการและวิธีการปฏิบัติอันเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าจึงเริ่มหลั่งไหลเข้ามาตามแนวความคิดของชนชาติยุโรป รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรสยามจึงตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างมาก จึงมีการจัดตั้ง

---

[4] ยรรยง พวงราช, "ทรัพย์สินทางปัญญา: ความหมาย ขอบเขต ความเป็นมา และความสำคัญ," บทบัณฑิตย์ 54 (มีนาคม 2541):31-34.

หอทะเบียนเครื่องหมายการค้า ในกระทรวงเกษตราธิการในปี พ.ศ. 2453 ขึ้นเป็นครั้งแรก ในสมัยรัชกาลที่6 หลังจากนั้นประเทศไทยก็ได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญากรุงเบิรน์ ว่าด้วยการคุ้มครองวรรณกรรม และศิลปกรรม ค.ศ. 1886 ก็ได้มีการประกาศใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้าฉบับแรกของประเทศไทย คือ "พระราชบัญญัติลักษณะเครื่องหมายการค้า และยี่ห้อการค้าขาย พ.ศ.2457" (Law of Trade Marks and Trade Names B.E.2457) โดยมีเนื้อหา หลักเกณฑ์อันเกี่ยวกับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเพื่อขอรับความคุ้มครอง ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวให้ความคุ้มครองรวมไปถึงชื่อทางการค้าด้วย

จนกระทั่งต่อมาในปี พ.ศ.2474 จากการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญากรุงเบอร์น ว่าด้วยการคุ้มครองวรรณกรรม และศิลปกรรม (Berne Convention) นั้น ส่งผลให้บรรดาประเทศภาคีสมาชิกต้องออกกฎหมายภายในประเทศของตนเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับอนุสัญญาฉบับดังกล่าว และอนุสัญญาฉบับนี้เองทำให้ประเทศไทยได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะเครื่องหมายการค้า และยี่ห้อการค้าขาย พ.ศ.2457 โดยได้มีการออกกฎหมายเครื่องหมายการค้าฉบับใหม่อย่างเป็นทางการ กล่าวคือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ให้มีผลบังคับใช้วันที่ 1 ตุลาคม 2474 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 มีวัตถุประสงค์ในการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าเป็นการเฉพาะ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กล่าวถึงเครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรองแต่อย่างใด จึงได้มีการยกร่างแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจำนวนทั้งสิ้น 2ครั้ง กล่าวคือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2476 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2504 และเมื่อวิวัฒนาการทางการค้าเจริญก้าวหน้าทำให้สภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ จึงมีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ไป

ดังนั้น กฎหมายเครื่องหมายการค้าที่ประเทศไทยใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น คือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 โดยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง และเครื่องหมายร่วม อีกทั้งยังบัญญัติสัญญาอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายการค้า และเครื่องหมายบริการ รวมถึงบัญญัติหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิอันเป็นความผิดทางอาญา แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังคงใช้บังคับหลักความรับผิดเกี่ยวกับทางการค้า

ตามประมวลกฎหมายอาญา 2499 จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายทั้ง 2 ฉบับ จึงเป็นที่มาของการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534[5]

2.1.1 วัตถุประสงค์ และหน้าที่ของเครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นๆ อาทิ สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แบบผังภูมิของวงจรรวม และความลับทางการค้า ซึ่งทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านี้ล้วนแต่ถูกกำหนดมาเพื่อใช้ประโยชน์ทางการค้า และอุตสาหกรรมแทบทั้งสิ้น เครื่องหมายการค้าก็เป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ผู้ผลิตสินค้ามุ่งให้ความสำคัญ ด้วยการสรรหาวิธีใดก็ตามที่สามารถดึงดูดให้ผู้บริโภคสามารถจดจำแยกแยะ และเลือกที่จะบริโภคสินค้าที่วางจำหน่ายตามท้องตลาดว่าเป็นสินค้าของผู้ผลิตรายใดจนกระทั่งยึดติดในเครื่องหมายการค้าที่ใช้อยู่กับสินค้าของผู้ผลิตรายนั้นได้ ทั้งนี้อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเครื่องหมายการค้าเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้ประกอบกิจการต่างๆ ซึ่งมุ่งคุ้มครองชื่อเสียงของผู้ที่เป็นเจ้าของในการแสดงถึงลักษณะเฉพาะของสินค้าของตนให้มีความแตกต่างจากสินค้าของผู้ประกอบการรายอื่นๆ ดังนั้น เครื่องหมายการค้าจึงมีหน้าที่ในทางการพาณิชย์โดยตรง ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคนำมาเป็นหลักในการเลือกที่จะบริโภคสินค้าใดๆ ก็คือเครื่องหมายการค้าที่ปรากฏอยู่บนตัวสินค้านั้นๆ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าพยายามที่จะหวงแหนรักษาคุณภาพของสินค้าของตน

จากการศึกษาอาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของเครื่องหมายการค้า คือ การรวมข้อมูลการเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า และการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าในการที่จะได้รับสิ่งที่ต้องการโดยปราศจากการสับสนหลงผิดหลอกลวง หรือเข้าใจผิดในเรื่องแหล่งที่มาของสินค้า และการที่จะได้รับการคุ้มครองในการลงทุนเวลา พลังงาน และทุนทรัพย์ทางการเงิน ในการเสนอขายสินค้าแก่สาธารณชนภายใต้เครื่องหมายนั้น รวมถึงไปจนถึงการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ที่บริโภคเครื่องหมายการค้าด้วย เครื่องหมายการค้าจึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าส่งผลให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถนำเครื่องหมายการค้าของตนไปจดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองได้ทั่วโลกจึงทำให้เกิดการรักษาผลประโยชน์ทางด้านการค้าระหว่างประเทศขึ้น[6]

---

[5] วัส ติงสมิตร, คำอธิบายกฎหมายเครื่องหมายการค้า (กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545), หน้า 2.

[6] ธัชชัย ศุภผลศิริ, คำอธิบายกฎหมายเครื่องหมายการค้า (กรุงเทพมหานคร:นิติธรรม: 2536), หน้า 8.

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

เมื่อวัตถุประสงค์หลักของเครื่องหมายการค้า คือ การให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า และผู้บริโภค จากการศึกษาพบว่าเครื่องหมายการค้ายังมีลักษณะหน้าที่ที่สำคัญในการมุ่งหมายให้เครื่องหมายการค้าเป็นตัวสร้างความแตกต่างระหว่างสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าแตกต่างกัน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับหน้าที่ในการแสดงความเป็นเจ้าของสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้านั้นอย่างเดียว โดยมิได้ทำการระบุถึงความเป็นเจ้าของ หรือแหล่งกำเนิดของสินค้า เหมือนเช่นกฎหมายเครื่องหมายการค้าในต่างประเทศ[7] ดังนั้น เครื่องหมายการค้า จึงสามารถแบ่งหน้าที่หลักๆ ออกเป็น 4 ประการ ดังต่อไปนี้[8]

1. หน้าที่ในการแสดงแหล่งที่มาของตัวสินค้า (Indication of origin function) เพื่อแสดงว่าสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวมีแหล่งกำเนิดมาจากที่ใด

2. หน้าที่ในการแสดงความแตกต่างของตัวสินค้า[9] (Product differentiation function) เพื่อป้องกันการก่อให้เกิดความสับสนหลงผิดถึงคุณลักษณะของการใช้งาน และความเป็นเจ้าของ

3. หน้าที่ในการแสดงคุณภาพของสินค้า(Guarantee function) เพื่อแสดงให้ผู้บริโภคเชื่อถือในตัวสินค้าที่อยู่ภายใต้ความมีชื่อเสียง (Good will) และเชื่อถือในคุณภาพของสินค้า ทำให้ผู้บริโภคเลือกใช้สินค้าดังกล่าวโดยไม่จำเป็นต้องรู้จักผู้ผลิต

4. หน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ (Advertising function) ทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริโภคสามารถจดจำได้ และจูงใจให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้านั้น

104 ธ.ค. 4

เครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ความพิเศษแตกต่างจากทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นๆ ทั้งยังบอกถึงลักษณะหน้าที่เฉพาะของการใช้งาน ซึ่งปรากฏตามบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง และเครื่องหมายร่วม เป็นต้น โดยกฎหมายเครื่องหมายการค้าได้ให้ความหมายของเครื่องหมายประเภทต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน สำหรับความหมายของ "เครื่องหมายการค้า" (Trademark) คือ เครื่องหมายใช้ หรือจะใช้หมาย หรือ

---

[7] ธัชชัย ศุภผลศิริ, "ลักษณะบ่งเฉพาะของเครื่องหมายการค้า," วารสารกฎหมายคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10 (2 ธันวาคม 2528): 173-196.

[8] ไชยยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา พื้นฐานความรู้ทั่วไปลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า เซมิคอนดัคเตอร์ชิป พันธุ์พืชใหม่, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), หน้า 232-234.

[9] วัส ติงสมิตร, เรื่องเดิม, หน้า 3.

เกี่ยวข้องกับสินค้า เพื่อว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมาย เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น แตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

2.1.2 ขอบเขตการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินในทางอุตสาหกรรมอย่างหนึ่ง[10] ที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ตนได้จดทะเบียนไว้ซึ่งเป็นการคุ้มครองหลัก นอกจากนี้กฎหมายเครื่องหมายการค้ายังขยายขอบเขตความคุ้มครองไปยังบุคคลอื่นหรือผู้บริโภคซึ่งเป็นการคุ้มครองลำดับรอง แม้มิได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้ก็ตาม แต่หากได้รับผลกระทบถึงสิทธิในความเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าของตน อันเกิดจากการที่บุคคลอื่นที่ได้นำเครื่องหมายการค้าของตนไปกระทำการใดอันเป็นการก่อให้สาธารณชนสับสนในความเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า ตามบทบัญญัติมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 อีกด้วย

2.2 ความรับผิดของผู้กระทำการละเมิดในเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

ประเทศไทยเริ่มมีการออกพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้ามาบังคับใช้ครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ. 2474 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

2.2.1 ความรับผิดของผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทั่วไป ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

สำหรับการคุ้มครองสิทธิอันเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าในประเทศไทยนั้น เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2452 ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวไม่ปรากฏบทบัญญัติสำหรับความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่หรือเจ้าของสถานที่ในการนำพื้นที่ออกให้เช่าเพื่อการจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าแต่อย่างใด คงมีเพียงบทบัญญัติอันกล่าวถึงการกำหนดความรับผิดในส่วนของการปลอม และเลียนเครื่องหมายการค้า รวมทั้งความผิดในการนำเข้าและจำหน่ายสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าปลอมและเลียนแบบภายใต้กฎหมายลักษณะอาญาร.ศ. 127 และต่อมาในปีพ.ศ. 2457 จึงมีการประกาศใช้

---

[10] ไชยยศ เหมะรัชตะ,เรื่องเดิม,หน้า 232.

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้าและยี่ห้อการค้า และมีการพัฒนาการใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้าเรื่อยมาจนมีกฎหมายที่มีการรวมการบังคับใช้กฎหมายอันมีหลักเกณฑ์สมบูรณ์ขึ้นเป็นฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ซึ่งใช้ติดต่อกันมาจนถึง พ.ศ. 2534

1. การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534

โดยแนวทางการฟ้องร้อง และความรับผิดของเจ้าของเครื่องหมายการค้าก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา กล่าวคือ

1) ก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474

ซึ่งเป็นช่วงที่ได้มีการนำหลักความรับผิดทางละเมิดมาปรับใช้เพื่อเอาผิดแก่ผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าของตนนั้น ต้องมีการกระทำความผิดครบองค์ประกอบอันเป็นลักษณะของความรับผิดฐานละเมิด ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420[11] ซึ่งการที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้ถูกกระทบต่อสิทธิในเครื่องหมายการค้าของตน ไม่ว่าผู้กระทำการละเมิดนั้นจะได้จงใจ หรือประมาทให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิอันมีต่อเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าในทางใดก็ตาม ส่งผลให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าชอบที่จะได้รับการเยียวยาเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ทำละเมิดได้[12] ซึ่งจะเห็นได้จากแนวทางการพิจารณาคำพิพากษาฎีกาดังต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 657/2499 โจทก์เป็นผู้ที่ได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า ย่อมเป็นเจ้าของและมีสิทธิแต่ผู้เดียวในการที่จะใช้เครื่องหมายที่จดทะเบียนสำหรับสินค้านั้น เมื่อจำเลยสั่งสินค้าอันมีเครื่องหมายอย่างเดียวกันกับโจทก์เพื่อนำเข้ามาจำหน่าย การกระทำของจำเลยย่อมเป็นการกระทำอันละเมิดต่อสิทธิของโจทก์ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 400

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการกระทำของจำเลยเป็นการนำเข้าสินค้าเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าดังกล่าวมีเครื่องหมายการค้าที่โจทก์ได้จด

---

[11] ไพจิตร ปุญญพันธุ์, กฎหมายเปรียบเทียบไทย กับประมวลกฎหมายนานาประเทศ ภาค 1 ความทั่วไปและภาค 2 ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญชน, 2544), หน้า 21-44.

[12] บรรเทิง สุธรรมพร, "การนำสืบพิสูจน์ค่าเสียหายในคดีละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า", (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 24-26.

ทะเบียนเครื่องหมายการค้าดังกล่าวว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของตน โจทก์จึงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน แม้ว่าโจทก์จะมิใช่ผู้ผลิตสินค้าดังกล่าวก็ตาม การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทบต่อสิทธิอันมีต่อเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนของโจทก์ จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิของโจทก์ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ในปัจจุบัน

2) หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ถึง พ.ศ. 2534

แม้ว่าประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ขึ้นบังคับใช้อย่างเป็นทางการแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแสดงให้เห็นชัดว่าพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ยังมิได้มีบทบัญญัติในการให้ความคุ้มครองสิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าจากการกระทำละเมิดจากบุคคลอื่น ส่งผลให้เมื่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าถูกกระทบสิทธิของตน และเมื่อได้มีการฟ้องร้องคดีเพื่อขอให้ศาลลงโทษผู้กระทำละเมิด และเรียกร้องค่าเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้น ก็ได้มีการหยิบยกบทบัญญัติในเรื่องละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาประกอบการฟ้องคดีมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 569/2506 โจทก์เป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องหมายการค้าเพื่อใช้สำหรับยารักษาโรคซึ่งโจทก์เป็นผู้ปรุงออกจำหน่าย และนำไปขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าภายใต้ชื่อ “ยาผงพิเศษชมภู” แต่ปรากฏว่าโจทก์ได้รับการปฏิเสธการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าจากนายทะเบียน โดยนายทะเบียนอ้างว่าเครื่องหมายการค้าที่โจทก์ได้ยื่นขอจดทะเบียนนั้นมีความเหมือน หรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่ได้ยื่นขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้แล้ว จึงขอให้ศาลพิพากษาว่าเครื่องหมายการค้าของโจทก์ไม่เหมือน หรือคล้ายของจำเลย คดีนี้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าเครื่องหมายการค้าของโจทก์มีลักษณะคล้ายและเป็นการเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของจำเลยที่จดทะเบียนไว้ เป็นการแสดงเจตนาไม่สุจริตพิพากษายกฟ้อง โจทก์ฎีกา และศาลฎีกาได้ปรึกษาในที่ประชุมใหญ่ โดยทำการเปรียบเทียบเครื่องหมายการค้าทั้งของโจทก์และจำเลยมีความเห็นว่า หากผู้ซื้อนำซองยาทั้งสองชนิดมาเทียบเคียงกันก็พอจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอยู่ แต่โดยส่วนใหญ่ประชาชนผู้ซื้อมักใช้ยาตามที่ได้ทราบชื่อมาว่ายาชื่อนั้นมีคุณภาพที่ดี และต่างก็ไปหาซื้อตามที่ตนได้ทราบมา ดังนั้นเมื่อคุณสมบัติในตัวยาทั้งของโจทก์ และจำเลยต่างก็เป็นยาที่รักษาอาการอย่างเดียวกัน มีลักษณะเป็นยาชนิดผงใช้โรยแผลเน่าเปื่อยพุพองเหมือนกัน รวมถึงรูปแบบของบรรจุด้วยซองกระดาษก็มีขนาดเดียวกัน และมีคำอธิบายสรรพคุณ และวิธีใช้เป็นภาษาไทยและภาษาจีนเช่นเดียวกัน โจทก์เพียงแต่แก้ถ้อยคำชื่อยาเพียงตัวเดียว กล่าวคือคำว่า"วิ" เป็น "พิ" อ่านแล้วคงเป็นว่า"วิเศษ" กับ "พิเศษ" อาจทำให้ประชาชนผู้ซื้อผิดหลงได้ง่าย จะเห็นได้ว่า

การกระทำของโจทก์มีเจตนาลวงให้ประชาชนผู้ซื้อผิดหลง ว่าเป็นยาขนานเดียวกันกับยาผงวิเศษของจำเลย ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจึงลงมติว่าเครื่องหมายการค้าของโจทก์เลียนแบบเครื่องหมายการค้าของจำเลย พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 มาตรา 29ประกอบประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 420

จากคำพิพากษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าโจทก์มีเจตนาในการเลียนเครื่องหมายการค้าของจำเลยเพื่อให้ประชาชนสับสนหลงผิดว่าสินค้าของโจทก์เป็นสินค้าชนิดเดียวกันกับจำเลย อันเป็นการลวงขายตามบทบัญญัติมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 ซึ่งมีลักษณะเป็นการละเมิดต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของจำเลยผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำพิพากษาฎีกาที่ 1080/2512 โจทก์จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า เป็นอักษรโรมันคำว่า COLGATE และ GARDENT ส่วนจำเลยจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า คำว่า COLDANG โจทก์ฟ้องว่าจำเลยจงใจเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของโจทก์ โดยยาสีฟันที่จำเลยผลิต เพื่อจำหน่ายนั้น ได้บรรจุลงในกล่องที่มีรูปร่างลักษณะการวางตัวอักษร ตลอดจนสีที่ใช้ก็คล้ายเหมือนกับกล่องเครื่องหมายการค้าของโจทก์ทุกอย่าง อันเป็นเหตุให้ผู้บริโภคหลงเข้าใจผิดไปว่ายาสีฟัน COLDANG ของจำเลย คือยาสีฟัน COLGATE ของโจทก์ แม้จำเลยจะมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่จำเลยขอจดทะเบียนไว้ก็ตาม การกระทำของจำเลยจึงเป็นการใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ นับว่าเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของโจทก์ คดีนี้ศาลฎีกาตัดสินว่า จำเลยจงใจเลียนเครื่องหมายการค้าของโจทก์ และมีเจตนาเพื่อให้คนหลงเชื่อว่าสินค้าที่จำเลยทำเลียนขึ้นเป็นสินค้าของโจทก์ แม้ว่าจำเลยจะมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าของตนก็ตาม แต่การกระทำของจำเลยเป็นการใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะเกิดความเสียหายแก่โจทก์ ดังนั้นการกระทำของจำเลยจึงเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ประกอบพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 มาตรา 29

คำพิพากษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าจำเลยมีเจตนาในการเลียนเครื่องหมายการค้าของโจทก์ที่ได้จดทะเบียนไว้ เพื่อให้สาธารณชนสับสนหลงผิด อันมีลักษณะเป็นการลวงขายตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 มาตรา 29 ประกอบกับการใช้สิทธิของจำเลยไปกระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่นซึ่งเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จากแนวทางคำตัดสินของศาลฎีกา ตามคำพิพากษาฎีกาทั้งสองนี้ แสดงให้เห็นว่าแม้จะมีการออกพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2474 มาบังคับใช้เป็นการเฉพาะแล้วก็ตาม แต่ศาลยังคงนำหลักการในเรื่องละเมิด ตามมาตรา 420 ดังจะเห็นได้จากการที่ศาลพิจารณาถึง

องค์ประกอบของบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาประกอบการพิจารณาเป็นคำตัดสินแห่งคดีความผิดตามมาตรา 420 ในเรื่องที่จำเลยจงใจ และมีเจตนาเลียนเครื่องหมายการค้าของโจทก์ รวมถึงการใช้สิทธิโดยแกล้งโจทก์ตามหลักกฎหมายเรื่องละเมิด

2. ความรับผิดของเจ้าของสถานที่ ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534

เนื่องจากในการตกลงเข้าทำสัญญาเช่าพื้นที่ หรือสถานที่กันระหว่างผู้ให้เช่า และผู้เช่านั้น จะคำนึงถึงแต่เพียงสิทธิหน้าที่พึงมีต่อกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องเช่าทรัพย์ได้กล่าวไว้เท่านั้น หาได้มีบทบัญญัติมาตราใดที่กล่าวถึงการกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของพื้นที่ มีหน้าที่ต้องตรวจตราถึงวัตถุประสงค์ในการเช่าพื้นที่ว่ามีการใช้พื้นที่เพื่อกระทำการอันขัดต่อกฎหมายไม่ คงมีเพียงการกำหนดให้ผู้เช่ามีสิทธิใช้สอยทรัพย์ที่เช่าตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ให้เช่า และผู้เช่าได้ตกลงไว้ก่อนเข้าร่วมทำสัญญาเช่าต่อกัน รวมถึงจะต้องใช้ทรัพย์ที่เช่าให้เป็นไปตามหลักของประเพณีนิยมตามปกติเท่านั้น[13] ซึ่งเมื่อมีการละเมิดเครื่องหมายการค้า ในพื้นที่ที่ให้เช่าเกิดขึ้น เจ้าของเครื่องหมายการค้าก็ไม่สามารถดำเนินคดีเพื่อเอาผิดแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ได้ให้ผู้เช่าได้ใช้เพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าของตนได้ เนื่องจากมิได้มีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดต่อกรณีดังกล่าวไว้ ดังนั้นก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 จึงไม่มีการฟ้องคดีใดต่อเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ และไม่มีการฟ้องคดีโดยปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 อันเนื่องมาจากอุปสรรคในการพิสูจน์เรื่องเจตนาของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่

2.2.1 ความรับผิดของผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทั่วไป เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ได้บัญญัติถึงการรับรอง และการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าไว้ 2 หลักใหญ่ๆ ด้วยกัน กล่าวคือ[14]

---

[13] ปวีณา เอี่ยมศิริกุลมิตร, "ความสำคัญของ "รู้หรือไม่รู้" ต่อความรับผิดของ Landlord ในกรณีมีการละเมิดเครื่องหมายการค้า," วารสารกฎหมาย ปีที่ 2 (2552): 154-158.

[14] ธัชชัย ศุภผลศิริ, "การคุ้มครองเครื่องหมายการค้า และแหล่งกำเนิดสินค้า," บทบัณฑิตย์ 47 (กันยายน 2534): 97.

1. การคุ้มครองสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน ตามมาตรา 44 บัญญัติว่า“ ภายใต้บังคับมาตรา 27 และมาตรา68 เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า เป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้านั้น สำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้”

เป็นการรับรอง และให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวสำหรับสินค้าที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้นำมาจดทะเบียนไว้ ดังนั้น หากบุคคลอื่นผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าดังกล่าวมาใช้ประโยชน์จากเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะเหมือน หรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้โดยมิได้รับอนุญาต ย่อมถือเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ทำละเมิดเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนได้ แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิในเครื่องหมายการค้าตามมาตรา 44 นี้ เป็นสิทธิที่จำกัดอยู่เพียงแต่เฉพาะเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

2. สิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน ตามมาตรา 46 บัญญัติว่า “บุคคลใดจะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดดังกล่าวไม่ได้

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน ในอันที่จะฟ้องคดีบุคคลอื่นซึ่งเอาสินค้าของตนไปลวงขายว่า เป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น” บทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแม้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้น จะไม่สามารถใช้สิทธิในความเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าดังกล่าว เพื่อฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการที่ตนถูกกระทำละเมิดก็ตาม แต่พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ยังคงมุ่งที่จะให้ทางแก้ไขแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มิได้จดทะเบียน โดยเจ้าของเครื่องหมายการค้าสามารถฟ้องผู้ที่นำเครื่องหมายการค้าของตนไปใช้ในเรื่องการลวงขายได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งการลวงขายสินค้าที่มีปรากฏเครื่องหมายการค้าของเจ้าของที่แท้จริงนั้น ส่งผลให้ผู้บริโภคสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดแห่งสินค้า (Indication of origin function) อันเป็นเท็จ ตามมาตรา 275 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่ได้วางหลักในเรื่องของการเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ไม่ว่าเครื่องหมายการค้านั้นจะได้จดทะเบียนไว้ในราชอาณาจักร หรือนอกราชอาณาจักรก็ตาม โดยการเลียนเครื่องหมายการค้าดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเจตนาในการให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเครื่องหมายการค้าที่ได้เลียนเป็นเครื่องหมายของบุคคลอื่นจริงๆ

อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 อาจแยกพิจารณาการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ ดังนี้

1. การกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ได้กำหนดการกระทำที่เป็นการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าทั้งทางโดยตรง และทางอ้อม กล่าวคือ

1) การกระทำที่เป็นการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทางตรง (Direct Infringement)หมายถึง การที่ผู้กระทำได้กระทำการละเมิดต่อตัวสินค้า หรือบริการที่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องเครื่องหมายการค้าไว้ โดยมาตรา 108 และมาตรา 109 บัญญัติว่า

มาตรา 108 บัญญัติว่า "บุคคลใดปลอมเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วในราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" และ

มาตรา 109 บัญญัติว่า "บุคคลใดเลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วในราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวข้างต้น กล่าวถึงการเอาผิดแก่ผู้ที่ได้ลงมือกระทำการละเมิดด้วยการปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้จดทะเบียนไว้ภายในราชอาณาจักรไทย ให้ต้องรับผิดในฐานเป็นผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยตรง

2) การกระทำที่เป็นการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทางอ้อม (Secondary Infringement) ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ได้กำหนดการกระทำที่เป็นการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยอ้อม กล่าวคือ ผู้กระทำไม่ได้กระทำละเมิดต่อตัวสินค้า หรือบริการที่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องเครื่องหมายการค้า แต่ได้มีการกระทำเข้าลักษณะตามมาตรา 110 ดังต่อไปนี้

มาตรา 110 บัญญัติว่า "บุคคลใด

(1) นำเข้ามาในราชอาณาจักร จำหน่ายเสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมปลอมตามมาตรา 108 หรือที่เลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นตามมาตรา 109 หรือ

(2) ให้บริการ หรือเสนอบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมปลอมตามมาตรา 108 หรือที่เลียนเครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นตามมาตรา 109 ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ"

มาตราดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มิได้เป็นการปลอมหรือเลียน แต่เป็นการกระทำละเมิดโดยการนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการจำหน่าย หรือเสนอจำหน่าย หรือมีไว้เพื่อจำหน่าย ซึ่งสินค้าที่ได้ปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น กฎหมายเครื่องหมายการค้าถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าด้วยอีกอย่างหนึ่ง

2. ความรับผิดของเจ้าของสถานที่ เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 อันเกี่ยวกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทางตรง ตามมาตรา 108 และมาตรา 109 ที่กล่าวถึงบทกำหนดโทษสำหรับความผิดที่ได้เลียน และปลอมเครื่องหมายการค้า รวมถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยทางอ้อม ตามมาตรา 110 ที่กำหนดให้ผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อจำหน่าย เสนอจำหน่ายมีไว้เพื่อจำหน่ายสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม หรือเลียนต้องรับผิดจากการกระทำละเมิดดังกล่าว ซึ่งบทบัญญัติทั้ง 3 มาตราดังกล่าว หาได้มีการบัญญัติมาตราใดกล่าวครอบคลุมไปถึงการเอาผิดแก่ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ได้ปล่อยให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ปล่อยให้เช่า โดยรู้ หรือควรรู้ถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่าของตนแต่อย่างใดไม่ จึงเป็นการยากที่จะพิสูจน์ให้เห็นถึงการมีเจตนาในการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการกระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้า อันเข้าลักษณะของความผิดฐานผู้สนับสนุน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 จึงเป็นเหตุให้ในปัจจุบันยังไม่สามารถนำตัวเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มารับผิดสำหรับฐานความผิดดังกล่าวได้

โดยพิจารณาได้จากสถิติการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเอาผิดแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 108 มาตรา 109 และมาตรา 110 ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง ตามที่ปรากฏในตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สถิติการฟ้องคดีต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

โดยเริ่มจาก ปีพ.ศ.2540 จนถึง 31 สิงหาคม 2552[15]

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี	ผู้ถูกดำเนินคดี			
		ผู้ปลอมเครื่องหมายการค้า (มาตรา 108)	ผู้เลียนเครื่องหมายการค้า (มาตรา 109)	ผู้นำเข้า (มาตรา 110)	เจ้าของสถานที่หรือ เจ้าของพื้นที่
2540	116	1	0	115	-
2541	1,081	28	3	1,050	-
2542	1,025	14	5	1,006	-
2543	1,304	18	7	1,279	-
2544	1,947	16	12	1,919	-
2545	2,236	172	34	2,030	-
2546	2,026	18	1	2,007	-
2547	2,411	3	3	2,405	-
2548	2,508	3	0	2,505	
2549	3,356	19	78	3,259	-
2550	3, 631	2 ,777	195	659	-
2551	3, 952	3,177	288	487	-
2552	1, 885	1,447	158	280	-

[15] ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง, สถิติคดีอาญาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง, ใน http://www.ipitc.coj.go.th/index.php?option=com_weblinks&view=category&id=13&Itemid=42. access date October 29,2009.

จากสถิติการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศที่ปรากฏตามตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่ามิได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเอาผิดแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ได้ปล่อยให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่เช่าโดยรู้ หรือควรรู้ถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่าของตน ในฐานความผิดเป็นผู้สนับสนุนให้มีการกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวเกิดขึ้นแต่อย่างใด ส่งผลให้นำตัวเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่มาดำเนินคดีจึงเป็นไปได้ยาก

2.3 ความรับผิดของผู้กระทำละเมิดในเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

ในเรื่องของการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ได้บัญญัติไว้ในลักษณะ 8 ความผิดเกี่ยวกับการค้า ดังนี้

มาตรา 273 บัญญัติว่า "บุคคลใดปลอมเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะจดทะเบียนภายใน หรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา 274 บัญญัติว่า "บุคคลใดเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ไม่ว่าจะจดทะเบียนภายใน หรือนอกราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา 275 บัญญัติว่า "บุคคลนำเข้าในราชอาณาจักร จำหน่ายหรือเสนอจำหน่าย ซึ่งสินค้าอันเป็นสินค้าที่มีชื่อ รูป รอยประดิษฐ์หรือข้อความใดๆ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 272 (1) หรือสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ตามความในมาตรา 273 หรือมาตรา 274 ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ"

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะความผิดเกี่ยวกับการค้า ได้มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองเจ้าของเครื่องหมายการค้าจากการถูกปลอม เลียนเครื่องหมายการค้า และการนำเข้า จำหน่าย หรือเสนอจำหน่ายซึ่งสินค้าที่ปลอม หรือเลียนเครื่องหมายการค้า โดยให้ความคุ้มครองครอบคลุมไปถึงเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนแล้วในประเทศ หรือจดทะเบียนไว้นอกราชอาณาจักรด้วย แต่ภายหลังจากที่ได้ตราพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ที่ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย ทำให้บทบัญญัติในส่วนการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนในประเทศถูกยกเลิกไปโดยปริยาย และบังคับใช้เฉพาะในส่วนของเครื่องหมายการค้าที่มิได้จดทะเบียนในประเทศ

ในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษภายใต้บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงให้ได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นการกระทำที่ครบองค์ประกอบความผิดในทางอาญา[16] โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเอาผิดแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่นั้น จะต้องปรากฏให้แน่ชัดว่าบุคคลดังกล่าวมีเจตนาอันเป็นองค์ประกอบของความรับผิดในทางอาญาในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า หรือมีเจตนาในการกระทำความผิดดังกล่าวร่วมกัน โดยการกระทำความผิดฐานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273 มาตรา 274 และมาตรา 275 นั้น อาจมีผู้ร่วมกระทำความผิดได้มากกว่า 1 คน อันมีลักษณะแบ่งหน้าที่ในการกระทำความผิดแตกต่างกันไป จึงต้องนำหลักการกระทำผิดร่วมกันของบุคคลในทางอาญา[17] มาปรับใช้ตามฐานความผิดต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.3.1 การกระทำความผิดในฐานะตัวการ

บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 83 บัญญัติว่า "ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น"

การกระทำความผิดในฐานะตัวการ มีองค์ประกอบ ดังนี้กล่าวคือ

1. มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. บุคคลดังกล่าวจะต้องได้ร่วมกันกระทำความผิด
3. มีเจตนาร่วมกระทำความผิดด้วยกัน

ในการกระทำความผิดฐานะตัวการนี้ ผู้กระทำความผิดทั้งหลายจะต้องมีเจตนาร่วมกันในการกระทำความผิดตั้งแต่แรก โดยหลักในการพิจารณาความผิดในฐานดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงระดับของการลงมือกระทำความผิดว่าอยู่ในระดับใดจึงจะถือว่าเป็นการร่วมกันกระทำความผิด และกำหนดโทษที่ผู้ร่วมกระทำความผิดจะได้รับ ดังนั้น การที่เจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่มีเพียงเจตนาในการให้ผู้เช่าได้ใช้สถานที่ที่เช่าเพื่อจำหน่ายสินค้า และมิได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า เช่นนี้จะถือว่าเจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มีเจตนาที่ร่วมกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้ามิได้ เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่จึงมิใช่ผู้ร่วมกระทำความผิดในฐานะตัวการ ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

---

[16] เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค1, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 66.

[17] เรื่องเดียวกัน,หน้า 408.

2.3.2 การกระทำความผิดในฐานะผู้ใช้

บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 84 บัญญัติว่า"ผู้ใดก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ขู่เข็ญ จ้างวานหรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด

ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ ถ้าความผิดมิได้กระทำลง ไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใดผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น"

การที่บุคคลใดเป็นผู้ก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด จะรับโทษสำหรับความผิดดังกล่าวมากน้อยเพียงไรนั้น ต้องพิจารณาว่าผู้ถูกใช้ได้ลงมือกระทำความผิดดังกล่าวไปแล้วหรือไม่ หรือความผิดยังมิได้ถูกกระทำลง ดังนี้

1. กรณีที่ผู้ถูกใช้ได้ลงมือกระทำความผิดแล้ว ตามมาตรา 84 วรรคแรก

1) ต้องมีการกระทำที่เป็นการก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด โดยผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนา หรือความมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว

2) ต้องมีเจตนาที่จะก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด

3) ต้องมีผล กล่าวคือมีความผิดเกิดขึ้น

2. กรณีความผิดมิได้ถูกกระทำลง ตามมาตรา 84 วรรคท้าย

1) ต้องมีการกระทำที่เป็นการก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด โดยผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนา หรือความมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว

2) ต้องมีเจตนาที่จะก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด

3) ความผิด มิได้กระทำลง เพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ, ผู้ถูกใช้ยังไม่ได้กระทำหรือมีเหตุอื่นใด

โดยลักษณะของการกระทำความผิดในฐานะผู้ใช้ สามารถแบ่งลักษณะของการกระทำออกเป็น 2 ลำดับความรับผิด กล่าวคือกรณีที่ผู้ถูกใช้ได้ตัดสินใจลงมือกระทำความผิดตามที่ผู้ใช้ได้ก่อให้ผู้ถูกใช้ได้กระทำลงไปแล้ว ซึ่งความรับผิดในลำดับหลังจะมีโทษเบาลง เนื่องจากการที่ผู้ถูกใช้ยังไม่ได้ลงมือกระทำความผิด หรือความผิดมิได้เกิดขึ้นตามที่ผู้ใช้ได้ก่อให้ผู้ถูกใช้ได้ลงมือทำ ดังนั้น การที่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้ปล่อยให้ผู้เช่าได้เช่าสถานที่ หรือพื้นที่ของตนในการจำหน่ายสินค้า เพียงต้องการค่าเช่าเป็นการตอบแทน ซึ่งการที่ผู้เช่าได้นำสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นมาจำหน่ายบนพื้นที่ที่เช่านั้น คงเป็นเพียงเจตนาที่ผู้เช่าเองมีอยู่ก่อนแล้ว ดังนั้นผู้ให้เช่าจึงมิใช่ผู้ใช้ให้ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ตามมาตรา 84 แต่อย่างใด

2.3.3 การกระทำความผิดในฐานะผู้สนับสนุน

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 86 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องผู้สนับสนุนว่า"ผู้ใดกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น"

องค์ประกอบความรับผิดฐานผู้สนับสนุน มีดังนี้กล่าวคือ

1. ต้องมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

2. การกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดที่ได้เกิดขึ้น

3. ต้องมีเจตนาในการช่วยเหลือ หรือให้ความช่วยเหลือ หรือเป็นการให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดที่ได้เกิดขึ้น

4. การให้ความช่วยเหลือนั้น จะต้องกระทำก่อน หรือขณะกระทำความผิด

5. โดยไม่ว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะได้รู้ถึง หรือมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกหรือไม่ก็ไม่เป็นข้อสำคัญ

สำหรับความรับผิดในฐานะผู้สนับสนุนนี้ จะต้องเป็นการกระทำใดๆก็ตามที่ผู้สนับสนุนมีเจตนาที่จะให้ความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อน หรือขณะที่ได้กระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดนี้จะรู้ หรือไม่รู้ถึงการให้ความช่วยเหลือนั้นก็ได้ ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ปล่อยปละละเลยให้ผู้เช่าจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าบนพื้นที่ที่เช่า เช่นนี้ควรพิจารณาได้ว่าผู้ให้เช่าพื้นที่หรือเจ้าของสถานที่มีเจตนาให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่ผู้เช่าในการกระทำผิดกฎหมาย อันมีลักษณะเป็นผู้สนับสนุนภายใต้บทบัญญัติดังกล่าว

โดยในการพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดควรจะรับโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานใดนั้นจะต้องพิจารณาถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้เสียหายจะต้องดำเนินการพิสูจน์ให้ทราบถึงเจตนาภายในจนสิ้นสงสัย เช่นนี้แล้วถึงจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิด และผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมารับโทษได้

อย่างไรก็ตามหลักการกระทำผิดร่วมกันในทางอาญา ที่ใกล้ชิดแก่ความรับผิดของเจ้าของสถานที่นั้น ก็คือความผิดฐานผู้สนับสนุน ตามมาตรา 86 ซึ่งเป็นการกระทำด้วยประการใดๆ ก็ตามอันเป็นการให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดที่ได้เกิดขึ้นไม่ว่าการให้ความช่วยเหลือจะได้เกิดขึ้นก่อน หรือหลังที่จะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยบุคคล

ดังกล่าวต้องมีเจตนาในการให้ความช่วยเหลือในการกระทำความผิดที่ได้เกิดขึ้น โดยในการพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดควรจะรับโทษทางอาญาสำหรับความผิดฐานใดนั้นจะต้องพิจารณาถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้เสียหายจะต้องดำเนินการพิสูจน์ให้ทราบถึงเจตนาภายในจนสิ้นสงสัยเช่นนี้แล้วถึงจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิด และผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมารับโทษได้

จากหลักการดังกล่าวส่งผลให้การพิจารณาความผิดซึ่งเมื่อพิจารณาจากสถิติการฟ้องร้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา 2499 มาตรา 273 มาตรา 274 และมาตรา 275 ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง[18] ตามที่ปรากฏในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
SINCE1969

[18] ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง, สถิติคดีอาญาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง, ใน http://www.ipitc.coj.go.th/index.php?option=com_weblinks& view =category&id=13&Itemid=42. access date October 29,2009.

ตารางที่ 2 สถิติการฟ้องดำเนินคดีอาญาต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่าง ประเทศกลาง ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

โดยเริ่มจาก ปีพ.ศ.2540 จนถึง 31 สิงหาคม 2552[19]

ปี พ.ศ.	จำนวนการฟ้องร้องคดี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273-มาตรา 275
2540	0
2541	15
2542	59
2543	48
2544	41
2545	86
2546	46
2547	47
2548	85
2549	52
2550	72
2551	65
2552	41

จากสถิติการฟ้องร้องคดีตามตารางที่ 2 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการฟ้องร้องดำเนินคดีอันเกี่ยวกับการค้า ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 273 ถึงมาตรา 275 เป็นการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดโดยตรง สำหรับการเอาผิดเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มา

---

[19] ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง, สถิติคดีอาญาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง, ใน http://www.ipitc.coj.go.th/index.php?option=com_weblinks&view=category&id=13&Itemid=42. access date October 29,2009.

ดำเนินการลงโทษในส่วนของผู้ร่วมกระทำความผิดในฐานผู้สนับสนุน ยังไม่ปรากฏว่าสามารถดำเนินคดีแก่เจ้าของสถานที่ได้อย่างจริงจัง

2.4 ความรับผิดของผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.4.1 ผลของสัญญาระหว่างผู้ให้เช่าพื้นที่ กับผู้เช่า ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 150 บัญญัติว่า "การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพ้นวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ"

จากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นหลักทั่วไปในการเข้าทำสัญญาที่กำหนดไว้ในประมวลแพ่งและพาณิชย์โดยสัญญาเช่าแม้จะเป็นเอกเทศสัญญาที่มีบทบัญญัติทางกฎหมายแบ่งแยกออกมาบังคับใช้ แต่การเข้าทำสัญญาในส่วนของเจตนาเข้าทำสัญญาจึงเป็นพื้นฐานของทุกสัญญา จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณามาตรา 150 ประกอบเสมอ กล่าวคือ

1. กรณีที่ผู้ให้เช่า หรือ เจ้าของสถานเข้าทำสัญญาเช่า โดยไม่ทราบถึงเจตนาภายในของผู้เช่าในการเข้าทำสัญญาเพื่อผลิต หรือจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าเช่นนี้ หากพิจารณาประกอบเรื่องเจตนาภายในที่บัญญัติไว้ในมาตรา 154 "การแสดงเจตนาใดแม้ในใจจริงผู้แสดงจะมิได้เจตนาให้ตนต้องผูกพันตามที่ได้แสดงออกมาก็ตาม หาเป็นมูลเหตุให้การแสดงเจตนานั้นเป็นโมฆะไม่ เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รู้ถึงเจตนาอันซ่อนอยู่ในใจของผู้แสดงนั้น" เมื่อผู้ให้เช่าหรือเจ้าของพื้นที่ให้เช่า ไม่ทราบถึงเจตนาอันแท้จริงของผู้เช่า สัญญาก็ไม่ตกเป็นโมฆะตามกฎหมาย สามารถบังคับใช้ได้ แต่หากในภายหลังทราบถึงเจตนาดังกล่าวของผู้เช่า ผู้ให้เช่าหรือเจ้าของพื้นที่ต้องแก้ไขอย่างไรจะกล่าวต่อไปในบทที่ 4

2. กรณีที่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่เข้าทำสัญญาเช่า โดยรู้ถึงเจตนาของผู้เช่าในการใช้พื้นที่เพื่อกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสิทธิเช่นนี้ จึงเป็นการเข้าทำสัญญาอันมีวัตถุประสงค์ขัดต่อกฎหมาย ตามที่บัญญัติในมาตรา 150 โดยกฎหมายที่ว่านั้นคือ "พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534" เมื่อมีวัตถุประสงค์อันขัดต่อกฎหมายโดยชัดแจ้ง มีผลทำให้สัญญาเช่าดังกล่าวเป็นโมฆะซึ่งผู้ให้เช่าสถานที่ และผู้เช่าไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้ โดยผลจากการที่สัญญาเช่าสถานที่ตกเป็นโมฆะนี้เอง ทำให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดจะนำความเป็นโมฆะกรรมขึ้น "กล่าวอ้าง" นั้นก็ได้ (ประมวลกำหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172) ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียตามสัญญาเช่าสถานที่เพื่อละเมิดเครื่องหมายการค้าฉบับนี้ย่อม หมายถึงเจ้าของ

เครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำการละเมิด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นผู้เสียผลประโยชน์ถ้าสัญญาเช่าสถานที่ดังกล่าวนั้นเป็นผล ดังนั้นเจ้าของเครื่องหมายการค้าจึงสามารถยกความเป็นโมฆะกรรมของสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่าสถานที่ หรือผู้เช่าพื้นที่ขึ้นกล่าวอ้างได้

นอกจากนี้การให้เช่าสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เพื่อการจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่นี้ยังเป็นการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าโดยผิดกฎหมาย ดังนั้นการให้เช่าสถานที่ของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่จึงอาจเป็นการกระทำความผิดฐานละเมิดตามมาตรา 420 แห่งบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อีกทางหนึ่ง

2.4.2 ความรับผิดของผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยหลักในเรื่องของความรับผิดทางละเมิดตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สามารถแบ่งลักษณะของความรับผิดทางละเมิดออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ กล่าวคือ

1. ความรับผิดเพื่อละมิดอันเกิดจากการกระทำของตนเอง

โดยความรับผิดทางละเมิดที่เกิดจากการกระทำของตนเองนั้น เป็นการกระทำที่ผู้กระทำผิดได้กระทำละเมิดเองโดยตรง ซึ่งจะต้องพิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าว ครบองค์ประกอบความรับผิดฐานละเมิด ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420[20] หรือไม่ กล่าวคือ

1) ต้องมีการกระทำ

การกระทำ หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก รวมถึงการงดเว้นไม่การกระทำหรือละเว้นไม่กระทำการ ซึ่งตนมีหน้าที่ตามกฎหมายให้ต้องกระทำก็ดี มีหนี้ตามสัญญาที่ต้องกระทำก็ดี หรือมีความสัมพันธ์ในข้อเท็จจริงที่ผู้งดเว้นกระทำการนั้นมีต่อผู้เสียหาย

2) จงใจ หรือประมาทเลินเล่อ

คำว่า "จงใจ" หมายถึง การที่ผู้กระทำได้กระทำลงไปโดยรู้สำนึกถึงผล หรือจะมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของตน

---

[20] ไพจิตร ปุญญพันธุ์,กฎหมายเปรียบเทียบไทย กับประมวลกฎหมายนานาประเทศ ภาค 1 ความทั่วไปและภาค 2 ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญชน,2544), หน้า 21-44.

คำว่า "ประมาทเลินเล่อ" หมายถึง การกระทำโดยไม่จงใจ แต่มิได้ใช้ความระมัดระวังตามวิญญูชน หรือตามบุคคลที่อยู่ในสภาวะวิสัยเช่นนั้นควรจะทำ

3) โดยผิดกฎหมาย

หลักสำคัญของการกระทำละเมิด คือ การที่ผู้กระทำกระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงการกระทำดังกล่าวว่าผู้กระทำมีสิทธิโดยชอบตามกฎหมายที่จะกระทำการดังกล่าวได้หรือไม่ หากผู้กระทำไม่มีสิทธิโดยชอบตามกฎหมาย หรือกฎหมายมิได้ให้อำนาจที่จะกระทำได้แล้ว กระทำดังกล่าวถือเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย

4) มีความเสียหายแก่บุคคลอื่น

การกระทำที่เป็นการละเมิดโดยสมบูรณ์นั้น จะต้องมีผลของการกระทำปรากฏขึ้น กล่าวคือ จะต้องมีความเสียหายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายที่แก่ชีวิต ความเสียหายแก่ร่างกาย ความเสียหายอนามัย และความเสียหายแก่ทรัพย์สิน หรือสิทธิ เป็นต้น ซึ่งหากการกระทำที่ผิดกฎหมายดังกล่าวยังมิก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นเช่นนี้แล้ว จะถือว่ายังไม่มีการกระทำละเมิดขึ้น

5) ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล

โดยการกระทำโดยผิดกฎหมายที่มีความเสียหายเกิดขึ้นนั้น จะต้องเป็นผลโดยตรงจากการกระทำความผิดที่ได้เกิดขึ้น

สำหรับการกระทำที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น จะต้องพิจารณาได้ว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น โดยการก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้า และเจ้าของเครื่องหมายการค้าชอบที่จะได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น และศาลจะใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายตามสมควร[21]

โดยหลักของความรับผิดทางละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเน้นหนักไปในเรื่องของการทำให้เสียหายแก่สิทธิของผู้อื่นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เช่นนี้หากเจ้าของเครื่องหมายการค้ามีความประสงค์ที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาล เจ้าของเครื่องหมายการค้าจะต้องรับภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อที่ทำให้เกิดความเสียหายเกิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าของตน จึงเป็นการยากในการนำสืบดังกล่าวจึงทำให้ไม่สามารถนำหลักการเอาผิดแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในความผิดกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามหลักความรับผิดฐานละเมิดทั่วไปมาปรับใช้แก่คดีได้

---

[21] บรรเทิง สุธรรมพร, "การนำสืบพิสูจน์ค่าเสียหายในคดีละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรหมาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2544), หน้า 24-26.

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

2. ความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น[22]

โดยหลักความรับผิดเพื่อละเมิดทั่วๆ ไป คือการที่บุคคลต้องรับผิดจากผลแห่งการกระทำละเมิดของตนเอง แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติถึงความรับผิดเพื่อละเมิดสำหรับบางกรณีที่ต้องรับผิดอันเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลอื่น ซึ่งบุคคลเหล่านั้นจะต้องมีหน้าที่ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ทางการงานก็ดี หน้าที่ควบคุมดูแลก็ดี โดยกฎหมายบัญญัติความรับเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ดังนี้

1) นายจ้างรับผิดในการกระทำละเมิดของลูกจ้าง
2) ตัวการรับผิดในการกระทำละเมิดของตัวแทน
3) ผู้ว่าจ้างรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้รับจ้าง
4) บิดามารดา หรือผู้อนุบาลรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้ไร้ความสามารถ
5) ครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือบุคคลผู้รับดูแลรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้ไร้ความสามารถ
6) ผู้ร่วมกันทำละเมิดรับผิดร่วมกัน
7) นิติบุคคลรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้แทนของนิติบุคคล หรือผู้มีอำนาจกระทำการแทน
8) หน่วยงานของรัฐรับผิดในการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

โดยหลักในเรื่องความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นที่พอจะตีความไปถึงการเอาผิดแก่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ในกรณีที่ผู้เช่าละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น กล่าวคือบทบัญญัติ มาตรา 432 กล่าวคือ

"ถ้าบุคคลหลายคนก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น โดยร่วมกันทำละเมิด ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องร่วมรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงกรณีไม่สามารถสืบรู้ตัวได้แน่ว่าในจำพวกที่ละเมิดร่วมกันนั้น คนไหนเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นด้วย

---

[22]ศักดิ์ สนองชาติ, คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดทางละเมิด ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539, พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2540, หน้า 86-90.

อนึ่ง บุคคลผู้ยุยงส่งเสริม หรือช่วยเหลือในการทำละเมิด ท่านก็ให้ถือว่าเป็นผู้กระทำละเมิดร่วมกันด้วย

ในระหว่างบุคคลทั้งหลายซึ่งต้องรับผิดร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าต่างต้องรับผิดส่วนเท่าๆกัน เว้นแต่โดยพฤติการณ์ ศาลจะวินิจฉัยเป็นประการอื่น"

การกระทำละเมิดร่วมกันตามมาตรา 432 เป็นการกระทำความผิดของบุคคลหลายคน ซึ่งไม่จำกัดแต่เพียงว่าบุคคลเหล่านั้นจะต้องร่วมกันกระทำละเมิดต่อผู้เสียหาย หรือกระทำละเมิดโดยต่างคนต่างทำ เพียงแต่บุคคลดังกล่าวมีเจตนาในการร่วมกันที่จะกระทำละเมิดให้เกิดขึ้นก็เป็นการเพียงพอให้ต้องรับผิดในฐานการกระทำละเมิดร่วมกัน และการกระทำละเมิดร่วมกันนี้ยังหมายรวมถึงการยุยงส่งเสริมให้บุคคลอื่นกระทำความผิด และให้การช่วยเหลือ ให้ความสะดวกแก่บุคคลอื่นในการกระทำละเมิดด้วย

ซึ่งในการพิจารณาความผิดฐานร่วมกันกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าบุคคลทั้งหลายมีเจตนาร่วมกันที่จะกระทำการละเมิดต่อเครื่องหมายการค้าของตน แม้ว่าการกระทำละเมิดนั้นจะได้เกิดขึ้นจากการกระทำร่วมกันของผู้ละเมิด หรืออาจเกิดจากการกระทำละเมิดในแต่ละครั้งแต่ละคราว จนท้ายที่สุดแล้วเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับความเสียหายต่อสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าของตน

เมื่อพิจารณาถึงหลักการความรับผิดเพื่อละมิดอันเกิดจากการกระทำของตนเองควบคู่กับความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าการเอาผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้าแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ได้ปล่อยให้พื้นที่ที่เช่ามีการจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้ามีเพียงหลักความรับผิดโดยตัวผู้กระทำเอง ตามมาตรา 420 คงเป็นการเพียงพอในการปรับใช้

โดยสิทธิในเครื่องหมายการค้า ถือเป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ได้ให้ความคุ้มครอง เมื่อทำการพิจารณาสิทธิในเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้น พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 ได้รับรองให้สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว และถือเป็นสิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าหรือ เป็นการล่วงสิทธิของผู้อื่น และสิทธิที่ระบุไว้ในมาตรา 420 ในทางทรัพย์สินทางปัญญา ได้ 2 กลุ่ม กล่าวคือ

1. สิทธิในบุคคลภาพ กล่าวคือ สิทธิในทางศีลธรรม หรือ ธรรมสิทธิของกฎหมายลิขสิทธิ์ อันเป็นสิทธิในการกำหนดบุคลิกภาพของตนลงไปในงานสร้างสรรค์ และ

2. สิทธิทางทรัพย์สินซึ่งอาจเป็นวัตถุไม่มีรูปร่างที่อาจมีราคาและถือเอาได้[23]

ดังนั้น ในการเอาผิดแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เหล่านี้ เจ้าของเครื่องหมายการค้าจะต้องแสดงให้ปรากฏชัดว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลโดยตรงมาจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่ เช่นนี้แล้วจึงจะสามารถลงโทษเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่นั้นได้

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS of S1 GABRIEL
LABOR VINCIT OMNIA
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

[23] ภูมินทร์ บุตรอินทร์, "การล่วงสิทธิในกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา: การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างตามหลักกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับฝรั่งเศส," บทบัณฑิตย์ 64 ตอน 1 (2551):20.

บทที่ 3
แนวคิด และทฤษฎีว่าด้วยเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายต่างประเทศ

เนื่องจากกฎหมายเครื่องหมายการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่งที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างก็มุ่งให้ความคุ้มครอง จึงเป็นที่มาของการทำความตกลงทวิภาคีร่วมกันเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าก็เป็นหนึ่งความตกลงที่ได้กำหนดมาตรการขั้นต่ำให้แก่บรรดาประเทศภาคีสมาชิก ในการสร้างมาตรการการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายในประเทศของตนทั้งนี้รวมถึงเครื่องหมายการค้าด้วย ซึ่งประเทศมหาอำนาจอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยก็ได้เข้าร่วมลงนามเป็นภาคีสมาชิกด้วยเช่น

3.1 ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือความตกลงทริปส์ (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPS)

3.1.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า ภายใต้ความตกลงทริปส์

หลักการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ เป็นผลมาจากช่วงที่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ประเทศต่างๆ ได้นำมาตรการกีดกันทางการค้ามาใช้เพื่อไพยุงเศรษฐกิจในประเทศของตนสามารถอยู่รอดต่อไปได้ จึงทำให้ประเทศต่างๆ ได้มีการเข้าร่วมเจรจาเพื่อหาทางแก้ปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้มีการนำความตกลงแกตต์ (GATT) มาใช้ และมีวัตถุประสงค์ในการเปิดโอกาสให้ประเทศภาคีสมาชิก เข้าร่วมประชุมเพื่อหารือถึงแนวทางในการขจัดอุปสรรคทางการค้าร่วมกันอย่างเป็นกลาง การเจรจาพหุภาคีของบรรดาประเทศสมาชิกมีด้วยกันหลายรอบ ซึ่งรอบที่มีความสำคัญที่สุดคือ การเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย

สาระสำคัญในการเจราจารอบอุรุกวัยนั้น มีความซับซ้อน และพยายามที่จะกำหนดกฎเกณฑ์ซึ่งล้วนแต่จะเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศในด้านต่างๆ อาทิเช่น การค้าบริการ การค้าสิ่งทอ การค้าสินค้าเกษตร การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายการแข่งขันทางการค้า และ

กำหนดมาตรการและกฎเกณฑ์ในการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น[24] ซึ่งเป็นการกำหนดหลักการพื้นฐานร่วมกันของรัฐภาคีไว้ 3 ประการคือ หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และหลักต่างตอบแทน[25] ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดการกีดกันทางการค้าขึ้น และเป็นแนวทางในการบรรลุเป้าหมายของระบบการค้าเสรีระหว่างประเทศอีกด้วย

ในการเจรจารอบอุรุกวัยกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วได้มีการหยิบยกประเด็นเรื่องการคุ้มครองสิทธิในทางทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักมากล่าวถึง เพื่อผลักดันให้ประเทศกำลังพัฒนากำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือกำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการบังคับตามสิทธิ และกลไกในการระงับข้อพิพาทไว้ในประเทศของตนด้วย จึงทำให้เกิด ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า(Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPS)[26] ขึ้น โดยประเทศไทยเองก็ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในความตกลงทริปส์ (TRIPS) เมื่อวันที่ 1มกราคม 2538

สาระสำคัญของ "ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า" หรือ "ความตกลงทริปส์"ได้กล่าวถึงการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาต่างๆ ได้แก่ สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การออกแบบวงจรรวม และการควบคุมการปฏิบัติที่ต่อต้านการแข่งขันทางการค้า เป็นต้น โดยความตกลงทริปส์ได้กำหนดให้มีบัญญัติทั่วไป และหลักการพื้นฐานให้แก่ประเทศสมาชิก เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นกลาง และกำหนดให้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐภาคีจะต้องนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติไว้เป็นกฎหมายภายในของรัฐนั้นๆ[27] และอยู่ภายใต้หลักการพื้นฐานการคุ้มครองที่เท่าเทียมกันขององค์การการค้าโลก ความตกลงทริปส์ยังได้กำหนดมาตรฐานการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเรื่องต่างๆ ไว้อย่างคร่าวๆ เพื่อเป็นการง่ายต่อการที่ประเทศภาคีสมาชิกจะนำไปปรับใช้ และกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ภายในทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับระบบการปกครองของรัฐนั้นๆ

ความตกลงทริปส์ได้นำเสนอบทบัญญัติต่างๆ อันเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา โดยได้บัญญัติไว้ในภาคที่ 2 มาตรการเกี่ยวกับการมีไว้ ขอบเขต และการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ส่วนที่ 2 เรื่อง เครื่องหมายการค้า ตั้งแต่ข้อ 15 ถึงข้อ 21 รวมทั้งสิ้น 7 ข้อ ซึ่งเป็นพันธกรณีที่ประเทศ

---

[24] จักรกฤษณ์ ควรพจน์, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2548), หน้า 3.

[25] เรื่องเดียวกัน, หน้า 14-15.

[26] TRIPs Agreement, ใน http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips.pdf ,access date October 30,2009.

[27] Article 1 Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights.

ภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลกจะต้องออกกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีดังกล่าว โดยคำนึงถึงหลักการพื้นฐานที่กำหนดไว้ในส่วนที่1 ของความตกลงทริปส์ ประกอบกับผลของข้อ 2 (1) กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกมีพันธกรณีในการที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญากรุงปารีส ซึ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าเช่นเดียวกัน

3.1.2 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าภายใต้ความตกลงทริปส์

ความตกลงทริปส์ ได้กำหนดสิทธิที่เกิดขึ้น อันเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ไว้ใน "Article 16 Rights Conferred

1. The owner of a registered trademark shall have the exclusive right to prevent all third parties not having the owner's consent from using in the course of trade identical or similar signs for goods or services which are identical or similar to those in respect of which the trademark is registered where such use would result in a likelihood of confusion. In case of the use of an identical sign for identical goods or services, a likelihood of confusion shall be presumed. The rights described above shall not prejudice any existing prior rights, nor shall they affect the possibility of Members making rights available on the basis of use."

"ข้อ 16 สิทธิที่เกิดขึ้น

1. เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะป้องกันมิให้บุคคลที่สามทั้งปวงซึ่งมิได้รับความยินยอมจากเจ้าของเครื่องหมายการค้า ใช้เครื่องหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันในทางการค้ากับสินค้า หรือบริการที่เหมือนกันหรือคล้ายกันกับสินค้าหรือบริการที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หากการใช้ดังกล่าวอาจเป็นเหตุที่น่าจะก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ ในกรณีที่มีการใช้เครื่องหมายการค้าเหมือนกันกับสินค้า หรือบริการเหมือนกัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าอาจก่อให้เกิดความสับสนขึ้นได้ สิทธิตามที่กำหนดไว้ข้างต้น จะไม่ทำให้เสื่อมต่อสิทธิใดๆ ที่มีอยู่ก่อนแล้ว และจะไม่กระทบต่อการที่บรรดาสมาชิกจะกำหนดให้มีสิทธิต่างๆ ที่เป็นผลจากการใช้สิทธิโดยการใช้"

ในข้อ 16 (1) เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียน ซึ่งสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้า หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นนำเครื่องหมายการค้าของตนไปใช้[28] และสามารถกีดกันมิให้บุคคลอื่นนำเอาเครื่องหมายการค้าซึ่งตนมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวไปใช้ในทางการค้าจนทำ

---

[28] Article16 Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights.

ให้สาธารณชนสับสนหลงผิดว่าสินค้าภายใต้เครื่องหมายการค้ามีความเกี่ยวข้องกันกับสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่แท้จริง หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเครื่องหมายการค้าดังกล่าว

นอกจากนี้ความตกลงทริปส์ได้วางแนวทางในการให้สิทธิแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มิได้จดทะเบียน แต่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ในข้อ (2) และ (3) ท้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกันกับข้อ 6 ทวิ ของอนุสัญญากรุงปารีส กล่าวคือ

"Article 16 Rights Conferred

2. Article 6*bis* of the Paris Convention (1967) shall apply, mutatis mutandis, to services. In determining whether a trademark is well-known, Members shall take account of the knowledge of the trademark in the relevant sector of the public, including knowledge in the Member concerned which has been obtained as a result of the promotion of the trademark.

3. Article 6*bis* of the Paris Convention (1967) shall apply, mutatis mutandis, to goods or services which are not similar to those in respect of which a trademark is registered, provided that use of that trademark in relation to those goods or services would indicate a connection between those goods or services and the owner of the registered trademark and provided that the interests of the owner of the registered trademark are likely to be damaged by such use."

"ข้อ 16 สิทธิที่เกิดขึ้น

2. ข้อ 6 ทวิ ของอนุสัญญากรุงปารีส (ค.ศ.1967) จะใช้บังคับโดยอนุโลมกับบริการ ในการพิจารณากำหนดว่าเครื่องหมายการค้าใดเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย หรือไม่นั้น บรรดาสมาชิกจะพิจารณาถึงความเป็นที่รู้จักเครื่องหมายการค้าของสาธารณชนในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความเป็นที่รู้จักกันในสมาชิกที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลจากการส่งเสริมเครื่องหมายการค้า

3. ข้อ 6 ทวิ จะใช้บังคับโดยอนุโลมกับสินค้า หรือบริการที่ไม่คล้ายกันกับสินค้า หรือบริการที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า โดยมีเงื่อนไขว่าการใช้เครื่องหมายการค้านั้นโดยเกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการเหล่านั้น อาจเป็นการแสดงความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างสินค้า หรือบริการเหล่านั้นกับเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียน และโดยมีเงื่อนไขว่า ผลประโยชน์ของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียน อาจได้รับความเสียหายจากการใช้ดังกล่าว"

โดยความตกลงทริปส์ ในข้อ 16 (2) และ (3) ได้กำหนดห้ามประเทศภาคีสมาชิกของสหภาพปารีสรับจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่เหมือน หรือคล้ายกันกับเครื่องหมายการค้าที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในประเทศของตน แม้ว่าเครื่องหมายการค้าดังกล่าวจะมิได้จดทะเบียน

เครื่องหมายการค้า หรือใช้ในประเทศนั้นก็ตาม[29] ซึ่งการที่ความตกลงทริปส์ได้วางหลักการดังกล่าวขึ้นก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันมิให้ผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายถูกละเมิดสิทธิเด็ดขาดที่มีต่อเครื่องหมายการค้านั้นๆ ด้วยเช่นกัน

3.1.3 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้ให้เช่าพื้นที่ภายใต้ความตกลงทริปส์

โดยหลักการของความตกลงทริปส์ในส่วนที่ 2 เรื่องเครื่องหมายการค้า มิได้มีบทบัญญัติใดกล่าวถึงการเอาผิดแก่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ ที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า และทรัพย์สินทางปัญญาอื่นในพื้นที่ที่เช่า เพียงแต่ได้วางหลักการโดยรวมไว้ในภาค 3 การบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ส่วนที่1 พันธกรณีทั่วไป กล่าวคือ

"Article 41

1. Members shall ensure that enforcement procedures as specified in this Part are available under their law so as to permit effective action against any act of infringement of intellectual property rights covered by this Agreement, including expeditious remedies to prevent infringements and remedies which constitute a deterrent to further infringements. These procedures shall be applied in such a manner as to avoid the creation of barriers to legitimate trade and to provide for safeguards against their abuse."

"ข้อ 41

1. บรรดาสมาชิกจะทำให้มีความมั่นใจว่ามีการกำหนดกระบวนการบังคับใช้ตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้ไว้ในกฎหมายของตน เพื่อให้มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพต่อการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่ความตกลงนี้ครอบคลุมถึง รวมทั้งการเยียวยาความเสียหายที่รวดเร็วเพื่อป้องกันการละเมิด และการเยียวยาความเสียหายที่เป็นการยับยั้งมิให้มีการละเมิดอีกต่อไป กระบวนการเหล่านี้จะใช้ในลักษณะเพื่อหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการค้าอันชอบธรรม และเพื่อปกป้องมิให้มีการใช้สิทธิดังกล่าวโดยมิชอบ"

เมื่อพิจารณาถึงพันธกรณีทั่วไป อันเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ตามข้อ 41 (1) ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องสร้างมาตรการในการป้องกันการละเมิดสิทธิในทางทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงการเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่าการกระทำใดๆ ก็ตามที่เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้เป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศสมาชิกสามารถจะบัญญัติกฎหมายออกมาบังคับใช้ภายในประเทศของ

---

[29] Article 16 (2),(3) Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights.

ตนเพื่อให้สามารถยับยั้งป้องกันความเสียหายที่จะเกิดจากการละเมิดได้ทันที เช่นเดียวกันแม้ว่าความตกลงทริปส์จะมิได้กำหนดความรับผิดรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่เอาไว้ แต่หากประเทศสมาชิกพบว่าเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้ปล่อยให้ผู้เช่าพื้นที่ ได้ใช้สถานที่ หรือพื้นที่ที่เช่าของตนไปกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น โดยรู้ และมิได้มีบทบัญญัติใดๆ กำหนดโทษแก่ความผิดดังกล่าวไว้ เช่นนี้ประเทศสมาชิกสมารถออกกฎหมายเพื่อเอาผิดให้ครอบคลุมไปถึงเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ปล่อยให้มีการละเมิดเกิดขึ้นได้เช่นกัน

ความตกลงทริปส์จึงเป็นบรรทัดฐาน หรือแนวทางในการปฏิบัติขั้นต่ำที่บรรดาประเทศสมาชิกควรนำเป็นหลักการพื้นฐานเพื่อออกกฎหมายอนุวัติการขึ้นใช้ภายในประเทศของตน เพื่อเป็นมาตรการในการสร้างความคุ้มครองแก่สิทธิในทางทรัพย์สินทางปัญญาให้เพิ่มขึ้น

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามีความเสียหายที่เกิดขึ้นในภาคอุตสาหกรรมอันเนื่องมาจากการปลอมแปลงเครื่องหมายการค้าในแต่ละปีเป็นจำนวนมหาศาล ประมาณการณ์กันว่าในแต่ละปีมีความเสียหายไม่ต่ำกว่า 2 แสนล้านดอลล่าร์ โดยในเมืองใหญ่อย่างนิวยอร์คมีความเสียหายจากการที่รัฐขาดรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปประมาณกว่า 400 ล้านดอลล่าร์ อันเกิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้า[30] การละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นมีหลากหลายวิธีที่เกิดขึ้น ซึ่งก็ได้มีกฎหมายเข้ามาควบคุมเพื่อเยียวยาความเสียหายและป้องกันไม่ให้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยกฎหมายหลักในเรื่องนี้ คือ Trademark Act of 1946 หรือ Lanham Act 1946

---

[30] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, "Indirect Infringement and Counterfeiting: Remedies Available Against Those Who Knowingly Rent To Counterfeiters" Cardozo Art and Entertainment Law Journal 16 (1998): p.383.

การละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นมีหลากหลายรูปแบบ ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและป้องกันก็มีหลากหลายวิธี ในสหรัฐอเมริกาในช่วงประมาณ 27 ปีที่ผ่านมา[31] ได้เกิดแนวคิดในการกำหนดให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิด หรือร่วมรับผิดกับผู้เช่าที่กระทำการอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า ทั้งๆ ที่ใน Lanham Act 1946 นั้น ไม่ได้มีการบัญญัติความรับผิดในเรื่องนี้ไว้โดยตรง แต่เกิดจากการตีความกฎหมายของศาล นอกจากนั้น กฎหมายของบางมลรัฐอย่างเช่นมลรัฐนิวยอร์ค ก็มีการกำหนดไว้ในกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐ (New York Real Property Law) ให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดกับผู้เช่าในกรณีที่ผู้เช่าใช้พื้นที่ที่เช่าไปเพื่อการค้าที่ผิดกฎหมาย อันครอบคลุมไปถึงการที่ผู้เช่าขายของที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าด้วย ถ้าผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รู้หรือควรรู้ถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายของผู้เช่านั้น แต่ไม่ได้บอกเลิกสัญญาเช่า[32]

หลักกฎหมายที่ศาลฎีกาแห่งสหรัฐสร้างขึ้นเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า ที่เรียกกันว่า "contributory trademark infringement" (ความรับผิดในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า) เกิดขึ้นในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc.[33] ซึ่งศาลได้วางบรรทัดฐานที่สำคัญไว้ความว่า ถ้าผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายโดยจงใจชักชวนบุคคลอื่นให้ทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือถ้ายังคงกระทำโดยต่อเนื่องในการส่งสินค้าไปยังบุคคลที่ซึ่งรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรจะรู้ว่าเกี่ยวข้องกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายจะต้องรับผิดในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้าสำหรับความเสียหายอันเป็นผลที่เกิดมาจากการหลอกลวงนั้น[34] ซึ่งต่อมาหลักการนี้ได้พัฒนาไปสู่การให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า

ในส่วนการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกานี้ จึงได้ทำการศึกษาในกฎหมายระดับสหรัฐ คือ Lanham Act 1946 และแนวบรรทัดฐานของศาลที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นเจาะจงไปที่เรื่องความรับผิดสำหรับการมีส่วนในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้ให้เช่าพื้นที่เป็นหลักสำคัญ นอกจากนั้น ได้ทำการศึกษาถึงกฎหมายทรัพย์สินในระดับมลรัฐที่มีการกำหนดหน้าที่ของผู้ให้เช่าที่จะต้องควบคุมผู้เช่าให้ดำเนินกิจกรรมที่ไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย อันทำให้มีการตีความกฎหมายนี้ว่า ก่อให้เกิดความรับผิดแก่ผู้ให้เช่าที่ปล่อยปละละเลยให้ผู้เช่าใช้พื้นที่ที่เช่าขายสินค้าที่

---

[31] Inwood Laboratiories, Inc. v. Ives Laboratories, Inc., 456 U.S. 844 (1982). ซึ่งได้เป็นจุดกำเนิดของแนวคิดความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า ซึ่งได้ตัดสินไว้ในปี ค.ศ.1982 จนถึง ค.ศ.2009 เป็นเวลา 27 ปี

[32] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, Ibid., p.390.

[33] Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. 456 U.S. 844 (1982).

[34] 456 U.S. 844, 854 (1982).

ละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยในส่วนของกฎหมายระดับมลรัฐนั้น ผู้เขียนได้เลือกศึกษาถึงกฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ค เพราะเป็นมลรัฐที่เป็นสูญกลางทางการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา และในขณะเดียวกันก็เป็นมลรัฐที่ได้รับความสูญเสียจำนวนมากจากการละเมิดเครื่องหมายการค้า

3.2.2 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า

ผู้ที่กระทำความผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า คือ ผู้ละเมิดโดยตรง (direct infringer) ส่วนผู้ที่มีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น คือ ผู้ละเมิดโดยอ้อม (indirect infringer) ซึ่งจัดว่าเป็นความรับผิดชั้นสอง (secondary liability) Lanham Act 1946 ให้สิทธิแก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าในการฟ้องร้องบุคคลใด ๆ ที่ใช้เครื่องหมาย หรือเลียนเครื่องหมายอันเป็นสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้า รวมไปถึงฟ้องร้องผู้ที่ว่าจ้างให้มีการทำให้เข้าใจผิดในเครื่องหมายที่แท้จริง[35] ผู้ฟ้องคดีละเมิดเครื่องหมายการค้านี้ภาระการพิสูจน์ในเบื้องต้นแต่เพียงแสดงให้เห็นว่าจำเลยทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดโดยการใช้เครื่องหมายที่คล้ายคลึงกับโจทก์เจ้าของเครื่องหมายการค้า

การกำหนดให้มีความรับผิดในเครื่องหมายการค้าแก่ผู้ที่มีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยอ้อมนั้น เกิดขึ้นจากการที่ โดยทั่วไปแล้วผู้ละเมิดโดยตรงจะเป็นผู้ผลิตสินค้าแต่แทนที่ผู้ผลิตจะทำการผลิตสินค้าจนเสร็จสิ้นกระบวนการด้วยตัวเอง คือ ปิดเครื่องหมาย ขนส่งไปยังร้านค้าด้วยตนเอง ผู้ผลิตสินค้าที่เป็นผู้ละเมิดโดยตรงนั้น กลับมีการว่าจ้างให้มีการผลิต หรือปิดเครื่องหมายการค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ว่าจ้างให้มีการขนส่งสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า ตลอดจนว่าจ้างให้มีการโฆษณาสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น บุคคลที่ไม่ใช่ผู้ผลิตสินค้าอันเป็นผู้ละเมิดโดยตรง จึงถูกกฎหมายกำหนดให้ต้องเข้ามาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการละเมิดเครื่องหมายการค้าด้วยในฐานะเป็นผู้ละเมิดโดยอ้อม นอกจากนั้น ผู้ละเมิดโดยอ้อมนี้ยังมีการตีความให้ขยายรวมขอบเขตไปถึงผู้ให้เช่าทรัพย์สินที่มีการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า เพราะถือว่าเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นด้วย[36]

อย่างไรก็ดี Lanham Act 1946 ก็หาได้มีบทบัญญัติที่จะให้ตีความได้อย่างตรงตัวเพื่อให้บุคคลอื่นนอกเหนือไปจากผู้ขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยตรงต้องรับผิดในทางแพ่งร่วมด้วยไม่ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติทั้งในมาตรา 32 และ 43 (a)

---

[35] 15 U.S.C. §1051-1127.

[36] John T. Cross, "Contributory Infringement and Related Theories of Secondary Liability for Trademark Infringement," Iowa Law Review 80 (1994): p.104.

Section 32

Remedies; infringement; innocent infringement by printers and publishers

1) Any person who shall, without the consent of the registrant

a) use in commerce any reproduction, counterfeit, copy, or colorable imitation of a registered mark in connection with the sale, offering for sale, distribution, or advertising of any goods or services on or in connection with which such use is likely to cause confusion, or to cause mistake, or to deceive; or

b) reproduce, counterfeit, copy, or colorably imitate a registered mark and apply such reproduction, counterfeit, copy, or colorable imitation to labels, signs, prints, packages, wrappers, receptacles or advertisements intended to be used in commerce upon or in connection with the sale, offering for sale, distribution, or advertising of goods or services on or in connection with which such use is likely to cause confusion, or to cause mistake, or to deceive, shall be liable in a civil action by the registrant for the remedies hereinafter provided…"

ซึ่งมีสาระสำคัญว่า มาตรา 32 การเยียวยาความเสียหาย การละเมิด การทำละเมิดโดยไม่รู้โดยผู้พิมพ์และผู้จัดพิมพ์

1) ผู้ใดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ขอจดทะเบียน

a) ใช้โดยการทำซ้ำ ปลอมแปลง ลอกเลียนหรือเลียนสีเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนในทางการค้าเกี่ยวกับการขาย เสนอขาย การจำหน่าย หรือโฆษณาสินค้า หรือบริการใด โดยที่การใช้นั้น น่าจะก่อให้เกิดความสับสนหลงผิด หรือน่าจะเป็นการลวง หรือ

b) ทำซ้ำ ปลอมแปลง ลอกเลียนสีเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน และใช้การทำซ้ำ ปลอมแปลง ลอกเลียน หรือเลียนสีนั้นกับฉลาก ป้าย สิ่งพิมพ์ หีบห่อ บรรจุภัณฑ์ หรือสื่อโฆษณาที่มุ่งหมายจะใช้ในทางการค้าที่เกี่ยวกับการขาย เสนอขาย การจำหน่าย หรือการโฆษณาซึ่งสินค้าหรือบริการใด โดยการใช้นั้น น่าจะก่อให้เกิดความสับสน หรือหลงผิดหรือน่าจะเป็นการลวง จะต้องมีความรับผิดในทางแพ่งต่อผู้จดทะเบียนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้"

Section 43 (a) Civil action

Any person who, on or in connection with any goods or services, or any container for goods, uses in commerce any word, term, name, symbol, or device, or any combination thereof, or any false designation of origin, false or misleading description of fact, or false or misleading representation of fact, which—

(A) is likely to cause confusion, or to cause mistake, or to deceive as to the affiliation, connection, or association of such person with another person, or as to the origin, sponsorship, or approval of his or her goods, services, or commercial activities by another person, or

(B) in commercial advertising or promotion, misrepresents the nature, characteristics, qualities, or geographic origin of his or her or another person's goods, services, or commercial activities, shall be liable in a civil action by any person who believes that he or she is or is likely to be damaged by such act.

ซึ่งมีสาระสำคัญว่า มาตรา 43 (เอ) การกระทำในทางแพ่ง

ผู้ใดใช้คำว่า ข้อความ ชื่อ สัญลักษณ์ เครื่องหมาย หรือสิ่งประดิษฐ์ หรืออย่างใดอย่างหนึ่งที่กล่าวมานี้รวมกัน หรือแสดงแหล่งกำเนิดของสินค้าที่เป็นเท็จ หรือคำบรรยาย หรือการแสดงข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องหรือสับสนหลงผิดกับสินค้าหรือบริการหรือบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าในทางการค้าซึ่ง

(A) น่าจะก่อให้เกิดความสับสนหลงผิด หรือน่าจะเป็นการลวงให้เข้าใจว่าผู้นั้นมีความเกี่ยวพันหรือเกี่ยวเนื่องกันในทางใดทางหนึ่งกับบุคคลอื่น เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด การให้ความช่วยเหลือ หรือการให้ความเห็นชอบในด้านสินค้า บริการ หรือกิจการค้าของบุคคลนั้น

(B) แสดงออกโดยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ในทางการค้าถึงคุณลักษณะ คุณภาพ หรือแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ในสินค้า บริการ หรือกิจการค้า ของบุคคลนั้นหรือบุคคลอื่นใดที่เป็นเท็จ จะต้องมีความรับผิดในทางแพ่งต่อบุคคลซึ่งได้รับ หรือน่าจะได้รับความเสียหายจากการนั้น

โดยนิยามความหมายของการละเมิดตามมาตรา 32 และมาตรา 43 (a) อาจกล่าวได้ 2 ความหมาย คือ(1) การใช้เครื่องหมายที่ได้รับความคุ้มครอง และ(2) เกี่ยวข้องในการขายสินค้า ต่อเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า กระทำการใดอันเข้าบทนิยามการละเมิดเครื่องหมายการค้า จึงจะต้องรับผิด ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าหากไม่ใช่เป็นกรณีที่มีการใช้เครื่องหมายการค้าที่ได้รับความคุ้มครองและไม่ได้เกี่ยวข้องในการขายสินค้า ไม่ได้เป็นผู้ขายสินค้าเพียงแต่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตัวอย่างที่มีปัญหา เช่น ผู้ผลิตสินค้า ซึ่งรับผลิตสินค้า โดยยังไม่มีการปิดเครื่องหมายการค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น เช่นนี้ก็มีปัญหาว่าจะต้องรับผิดหรือไม่ ซึ่งหากเป็นกรณีที่ผู้ผลิตไม่มีส่วนรู้เห็น หรือไม่อาจจะรู้ว่าสินค้านั้นจะถูกนำไปปิดเครื่องหมายอันเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

ในกรณีเหล่านี้โดยปกติแล้วศาลจะไม่ตัดสินให้บุคคลดังกล่าวต้องร่วมรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า[37] เพราะว่าไม่ต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่กำหนดความรับผิดไว้

ศาลสหรัฐอเมริกาจะกำหนดความรับผิดในกรณีความรับผิดโดยอ้อม ในกรณีทั่วๆ ไปอาจนำมาวินิจฉัยได้ โดยมีทฤษฎีที่สำคัญ 2 ทฤษฎี ดังนี้ ได้แก่

(1) ทฤษฎีความรับผิดในการกระทำผิดของบุคคลอื่น (vicarious liability) กล่าวคือ ศาลจะให้มีความรับผิดร่วมในการละเมิดเครื่องหมายการค้า ต่อเมื่อเกิดสถานการณ์หรือมีข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่าจำเลยได้เข้าควบคุมผู้กระทำละเมิดโดยตรงในการละเมิดเครื่องหมายการค้า ในกฎหมายเครื่องหมายการค้านั้น จำเลยที่ถูกฟ้องให้ร่วมรับผิดกับผู้กระทำละเมิดโดยตรง จะต้องรับผิดในการที่ร้านค้าปลีกขายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า ต่อเมื่อผู้ค้าปลีกนั้นถูกจ้างหรือควบคุมด้วยวิธีการอื่นโดยจำเลย[38] เพราะการที่มีอำนาจควบคุมดังกล่าวนั้น ย่อมเสมือนหนึ่งตนเองเป็นผู้กระทำละเมิดโดยตรง

(2) ทฤษฎีความรับผิดร่วมในกิจการ (enterprise liability) ซึ่งมีแนวคิดที่กำหนดความรับผิดให้แก่สมาชิกในอุตสาหกรรมที่ต้องรับผิดชอบสำหรับการผลิตสินค้าที่เป็นอันตรายหรือบกพร่อง โดยมีการแบ่งสันปันส่วนในตลาดของสินค้านั้น[39] ทฤษฎีนี้อาจจะถูกนำมาพิจารณาเมื่อจำเลยไม่ได้เป็นผู้ควบคุมที่สามารถสั่งการผู้กระทำละเมิดโดยตรงให้มีการการกระทำอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่จำเลยอาจช่วยเหลือผู้กระทำละเมิดโดยตรง ด้วยการจัดหาอุปกรณ์ หรือเครื่องช่วยเหลืออื่นใดที่จำเป็นในการทำให้การละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นสำเร็จลุล่วงไป[40] หรือให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้ขายปลีกสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า[41]

คดีสำคัญที่นับได้ว่าเป็นคดีแรกที่ศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกาวางบรรทัดฐานในเรื่องความรับผิดในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory trademark infringement) คือ คดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. ซึ่งศาลฎีกาได้วางหลักกฎหมายที่สำคัญในเรื่องนี้ ความตอนหนึ่งว่า

"if a manufacturer or distributor intentionally induces another to infringe on a trademark, or if it continues to supply its product to one whom it knows or has reason to

---

[37] John T. Cross,Ibid., p.104.

[38] Ibid.,p.105.

[39] Bryan A. Garner (Editor in Chief), Black's Law Dictionary 9th ed., (St.Paul,MN: West, 2009), p.997.

[40] Section 877(c) Restatement (Second) of Torts.

[41] Section 876 Restatement (Second) of Torts.

know is engaging in trademark infringement, the manufacturer or distributor is contributorally responsible for any harm done as a result of the deceit."

"ถ้าผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายโดยจงใจชักชวนบุคคลอื่นให้ทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า หรือถ้ายังคงกระทำโดยต่อเนื่องในการส่งสินค้าไปยังบุคคลที่ซึ่งรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรจะรู้ว่าเกี่ยวข้องกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายจะต้องรับผิดในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้าสำหรับความเสียหายอันเป็นผลที่เกิดมาจากการหลอกลวงนั้น"[42]

ในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc.นี้จะเห็นได้ว่าศาลฎีกาแห่งสหรัฐอเมริกากล่าวถึงแต่เพียงผู้ผลิต และผู้จัดจำหน่ายเท่านั้นที่ต้องรับผิดสำหรับการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า อันเป็นผู้ทำละเมิดโดยอ้อม ต้องใช้ระยะเวลาต่อมาอีกกว่า 10 ปี ศาลสหรัฐอเมริกาจึงจะตอบคำถามที่ว่า บรรทัดฐานหรือหลักกฎหมายที่ศาลฎีกาได้วางไว้ในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. จะสามารถนำไปปรับใช้กับความรับผิดโดยอ้อมในกรณีอื่นหรือไม่

ในคดี Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc.,[43] ศาลอุทธรณ์สหรัฐเขตพื้นที่ 7 (The Seventh Circuit) ได้ปรับใช้แนวบรรทัดฐานในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. กับผู้ประกอบการที่ขายสินค้าที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า ในคดีนี้ บริษัท Hard Rock Café Licensing ซึ่งเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าในเสื้อผ้าที่ใช้คำว่า "Hard Rock Café" ได้ยื่นฟ้องผู้จำหน่ายเสื้อผ้าที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าของบริษัทซึ่งขายอยู่ในตลาดแห่งหนึ่ง ในขณะเดียวกันก็ได้ฟ้องเจ้าของตลาดแห่งนั้น คือ Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc.ในเหตุที่มีส่วนในการให้มีการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า

ศาลอุทธรณ์สหรัฐเขตพื้นที่ 7 ตัดสินคดีนี้โดยมีการนำบรรทัดฐานในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. มาปรับใช้กับคดี Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc โดยการกำหนดความรับผิดให้แก่บุคคลผู้ที่เป็นผู้ผลิต หรือผู้จัดจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้า ศาลอธิบายว่า แม้ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าจะมีลักษณะจำกัดแคบกว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ก็ยังคงเป็นประเภทหนึ่งของการละเมิด (species of tort) และ Concession Services, Inc ต้องรับผิดสำหรับการละเมิดเหล่านั้นที่

---

[42] 456 U.S. at 854.

[43] Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc.955 F.2d 1143 (7th Cir. 1992).

เกิดขึ้นเนื่องจากการอนุญาตให้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยรู้ หรือมีเหตุอันควรรู้ (knowing or having reason to know) ทั้งนี้ ศาลเห็นว่า ความรับผิดของจำเลย Concession Services, Inc ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าจะต้องมีลักษณะพิเศษเป็นอย่างไรหรือไม่ กฎหมายคอมมอนลอว์กำหนดหน้าที่ที่เหมือนกันไว้แก่เจ้าของผู้ให้เช่าพื้นที่ (landlords) และผู้อนุญาต (licensors) ซึ่งศาลฎีกาแห่งสหรัฐได้กำหนดไว้ในหลักที่ให้ผู้ผลิต และผู้จัดจำหน่ายต้องร่วมรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า (คดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc.[44]) ศาลอุทธรณ์ส่งคดีกลับไปให้ศาลชั้นต้น (district court) เป็นผู้พิจารณาตัดสินในประเด็นที่ว่า Concession Services, Inc มีเหตุผลที่ควรรู้ว่ามีการประกอบกิจการที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่ไม่ยอมรับรู้เพื่อจะหลีกเลี่ยงความรับผิดหรือไม่ ดังนั้น หาก Concession Services, Inc มีเหตุผลควรรู้ว่ามีการประกอบกิจการที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า ก็ต้องรับผิดร่วมในการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น ศาลได้พิจารณาอย่างรอบคอบว่า อย่างไรก็ดี Concession Services, Inc ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องเตือนผู้ขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า และแม้กระทั่ง "เหตุผลที่ควรจะรู้" จะเป็นส่วนหนึ่งในบรรทัดฐานในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. ที่กำหนดให้ Concession Services, Inc ต้องรู้ แต่ก็หาได้หมายความเลยไปถึงว่าจะกำหนดบังคับให้มีหน้าที่ที่จะต้องป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้า

แม้ศาลในคดี Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc จะตัดสินให้จำเลยผู้ให้เช่าไม่มีหน้าที่ต้องเตือนผู้ขายในเรื่องสินค้าที่ขายมีการละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้าก็ตาม แต่ก็เป็นคดีแรกๆ ที่ศาลได้วางหลักไว้ว่า ในการพิจารณาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่จะต้องพิจารณาในประเด็นว่าผู้ให้เช่ารู้ หรือมีเหตุผลที่ควรจะรู้หรือไม่ ว่าผู้เช่าได้เช่าพื้นที่เพื่อกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาความรับผิดของผู้ให้เช่า โดยศาลตัดสินว่า Concession Services, Inc ไม่ต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าเพราะการเป็นเจ้าของตลาดที่ต้องรับผิดในการกระทำของผู้ขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยศาลเห็นว่าการรับผิดในความรับผิดของผู้อื่น (vicarious liability) จะเกิดขึ้นต่อเมื่อจำเลยและผู้ทำละเมิดเป็นหุ้นส่วนที่ปรากฏชัด ที่จะมีอำนาจทำการใดกับบุคคลที่สามแล้วมีผลผูกพันหุ้นส่วนคนอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าทำข้อตกลงนั้น หรือเข้าเป็นเจ้าของร่วม หรือควบคุมเหนือผู้ทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งในคดีนี้ไม่ได้มีข้อเท็จจริงเป็นเช่นนั้น

นอกจากนี้ภายหลังคดี Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc (ค.ศ.1992) ยังไม่ปรากฏบรรทัดฐานของศาลระดับสหรัฐที่ตัดสินในเรื่องการให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ ต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าอย่างชัดเจน แต่แนวคิดในเรื่องนี้ก็ได้มีการพัฒนา โดยมีคดีที่ฟ้องร้องให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการละเมิด

---

[44] Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. 456 U.S. 844 (1982).

ทรัพย์สินทางปัญญาโดยผู้เช่า ซึ่งเป็นเรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์ ตัวอย่างเช่น คดี Artists Music, Inc. v. Reed[45] ศาลชั้นต้นแห่งสหรัฐในเมืองนิวยอร์คได้ตัดสินปฏิเสธที่จะกำหนดให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการกระทำของผู้เช่าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ คดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในปี ค.ศ.1991 ในงานที่มีการจัดขึ้นชื่อว่า "Fifth Annual Greater New York Apartment and Home Show" บริษัทเปียโนสถานีวิทยุ บริษัทเฟอร์นิเจอร์ และบริษัทเครื่องเสียง และโทรทัศน์ ได้เช่าพื้นที่จากจำเลยในงานดังกล่าว แล้วได้มีการนำเสนอบทเพลงโดยปราศจากการได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ศาลเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดงานกับบริษัทห้างร้านที่มาออกงานเป็นความสัมพันธ์ในฐานะผู้ให้เช่ากับผู้เช่า (landlord and tenants) แต่ผู้จัดงานไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจเหนือหรือสามารถควบคุมผู้เช่าพื้นที่ได้ ผู้จัดงานไม่ได้เป็นผู้กำหนดว่าผู้เช่าจะต้องจัดการอย่างไรในการออกงานครั้งนี้ นอกจากนั้น ศาลยังได้วินิจฉัยต่อไปว่า ผู้จัดงานไม่ได้รับผลประโยชน์ใดทางการเงินจากการละเมิดลิขสิทธิ์ กล่าวคือแม้ผู้จัดงานจะได้รับค่าเช่าพื้นที่ แต่ค่าเช่าพื้นที่นี้ก็มิได้ขึ้นอยู่กับการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใด[46]

อย่างไรก็ดี ศาลชั้นต้นแห่งสหรัฐต่างศาลกันก็ตัดสินในเรื่องผู้จัดงานเกี่ยวกับความรับผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เช่าพื้นที่ไว้แตกต่างกัน เช่น ในคดี Polygram International Publications, Inc. v. Nevada/TIG, Inc.[47] ศาลชั้นต้นแห่งสหรัฐในเมืองแมสซาซูเซส ตัดสินให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการกระทำของผู้เช่าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ในคดีจำเลยเป็นผู้จัดงานโชว์ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ ชื่องานว่า "COMDEX/Fall" โดยจำเลยได้ปฏิเสธที่จะลงนามในข้อตกลงอนุญาตให้ใช้เพลงในงานจากโจทก์ เพราะจำเลยเห็นว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการในการเปิดเพลง จึงไม่จำเป็นต้องเข้าไปขออนุญาต แต่ในงานปรากฏว่ามี 5 ผู้เช่าพื้นที่จากจำนวนผู้เช่าทั้งหมด 2,000 ราย ได้เปิดเพลงอันเป็นลิขสิทธิ์ของโจทก์ คดีนี้ศาลตัดสินให้จำเลยรับผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เช่าพื้นที่ เพราะศาลเห็นว่าจำเลยไม่ได้เป็นแต่เพียงผู้ให้เช่าพื้นที่เท่านั้น หากแต่ยังเป็นผู้ที่มีอำนาจในการควบคุมการจัดงานโชว์ครั้งนี้ซึ่งปรากฏตามสัญญาเช่าพื้นที่ ศาลเห็นต่อไปว่า แม้จะมีผู้เช่าพื้นที่เพียง 5 รายที่ละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ก็ทำให้จำเลยได้รับผลประโยชน์จากการกระทำนั้น โดยไม่จำต้องพิจารณาว่าเป็นเพียงจำนวนน้อยราย หรือผลประโยชน์จะมากหรือน้อย[48] จาก 2 คดีข้างต้นแสดงให้เห็นว่าศาลได้พิจารณาถึงการที่ผู้ให้เช่าเป็นผู้มีอำนาจควบคุมหรือไม่ อันสามารถ

---

[45] Artists Music, Inc. v. Reed 31 U.SP.Q.2d (BNA) 1623 (S.D.N.Y. 1994).

[46] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer,Ibid., pp.400-401.

[47] Polygram International Publications, Inc. v. Nevada/TIG, Inc. 855 F. Supp. 1314 (D. Mass. 1994).

[48] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, Ibid., pp.401-403.

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

พิจารณาได้จากที่ปรากฏตามสัญญาเช่าพื้นที่โดยในคดีแรก Artists Music, Inc. v. Reed และในคดีที่สอง Polygram International Publications, Inc. v. Nevada/TIG, Inc.

ความชัดเจนของการวางบรรทัดฐานในการให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าเริ่มชัดเจนขึ้นในปี ค.ศ.1996 ซึ่งอาจพิจารณาเปรียบเทียบได้กับคดีนี้ซึ่งเป็นเรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์ อันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งกรณีนี้เมื่อศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐเขตพื้นที่ 9 ได้ตัดสินไว้ในคดี Fonovisa, Inc. v. Cherry Auction, Inc.[49] ว่า เจ้าของลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้ามีเหตุที่จะฟ้องร้องเพื่อให้รับผิดในการกระทำของผู้อื่น และรับผิดสำหรับการมีส่วนในการละเมิดลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้า เอากับเจ้าของตลาดนัด (swap meet or flea market) ผู้ให้เช่าพื้นที่ ในการที่มีการขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิในลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่า ในคดีนี้บริษัท Fonovisa เป็นบริษัทในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าของ Latin/Hispanic นำคดีฟ้องเจ้าของตลาดสำหรับการปล่อยให้มีการขายแผ่นบันทึกเสียงที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ และเครื่องหมายการค้าในตลาดแห่งนั้น โดยไม่มีปัญหาให้พิจารณาว่าเจ้าของตลาดนัด คือ Cherry Auction รู้หรือไม่รู้เกี่ยวกับการขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิดังกล่าว

โดยข้อเท็จจริงในปี ค.ศ.1991 เจ้าหน้าที่ของเมือง Fresno ได้เข้ายึดแผ่นบันทึกเสียงกว่า 38,000 แผ่นที่วางขายในตลาดนัดแห่งนั้น และบริษัท Cherry Auction ได้ตกลงกับเจ้าหน้าที่ของเมืองที่จะดำเนินการจำแนกแยกแยะว่าแผ่นเหล่านั้นมาจากผู้ขายรายใด สืบเนื่องจากการเข้ายึดครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของเมืองได้ทำหนังสือเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรให้บริษัท Cherry Auction ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในตลาด แต่ยังปรากฏว่ายังคงมีการขายของละเมิดลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้าอยู่อีก ท้ายที่สุดในปี ค.ศ.1993 บริษัท Fonovisa จึงได้ดำเนินการทางศาล และศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลย คือบริษัท Cherry Auction ไม่ได้มีอำนาจในการควบคุมผู้ขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิหรือได้ประโยชน์ทางการเงินจากการละเมิดสิทธินั้น โดยวินิจฉัยว่าเจ้าของตลาดเป็นเพียงผู้ให้เช่า (landlords) และผู้ขายสินค้าเป็นเพียงผู้เช่า (tenants) แต่เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ได้ตัดสิน แย้งกับบรรทัดฐานที่ศาลชั้นต้นใช้ปรับกับคดี โดยศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าในข้อเท็จจริงบริษัท Cherry Auction จำเลย มีอำนาจควบคุม และตรวจตราร้านค้าในตลาดนัดของผู้ขาย และทรงไว้ซึ่งสิทธิตามสัญญาที่จะบอกเลิกสัญญาให้เช่าพื้นที่ในตลาดได้โดยเหตุผลใด ๆ ก็ได้เพื่อส่งเสริมกิจการของตลาดนัด หากมีการกระทำอันละเมิดกฎหมาย และมีอำนาจในการควบคุมการเข้าออกของลูกค้าในตลาดนัด ซึ่งต้องด้วยลักษณะของการมีอำนาจควบคุมเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ ศาลอุทธรณ์ได้วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท Cherry Auction และ

---

[49] Fonovisa, Inc. v. Cherry Auction, Inc.76 F.3d 259 (9th Cir. 1996).

ผู้ขายสินค้าในตลาดนัด (vendors) เห็นว่าบริษัท Cherry Auction มีอำนาจในการควบคุมผู้ขายสินค้าในตลาดโดยมีอำนาจควบคุมผู้ขายได้ในระดับเดียวกับบรรทัดฐานที่วางไว้ในคดี Shapiro, Bernstein & Co v. H.L. Green และ คดี Dreamland Ball Room v. Shapiro, Bernstein & Co. ซึ่งทั้งสองคดีเป็นคดีที่ตัดสินในเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีที่เป็นการละเมิดโดยอ้อม และมีสาระสำคัญอันเป็นบรรทัดฐานดังนี้

1. ในคดี Shapiro, Bernstein & Co v. H.L. Green[50] ซึ่ง Green เป็นเจ้าของห้าง (chain of department store) ให้ Jalen ซึ่งเป็นผู้ทำละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นผู้รับอนุญาตในการเปิดร้าน ต่อมา Jalen เปิดร้านทำการขายแผ่นเสียงจำนวน 23 ร้าน โจทก์ในคดีนี้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในเพลง ได้ฟ้องร้องให้ Jalen รับผิดที่กระทำการละเมิดบันทึกแผ่นเสียงขาย โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ศาลได้ทำการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง Green กับ Jalen ภายใต้เรื่องผู้ให้เช่ากับผู้เช่า และตามบรรทัดฐานในคดี Shapiro ศาลพบว่าความสัมพันธ์นี้ใกล้ชิดกับบรรทัดฐานในคดี Shapiro มากยิ่งกว่าความสัมพันธ์ในฐานะผู้ให้เช่ากับผู้เช่า ศาลเห็นว่า จะมีการรับผิดในการกระทำของผู้อื่น (vicarious liability) ได้ ต่อเมื่อจำเลย (Green) มีอำนาจในการควบคุมเหนือกิจกรรมที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และมีผลประโยชน์ที่ได้รับทางการเงินโดยตรงจากกิจกรรมนั้น ในคดีนี้ศาลเห็นว่า จำเลย คือ Green มีอำนาจในการตรวจสอบอย่างระมัดระวังในผลิตภัณฑ์ที่ร้านค้าที่ได้รับอนุญาตเปิดร้านนำมาขาย แต่ไม่ได้กระทำ โดยในคดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าของลิขสิทธิ์ได้แจ้งให้จำเลยได้ตรวจสอบการละเมิดลิขสิทธิ์ของแผ่นเสียงที่มีการนำมาขายแล้ว ดังนั้น ศาลจึงตัดสินให้จำเลยต้องร่วมรับผิดในละเมิดที่ผู้ทำละเมิดโดยตรงคือร้านค้าได้กระทำลงไป

2. คดี Dreamland Ball Room v. Shapiro, Bernstein & Co.[51] คดีนี้ศาลอุทธรณ์แห่งสหรัฐเขตพื้นที่ 7 ตัดสินให้เจ้าของโรงเต้นรำต้องรับผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์ที่ได้กระทำโดยวงออเคสต้าที่เจ้าของโรงเต้นรำว่าจ้างมาแสดงในโรงเต้นรำ แม้ว่าเจ้าของโรงเต้นรำจะไม่ได้เป็นผู้ควบคุมการแสดงหรือเป็นผู้กำหนดว่าจะให้เล่นเพลงใด และไม่รู้ว่ามีการละเมิดลิขสิทธิ์ ศาลวินิจฉัยต่อไปว่า ข้อต่อสู้ที่ว่านักดนตรีนั้นเป็นสัญญาที่แยกต่างหาก ดังนั้น นักดนตรีจึงต้องเป็นผู้รับผิดในการละเมิดลิขสิทธิ์รับฟังไม่ได้ เพราะถึงอย่างไรเจ้าของโรงเต้นรำก็เป็นผู้ได้ประโยชน์จากการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น

นอกจากนั้น แม้ข้อต่อสู้ของบริษัท Cherry Auction ที่ว่าตนไม่ได้รับผลประโยชน์ทางการเงินโดยตรงจากการละเมิดลิขสิทธิ์ และละเมิดเครื่องหมายการค้า ศาลก็ได้วินิจฉัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ตามบรรทัดฐานของคดีข้างต้นว่า การขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิ

---

[50] Shapiro, Bernstein & Co v. H.L. Green 316 F.2d 304 (2d. Cir. 1963).

[51] Dreamland Ball Room v. Shapiro, Bernstein & Co.36 F.2d. 354 (7th Cir. 1929).

ดังกล่าวเป็นการดึงดูดใจลูกค้าให้มาที่ตลาดนัด ย่อมนำมาซึ่งประโยชน์ในทางการเงินแก่บริษัท Cherry Auction ผู้เป็นเจ้าของตลาดอยู่ในตัว (โดยมิพักต้องมีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิโดยตรง) เป็นความสัมพันธ์เสมือนคู่ค้า แม้ไม่ได้กระทำความผิดโดยตรง แต่ถ้าได้ประโยชน์ทางการเงินจากการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าพื้นที่

ในคดีนี้ไม่มีประเด็นโต้แย้งกันในเรื่องการรับรู้ของบริษัท Cherry Auction ในการขายสินค้าของผู้เช่าพื้นที่อันเป็นการขายสินค้าที่ละเมิดลิขสิทธิ์ หรือละเมิดเครื่องหมายการค้า เนื่องจากเคยได้รับการเตือนถึงการกระทำอันละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าจากเจ้าของสิทธิแล้ว แต่ศาลได้วินิจฉัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องว่า ตามข้อเท็จจริงในคดีแล้วเป็นการยากที่ร้านค้าต่างๆ ที่ขายของละเมิดลิขสิทธิ์ หรือละเมิดเครื่องหมายการค้าจะเข้ามาเช่าพื้นที่ได้โดยปราศจากความรับรู้ และยินยอมของเจ้าของตลาด

นอกจากนั้น ศาลอุทธรณ์ได้กลับคำตัดสินของศาลชั้นต้นที่ได้วางหลักไว้ว่าความรับผิดในการมีส่วนร่วมในการละเมิดสิทธิ (contribution to infringement) จำกัดในสาระสำคัญที่ว่าต้องมีความชัดเจนว่ามีการส่งเสริม หรือสนับสนุนให้มีการขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิ หรือปกป้องผู้ขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิ โดยศาลอุทธรณ์มีความเห็นที่แตกต่างออกไป โดยเห็นว่า การจัดหาที่ตั้งร้าน และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรู้ว่ามีการขายสินค้าที่ละเมิดสิทธิก่อให้ผู้จัดหาดังกล่าวต้องร่วมรับผิดในการละเมิดสิทธินั้นด้วย (providing the site and facilities for known infringing activities establishes contributory liability) ซึ่งนับว่าเป็นการวางบรรทัดฐานใหม่ ในท้ายที่สุด ศาลอุทธรณ์ได้ตัดสินให้จำเลย คือ Cherry Auction ต้องร่วมรับผิดเพราะเป็นกรณีที่ให้การสนับสนุนแก่การละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory trademark infringement) ซึ่งเป็นการตัดสินตามบรรทัดฐานในคดี Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc อันเป็นการตีความบนพื้นฐานที่ว่าแนวบรรทัดฐานในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. นั้น มิได้จำกัดว่าจะใช้ได้เฉพาะกับผลิต หรือจัดจำหน่ายเท่านั้น และการพิสูจน์การรับรู้ในข้อเท็จจริงไม่จำเป็นถ้าพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าจงใจไม่สนใจ (willful blindness) ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยไว้ตอนหนึ่งว่า "ความไม่เอาใจใส่ของเจ้าของตลาดในการที่ผู้ขายละเมิดเครื่องหมายการค้าอย่างชัดแจ้ง ไม่อาจเป็นเหตุที่จะยกเว้นความรับผิดได้" (a swap meet cannot disregard its vendors' blatant trademarks with impunity)

3.2.3 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ ของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากบรรทัดฐานในคดี Fonovisa, Inc. v. Cherry Auction, Inc.นับได้ว่าเป็นการเปิดประตูไปสู่ความรับผิดของผู้ให้เช่า (landlords) ผู้จัดงานแสดงสินค้า (trade show operators) และโดยเฉพาะเจ้าของตลาดนัด (flea market) ให้ต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่กระทำโดย

ผู้เช่า หรือผู้ที่มาออกร้านในงาน[52]โดยเป็นการกำหนดความรับผิดที่ไม่ต้องการ การมีส่วนร่วมในการละเมิดเครื่องหมายการค้าอย่างมากมายเหมือนบรรทัดฐานคดีอื่น

เมื่อพิจารณาแนวบรรทัดฐานในคดีก่อน ๆ และในคดี Fonovisa, Inc. v. Cherry Auction, Inc.ศาลได้สร้างหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้ให้เช่า ผู้จัดงานแสดงสินค้า หรือเจ้าของตลาดนัด จะต้องรับผิดร่วมในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่กระทำโดยผู้เช่า หรือผู้ที่มาออกร้านในงานภายใต้หลักที่สำคัญใน 2 เรื่องใหญ่ๆ ได้แก่

1. ความรับผิดภายใต้หลักความรับผิดในการกระทำละเมิดของบุคคลอื่น (vicarious infringement) กล่าวคือ บรรดาผู้ให้เช่า ผู้จัดงานแสดงสินค้า หรือเจ้าของตลาดนัด จะต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่ตนไม่ได้กระทำโดยตรง (เพราะเป็นการกระทำโดยอ้อม) อันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดโดยตรงของผู้เช่า หรือผู้ที่มาออกร้านในงาน ในความรับผิดทางแพ่งเมื่อต้องด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการดังต่อไปนี้ประกอบกัน ได้แก่

1) ผู้ให้เช่าพื้นที่ ผู้จัดงานแสดงสินค้า หรือเจ้าของตลาดนัด มีความสามารถที่จะเข้าควบคุม (control) การกระทำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ให้เช่า หรือจัดงานแสดง หรือตลาดนัดได้ และ

2) ผู้ให้เช่าพื้นที่ ผู้จัดงานแสดงสินค้า หรือเจ้าของตลาดนัด ได้รับประโยชน์ทางการเงินโดยตรงจากการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้เช่าหรือจัดงานแสดง หรือตลาดนัด

2. ความรับผิดภายใต้หลักการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory infringement) กล่าวคือ ผู้ให้เช่าพื้นที่ ผู้จัดงานแสดงสินค้า หรือเจ้าของตลาดนัด จะต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่ตนไม่ได้กระทำโดยตรง (เพราะเป็นการกระทำโดยอ้อม) อันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดโดยตรงของผู้เช่า หรือผู้ที่มาออกร้านในงาน ซึ่งความรับผิดทางแพ่งเมื่อต้องด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการดังต่อไปนี้ประกอบกัน ได้แก่

1) ผู้ให้เช่าพื้นที่ ผู้จัดงานแสดงสินค้า หรือเจ้าของตลาดนัด มีส่วนสนับสนุนในการกระทำละเมิดของผู้เช่า หรือผู้ที่มาออกร้านในงาน ไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งนี้ โดยสภาพแล้วการจัดหาที่ตั้งร้าน หรือการให้ที่ตั้งร้านโดยที่ร้านนั้นมีการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยสภาพแล้ว ย่อมถือได้ว่าเป็นการสนับสุนในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าอยู่ในตัว และ

2) ผู้ให้เช่าพื้นที่ ผู้จัดงานแสดงสินค้า หรือเจ้าของตลาดนัดได้รู้ หรือควรจะรู้ถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า

---

[52] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, Ibid., p.413.

3.2.4 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ ศึกษากรณีกฎหมายของมลรัฐนิวยอร์ค

เนื่องจากกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา (Lanham Act 1946) มิได้มีบทบัญญัติความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ได้ปล่อยให้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่า ทั้งในทางแพ่ง และทางอาญา จึงนำมาซึ่งการตีความของศาล และการผลักดันให้มีการออกกฎหมายระดับมลรัฐ เพื่อเอาผิดแก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการละเมิดเครื่องหมายการค้าอีกทางหนึ่ง ซึ่งมาตรการความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ของมลรัฐนิวยอร์ค สามารถแบ่งออกเป็น 2 มาตรการ ดังต่อไปนี้

1. มาตรการความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ของมลรัฐนิวยอร์คสำหรับเจ้าของสถานที่ในทางแพ่ง

ในมลรัฐนิวยอร์คนั้น เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ถูกผู้ให้เช่าพื้นที่ละเลยที่จะดูแลเอาใจใส่ผู้เช่าพื้นที่ไม่ให้กระทำการขายสินค้าอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า มีเครื่องมือในการดำเนินการที่หาได้ยากในมลรัฐอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกา คือ การเรียกร้องให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการกระทำของผู้เช่าพื้นที่ที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า[53] ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์ค มาตรา 231 (2) (New York Real Property Law เรียกโดยย่อว่า "RPL")[54]

"Section 231. Lease, when void; liability of landlord where premises are occupied for unlawful purpose

(1) Whenever the lessee or occupant other than the owner of any building or premises, shall use or occupy the same, or any part thereof, for any illegal trade, manufacture or other business, the lease or agreement for the letting or occupancy of such building or premises, or any part thereof shall thereupon become void, and the landlord of such lessee or occupant may enter upon the premises so let or occupied.

(2.) The owner of real property, knowingly leasing or giving possession of the same to be used or occupied, wholly or partly, for any unlawful trade, manufacture or business, or knowingly permitting the same to be so used, is liable severally, and also jointly with one or more of the

---

[53] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, Ibid., pp.413-414.

[54] Section 231 New York Real Property Law.

tenants or occupants thereof, for any damage resulting from such unlawful use, occupancy, trade, manufacture or business.

สรุปใจความสำคัญได้ว่า มาตรา 231 (2) "เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ รู้หรือให้ความยินยอมให้ผู้ครอบครองใช้หรืออาศัยพื้นที่ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อการค้าที่ผิดกฎหมาย การผลิตที่ผิดกฎหมาย หรือธุรกิจที่ผิดกฎหมาย หรือรู้แล้วยอมให้มีการกระทำดังกล่าวมาแล้ว จะต้องมีความรับผิดร่วมกับผู้เช่าหรือผู้ครอบครองที่กระทำการดังกล่าวในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากการกระทำที่ผิดกฎหมายนั้น"

ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตรานี้ ผู้ให้เช่า (Landlord) ที่อนุญาตให้ผู้เช่าเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าที่ผิดกฎหมาย การผลิตที่ผิดกฎหมาย หรือธุรกิจที่ผิดกฎหมาย เช่นนี้แล้ว ผู้ให้เช่าจักต้องรับผิดร่วมกับผู้เช่าสำหรับความเสียหายใดๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนั้น บทบัญญัติมาตรา 231 ยังกำหนดต่อไปว่า เมื่อผู้เช่ากระทำการดังกล่าวมาข้างต้น สัญญาเช่าจะสิ้นสุด และผู้ให้เช่ามีสิทธิกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่า (void)

โดยปกติบทบัญญัติมาตรา 231 ตามแนวบรรทัดฐานของศาลนิวยอร์คจะใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้[55]

(1) อสังหาริมทรัพย์ที่ถูกใช้เป็นที่เก็บยาเสพติด เก็บดอกไม้ไฟอย่างผิดกฎหมาย เก็บวัตถุลามก

(2) มีการดำเนินการใช้ห้องที่ผิดกฎหมายบนอสังหาริมทรัพย์นั้น

(3) มีการใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นสถานที่ค้าประเวณี

(4) มีการใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นที่เล่นการพนัน

(5) มีการใช้อสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอในระหว่างมีการห้ามขาย

ในคดี Broadway Corp. v. Dayana of NY Sportswear, Inc., [56] ศาลแพ่งแห่งมลรัฐนิวยอร์ค ได้ตัดสินในประเด็นปัญหาที่ว่า การกระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้าถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 231 แห่งกฎหมายทรัพย์สินแห่งนิวยอร์คหรือไม่ คดีนี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้ให้เช่าทรัพย์สินได้ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ถึงการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เช่าจำนวน 4 ราย ตำรวจได้เข้าไปตรวจค้นที่พักอาศัยของผู้เช่าทั้ง 4 ราย แล้วพบว่า มีสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้ามูลค่ากว่า 1,000 เหรียญในแต่ละห้องเช่า อัยการแห่งเมืองนิวยอร์คต้องการให้ผู้ให้เช่าดำเนินการขับไล่ผู้เช่าทั้ง 4 รายออกจากพื้นที่ตามบทบัญญัติมาตรา 231 แต่บรรดา

---

[55] Section 231 New York Real Property Law.

[56] Broadway Corp. v. Dayana of NY Sportswear, Inc., 633 N.Y.S.2d at 724.

ผู้เช่าโต้แย้งว่า การขายหรือครอบครองสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าไม่เป็นกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่อยู่ในความหมายของบทบัญญัติมาตรา 231 ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อโต้แย้งนี้ฟังไม่ขึ้น โดยศาลวินิจฉัยว่า มาตรา 231 นี้ครอบคลุมไปถึงการดำเนินการใด ๆ ที่ละเมิดต่อกฎหมายอาญา ซึ่งการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าเป็นการละเมิดกฎหมายอาญาอย่างหนึ่ง จึงตกอยู่ในขอบเขตของมาตรา 231 (2)[57]

ต่อมาภายหลังคดี Broadway Corp. v. Dayana of NY Sportswear, Inc., ไม่นานศาลชั้นต้นแห่งสหรัฐในนิวยอร์ค ได้ตัดสินปรับใช้มาตรา231 กับผู้ให้เช่าในย่านไชน่าทาวน์สำหรับการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า ในคดี Polo Ralph Lauren v. Chinatown Gift Shop[58] โจทก์บริษัท Polo Ralph Lauren Corp บริษัท Rolex Watch U.S.A., Inc. และบริษัท Louis Vuitton ได้ฟ้องร้านค้าปลีก 3 ร้านเป็นจำเลยเพราะขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าของบริษัททั้ง 3 นอกจากนั้น ยังได้ฟ้องผู้ให้เช่าทั้ง 3 ราย ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าร้านทั้ง 3 ร้านที่ตกเป็นจำเลยในคดีนี้อีกด้วย ในฐานะที่ให้เช่าทรัพย์สินแก่ร้านค้าทั้ง 3 บนฐานของการให้รับผิดในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory liability) ภายใต้ Lanham Act 1946 และภายใต้ RPL มาตรา231 ในคดีนี้โจทก์กล่าวหาว่าผู้ให้เช่า (จำเลย) ให้สถานที่ที่ปลอดภัยเพื่อให้ร้านค้า (ผู้เช่า) ขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าของโจทก์ และยังกล่าวหาต่อไปว่า ร้านค้าทั้ง 3 ร้านได้เปิดขายสินค้าที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้าของโจทก์อย่างเปิดเผย โจทก์จึงกล่าวหาต่อไปว่า ผู้ให้เช่าย่อมรู้ถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายนี้ของผู้เช่าและรู้ว่ามีการใช้พื้นที่หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ให้เช่าไปเพื่อการค้าอันผิดกฎหมาย นอกจากนั้น โจทก์ยังนำเสนอพยานหลักฐานการตรวจยึดสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าในร้านค้าปลีกแต่ละร้านในย่านนั้น และโจทก์ได้แสดงต่อศาลว่าได้มีการส่งหนังสือเตือนไปยังผู้ให้เช่าเพื่อให้ทราบถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายของผู้เช่า เมื่อผู้ให้เช่าได้รับแล้วก็หาได้ดำเนินการติดต่อกับโจทก์แต่ประการใด โจทก์จึงได้ยื่นฟ้องคดีนี้[59] ฝ่ายผู้ให้เช่า คือ Jolania Properties, Inc. ได้ยื่นคำร้องโต้แย้งเรื่องอำนาจฟ้องของโจทก์ว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องผู้ให้เช่าพื้นที่ภายใต้กฎหมาย Federal Rule of Civil Procedure 12(b)(6) แต่ศาลยกคำร้องโดยเห็นว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องผู้ให้เช่าให้รับผิดในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าได้

ตามบรรทัดฐานในคดี Inwood Laboratories, Inc. V. Ives Laboratories, Inc. และคดี Hard Rock Café Licensing Corp. v. Concession Services, Inc ศาลได้วินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับ

---

[57] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, Ibid., pp.414-415.

[58] Polo Ralph Lauren Corp. v. Chinatown Gift Shop, No. 93 Civ. 6783 (S.D.N.Y. Feb. 15, 1996).

[59] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, Ibid., pp.415-416.

Lanham Act 1946 ไว้ว่า มิได้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการร่วมรับผิดในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory liability) การกำหนดให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าเกิดขึ้นจากแนวบรรทัดฐานคำตัดสินของศาล โดยผู้ให้เช่าพื้นที่จะต้องร่วมรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าหรือไม่ ต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงในแต่ละคดีไป ในคดีนี้ ศาลได้วินิจฉัยว่า ผู้ให้เช่าพื้นที่มีความรับผิดทั้งภายใต้กฎหมายระดับสหรัฐและกฎหมายมลรัฐ โดยเฉพาะเมื่อผู้ให้เช่าได้รับหนังสือเตือนจากโจทก์เกี่ยวกับการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า ทำให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดชอบที่จะดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ที่ให้เช่า สิ่งที่ผู้ให้เช่าพื้นที่ควรต้องดำเนินการให้ชัดเจน คือ การดำเนินการพยายามที่จะต้องบังคับให้ผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าออกไปจากพื้นที่ที่เช่า ในคดีนี้ปรากฏว่า ผู้ให้เช่า คือ Jolania Properties, Inc. ได้พยายามดำเนินการให้ผู้เช่าออกไปจากพื้นที่ที่เช่าแล้ว แต่ผู้เช่าปฏิเสธ แต่อย่างไรก็ดี โจทก์เห็นว่า Jolania จะต้องนำคดีฟ้องร้อง ผู้เช่าให้ออกไปจากพื้นที่ที่เช่า ในประเด็นนี้ศาลเห็นว่า การโต้แย้งของ Jolania รับฟังได้เพราะไม่ปรากฏหลักฐานว่าหากนำคดีฟ้องขับไล่ผู้เช่าแล้วจะประสบความสำเร็จในการให้ผู้เช่าออกจากพื้นที่ที่เช่า[60]

ในคำวินิจฉัยของศาล คำสั่งของศาลแห่งสหรัฐที่ให้มีการยึดสินค้าที่มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าในร้านค้าของจำเลย และคำสั่งห้ามของศาลที่ห้ามไม่ให้ร้านค้าขายของที่ละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น ไม่ได้เป็นการสนับสนุนให้มีการดำเนินการขับไล่ผู้เช่าออกจากพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น ศาลยังเห็นว่าไม่ว่าการขับไล่ผู้เช่าออกไปจากพื้นที่จะสำเร็จหรือไม่ โจทก์ก็ไม่ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าการขับไล่นั้นจะสำเร็จได้ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งศาล[61]

คดีนี้จึงดูเหมือนว่า ศาลจะกำหนดให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าการที่ผู้ให้เช่าไม่อาจดำเนินการขับไล่ผู้เช่าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าออกจากพื้นที่ให้สำเร็จ เป็นสิ่งที่ใกล้ชิดต่อเหตุที่เป็นผลทำให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับความเสียหาย[62]

กฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์ค มาตรา 231 นับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งที่ใช้ต่อสู้กับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ในทางปฏิบัติพบว่า ภายหลังกฎหมายนี้ใช้บังคับปรากฏว่าผู้ให้เช่าได้ให้ความร่วมมือที่จะตอบสนองต่อหนังสือเตือนการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ให้เช่า กฎหมายในเรื่องนี้ได้รับการตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติของมลรัฐนิวยอร์ค เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าจะใช้ในการดำเนินการ ในเมื่อไม่ได้รับ

---

[60] Barbara Kolsun and Jonathan Bayer, Ibid., pp.416-417.

[61] Ibid., pp.416-417.

[62] Ibid., p.417.

ความร่วมมือจากผู้ให้เช่า หรือผู้ให้เช่าละเลยที่จะไม่สนใจหรือแกล้งทำเป็นมองไม่เห็นในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ให้เช่า[63]

2. มาตรการความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ของมลรัฐนิวยอร์คสำหรับเจ้าของสถานที่ ในทางอาญา

จากแนวทางคำตัดสินของศาลแพ่งมลรัฐนิวยอร์ค ในคดี Broadway Corp. v. Dayana of NY Sportswear, Inc.[64] ที่ได้วางหลักในการวินิจฉัยคดีดังกล่าวว่า การขาย หรือการครอบครองสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น ถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตามความหมายของบทบัญญัติมาตรา 231 แล้ว ซึ่งศาลยังตีความครอบคลุมถึงการกระทำละเมิดต่อกฎหมายอาญาด้วย ซึ่งการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น ถือเป็นการกระทำละเมิดตามกฎหมายอาญาอย่างหนึ่งด้วย ดังนั้นการที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์รู้ หรือให้ความยินยอมในการใช้พื้นที่เพื่อการใดๆ อันผิดต่อกฎหมายจะต้องมีความรับผิดร่วมกับผู้เช่าด้วย ตามบทบัญญัติมาตรา 231 แห่งกฎหมายอสังหาริมทรัพย์ของมลรัฐนิวยอร์ค

เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสหรัฐอเมริกา (Lanham Act 1946) ได้กำหนดถึงมาตรการในความรับผิดทางแพ่งของผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยตรงไว้เท่านั้น หาได้กล่าวถึงมาตรการลงโทษในทางอาญาแต่อย่างใดไม่ สำหรับการเอาผิดแก่เจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ของกฎหมายสหรัฐอเมริกานั้น ได้บัญญัติเป็นการเฉพาะไว้ในกฎหมายอสังหาริมทรัพย์ของมลรัฐนิวยอร์ค โดยกำหนดให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์มีความรับผิดร่วมกับผู้เช่าที่ได้ใช้ทรัพย์ที่เช่าไปในทางที่ขัดต่อกฎหมาย แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็หาได้มีบทลงโทษในทางอาญาแต่อย่างใดไม่ คงมีเพียงแต่การกำหนดให้เจ้าของอสังหมาริมทรัพย์ร่วมรับผิดในความเสียหายอย่างใดๆ แก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าเท่านั้น ในการศึกษาแนวทางคำตัดสินของศาลในระดับต่างๆ ยังไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดกล่าวถึงความรับผิดทางอาญาของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือทฤษฎีแนวทางคำตัดสินใด ได้วางหลักการเอาผิดทางอาญาแก่เจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ได้ปล่อยให้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่าของตน รวมถึงการที่ได้รู้ หรือควรรู้ถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าในพื้นที่ที่เช่าของตนและยังคงปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นแต่อย่างใด

---

[63] Ibid., pp.417-418.

[64] Broadway Corp. v. Dayana of NY Sportswear, Inc., 633 N.Y.S.2d at 724.

3.3 สาธารณรัฐประชาชนจีน

3.3.1 ประวัติความเป็นมา และแนวความคิดการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าตามกฎหมายสาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศหนึ่งที่ถูกจับตามองเป็นอย่างมาก ในฐานะที่มีตลาดสินค้ากลางแจ้งขนาดใหญ่ "Silk Street Market" ตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง เมืองเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยตลาดดังกล่าวจะเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในกลุ่มของผู้ที่ชื่นชอบสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าดังระดับโลก อาทิเช่น Burberry, Chanel, Gucci, Louis Vuitton, Prada และNike เป็นต้น[65] ประกอบกับรัฐบาลจีนได้รับทราบถึงผลการรายงานคดีที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า จากสำนักงานอุตสาหกรรมและการค้าแห่งรัฐของจีน โดยมียอดเพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 10 ของทั้งหมด 56,634 คดี ซึ่งเพิ่มจากปี2547 ถึงร้อยละ 8 ซึ่งยอดการละเมิดเครื่องหมายการค้าจำนวน 5,858 คดี และเกี่ยวข้องกับการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก 2008 ที่กรุงปักกิ่งด้วย[66]

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่นเดียวกับระบบกฎหมายของประเทศไทย นอกจากนั้นสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัดเนื่องด้วยระบบการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนเอง การใช้การตีความกฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายตามลักษณะของประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบประมวล (Civil Law) นอกจากนี้ประมวลกฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนมีบทบัญญัติกำหนดการตีความกฎหมายอาญาอย่างเคร่งครัด ซึ่งมีลักษณะที่ไม่ได้แตกต่างจากการใช้การตีความกฎหมายอาญาในประเทศไทย[67]

หากย้อนไปดูประวัติศาสตร์ในเมืองจีนไปประมาณ 1,400 ปีที่ผ่านมาประชาชนชาวจีนโดยเฉพาะพ่อค้าได้ใช้ลักษณะของเครื่องหมาย หรือตราสัญลักษณ์ในการแสดงความเป็นเจ้าของ

---

[65] เสาวนีย์ พิสิฐานุสรณ์, "การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ปัญหาโลกแตกของจีน," นิตยสารผู้จัดการ5, ใน http://www.gotomanager.com/news/details.aspx?id=34660, access date October 29,2009.

[66] ผู้จัดการออนไลน์, คดีละเมิดเครื่องหมายการค้าบนแดนมังกรพุ่ง, ใน http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9520000030138 ,access date October 29,2009.

[67] วิบูลย์ ตั้งกิตติภาภรณ์, โครงสร้างระบบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน, ใน www.fareastlegalthailand.com, access date October 29,2009.

มาช้านาน เพียงไม่ได้มีกฎหมายเครื่องหมายการค้ามารองรับดั่งเช่นปัจจุบัน แต่การใช้ตราเครื่องหมายยอมรับมานานในประเทศจีน ซึ่งสามารถพบเห็นการใช้ได้ทั้งตราประจำตระกูลที่บ่งบอกถึงกลุ่มตระกูล โดเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพ่อค้าชาวจีนที่ได้ออกเดินทางค้าขายในต่างแดนนั้น ก็ได้ทำการสลักตราสัญลักษณ์ไว้บนสินค้าของตนเพื่อให้ผู้ซื้อสามารถแยกแยะได้ว่าสินค้าดังกล่าวมาจากแหล่งใด ใครเป็นผู้จำหน่าย ซึ่งแสดงลักษณะถึงความเป็นตัวตนของเจ้าของนั้น โดยในอดีตประเทศจีนมีการปกครองโดยระบอบกษัตริย์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงราชวงศ์การปกครองมาหลายช่วงราชวงศ์ ซึ่งการปกครองในแต่ละราชวงศ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งนี้เพื่อง่ายต่อการปกครองของผู้นำ ประกอบกับในสมัยก่อนชาวจีนจะต้องเดินทางไปติดต่อค้าขายสินค้าในต่างแดนอยู่บ่อยครั้ง การใช้เครื่องหมายและตราสัญลักษณ์จึงมีความสำคัญต่อการค้าขายของชาวจีนเป็นอย่างยิ่ง จีนมีกฎหมายเครื่องหมายการค้าฉบับแรกขึ้นอย่างไม่เป็นทางการในช่วงที่ถูกปกครองโดยพรรคก๊กมินตั๋ง จนกระทั่งในช่วงปี 1949 จีนได้ก่อตั้งเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน(People's Republic of China) ทำให้เป็นที่มาของการเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของจีน ทั้งทางด้านระบบการปกครองจากเดิมที่ปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตย กลายมาเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ รวมไปจนถึงการเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาเป็นระบบสังคมนิยม

ต่อมาในปี 1950 ก็ได้มีการประกาศใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้าอย่างเป็นทางการก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเครื่องหมายการค้าอีกหลายครั้ง จนกระทั่งปัจจุบันคือ กฎหมายเครื่องหมายการค้า มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2525 แก้ไขเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2536 และปรับปรุงเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ.2544 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2544 และปรับปรุงเพิ่มเติมมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2545

ด้านความตกลงระหว่างประเทศนั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ลงนามเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization หรือ WIPO) เมื่อ June 1980 ต่อมาได้เข้าร่วมลงนามในอนุสัญญากรุงปารีส (Paris Convention (Stockholm Act), ความตกลงกรุงมาดริดเกี่ยวกับการจดทะเบียนเครื่องหมายระหว่างประเทศ (Madrid Agreement concerning the International Registration of Marks), ความตกลงแมดริด (Madrid Protocol) และความตกลงล่าสุดที่สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เข้าร่วมลงนามนั้น ก็คือความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights)[68]

---

[68] Tan Loke Khoon And Clifford Borg-Marks, Trade Mark Law in The People's Public of China (Hong Kong Oxford University Press,1998), p.40.

3.3.2 ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า ของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ให้หลักการในเรื่องของการคุ้มครองเครื่องหมายที่สามารถขอรับการจดทะเบียนภายในประเทศไว้ 4 ประเภท ได้แก่ เครื่องหมายค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายร่วม และเครื่องหมายรับรอง โดยให้สิทธิแก่เจ้าของเครื่องหมายค้าที่ได้ยื่นขอจดทะเบียนในประเทศมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้ากับสินค้าของตน และมีสิทธิหวงห้ามมิให้บุคคลอื่นล่วงละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าของตน โดยวางหลักเกณฑ์อันเกี่ยวกับการกระทำที่มีลักษณะเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้าไว้ใน มาตรา 52 [69]

Trademark Law of the People's Republic of China,

Article 52 "Any of the following acts shall be an infringement of the exclusive right to use a registered trademark:

(1) to use a trademark that is identical with or similar to a registered trademark in respect of the identical or similar goods without the authorization from the trademark registrant;

(2) to sell goods that he knows bear a counterfeited registered trademark;

(3) to counterfeit, or to make, without authorization, representations of a registered trademark of another person, or to sell such representations of a registered trademark as were counterfeited, or made without authorization;

(4) to replace, without the consent of the trademark registrant, its or his registered trademark and market again the goods bearing the replaced trademark; or

(5) to cause, in other respects, prejudice to the exclusive right of another person to use a registered trademark

กล่าวโดยสรุป กฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน

มาตรา 52 การกระทำดังต่อไปนี้ ย่อมเป็นการละเมิดต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

1. การจงใจจัดหาให้ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในการกระทำละเมิดต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของบุคคลอื่นในการใช้เครื่องหมายการค้า อาทิ การเก็บสินค้า การขนส่ง การติดต่อทางจดหมาย หรือ การซุกซ่อน

---

[69] Article 52 Trademark Law of the People's Republic of China.

2. การใช้คำที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นชื่อในทางธุรกิจ และทำให้ปรากฏเห็นอย่างชัดเจนบนสินค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับสินค้าที่จดทะเบียน จนทำให้สาธารณชนเกิดความสับสน

3. การทำซ้ำ เลียนแบบ หรือ แปลงเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป หรือการกระทำการดังกล่าวต่อส่วนที่เป็นสาระสำคัญของเครื่องหมายการค้านั้น และใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวอย่างแพร่หลายกับสินค้าที่ไม่เหมือนหรือคล้ายกัน ที่ทำให้สาธารณชนเกิดความสับสนหลงผิด และอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

4. การจดทะเบียนคำที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่ได้รับการจดทะเบียนของบุคคลอื่นที่เป็นโดเมนเนม และ การใช้เครื่องหมายดังกล่าวในการดำเนินธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์กับสินค้าที่เกี่ยวข้องกัน จนทำให้สาธารณชนเกิดความสับสน

5. การกระทำอื่นใดนั้น จะต้องปรากฏให้แจ้งชัดว่าผู้กระทำละเมิดมีเจตนาที่แท้จริงในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนผู้กระทำละเมิดให้สามารถล่วงละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

กฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้กล่าวถึงการกระทำตามมาตรา 52 (1) –(5) ว่าเป็นการกระทำละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนของบุคคลอื่นไม่ว่าจะด้วยการใช้สินค้าที่ปรากฏเครื่องหมายการค้าที่เหมือน หรือคล้ายกับเครื่องหมายของบุคคลอื่น อันอาจทำให้สาธารณชนเกิดความสับสน[70]

นอกจากสาธารณรัฐประชาชนจีนจะได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์ของการกระทำอันมีลักษณะเป็นการกระทำละเมิดอย่างชัดเจน ตามมาตรา 52 (1) – (4) แล้ว ก็ยังได้กล่าวรวมถึงการกระทำอื่นใดที่เป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของบุคคลอื่นในการใช้เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนตามมาตรา 52 (5) ซึ่งการกระทำอื่นใดนั้น จะต้องปรากฏให้แจ้งชัดว่าผู้กระทำละเมิดมีเจตนาที่แท้จริง ในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนผู้กระทำละเมิดให้สามารถล่วงละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน จึงเป็นที่มาของการออกข้อบังคับ

---

[70] กรมทรัพย์สินทางปัญญา,กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของต่างประเทศ, กฎหมายเครื่องหมายการค้า–สาธารณรัฐประชาชนจีน,ใน http://www.ipthailand.org/ipthailand/index.php?option=com_docman&task=catview&gid=707&dir=ASC&order=name&Itemid=600&limit=5&limitstart=5, access date October 5,2009.

เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้การใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีประสิทธิภาพ และรัดกุมยิ่งขึ้น ซึ่งข้อบังคับดังกล่าวได้บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน ไว้ในส่วนที่ 6 โดยวางหลักการกระทำที่ถือเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนตามบทบัญญัติมาตรา 52 (5) แห่งกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีนไว้ในข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 50[71] ดังนี้

Implementing Regulations to the Trademark Law

"Article 50: Any of the following acts shall constitute an infringement on the exclusive right to use a registered trademark referred to in Article 52(5) of the Trademark Law:

(1) Using any signs which are identical or similar to another person's registered trademark as the name of goods or decoration of the goods on the same or similar goods, thus misleading the public;

(2) Intentionally providing facilities such as storage, transport, mailing, concealing, etc. for the purpose of infringing another person's exclusive right to use a registered trademark."

กล่าวโดยสรุป ข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตามกฎหมายเครื่องหมายการค้า

มาตรา 50 การกระทำดังต่อไปนี้ ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ในการที่จะใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนตามมาตรา 52 (5) ของกฎหมายเครื่องหมายการค้า

(1) การใช้สัญลักษณ์ใดๆ ที่มีลักษณะเหมือน หรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนของบุคคลอื่น โดยที่ชื่อของสินค้า หรือรูปลักษณ์ของสินค้าประเภทเดียวกัน หรือคล้ายกัน ซึ่งนำไปสู่ความสับสนหลงผิดของสาธารณชน

(2) เจตนาให้ความสะดวก เช่นจัดเก็บ ขนส่ง ส่งไปรษณีย์ ปกปิด หรืออื่นๆ โดยวัตถุประสงค์เพื่อการละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของบุคคลอื่นที่จะใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียน

โดยข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตามกฎหมายเครื่องหมายการค้า มาตรา 50 ได้กล่าวเพิ่มเติมในส่วนของการกระทำที่แสดงออกถึงการมีเจตนาในการให้การสนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ด้วยวิธีต่างๆ กล่าวคือ การเก็บ การขนส่ง การส่งทางไปรษณีย์ การปกปิด หรือการกระทำอื่นใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะกระทำการละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของบุคคลอื่นในการใช้เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

---

[71] Article 50 Implementing Regulations to the Trademark Law.

3.3.3 ความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้า ของสาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนได้มีการวางบทบัญญัติอันเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันเครื่องหมายการค้าของตนให้มีความใกล้เคียงกับหลักการพื้นฐานระหว่างประเทศ ตลอดไปจนถึงการกำหนดแนวทางในการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าด้วยวิธีการชดเชยค่าเสียหาย และบัญญัติบทลงโทษทั้งทางแพ่ง และทางอาญาต่อผู้ที่กระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้าเพื่อให้สามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ กล่าวคือ

1. มาตรการความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ ในทางแพ่ง

โดยแนวคิดในการกำหนดให้เจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่เข้าร่วมรับผิดในการกระทำละเมิดของบุคคลอื่นของสาธารณรัฐประชาชนจีน เกิดขึ้นจากรากฐานของกฎหมายแพ่งของสาธารณรัฐประชาชนจีน Article 130[72] "If two or more persons jointly infringe upon another person's rights and cause him damages, they shall bear joint liability." ในการกำหนดให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ต้องร่วมรับผิดหากบุคคลที่ใช้พื้นที่ได้กระทำละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวได้ถูกพัฒนาเรื่อยมา และปรับใช้ในเรื่องการเอาผิดแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ หรือเจ้าของสถานที่ ที่ปล่อยให้มีการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ของตน ซึ่งจากแนวทางคำตัดสินในคดีละเมิดเครื่องหมายการค้า "BANDAI" โดยบริษัท K-mark Shenzhen ได้ว่าจ้างให้บริษัท Jun Yu Trade Co.,Ltd. ทำการผลิตเครื่องจักรสำหรับใช้ในการผลิตเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอมอันเป็นการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของ BANDAI ศาลวินิจฉัยว่า บริษัท K-mark Shenzhen และบริษัท Jun Yu Trade Co.,Ltd. ได้ร่วมกันการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียน ด้วยการปลอมเครื่องหมายการค้า ความรับผิดดังกล่าวส่งผลให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ต้องร่วมรับผิดในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้านี้ด้วย[73]

จากแนวทางคำตัดสินดังกล่าว ประกอบกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีเนื้อที่กว้างขวาง ส่งผลให้รัฐบาลจีนตระหนักถึงการสร้างมาตรการที่เข้มงวดขึ้นในการควบคุมดูแลการใช้พื้นที่ภายในประเทศ จึงออกกฎระเบียบท้องถิ่นเพื่อบังคับใช้ในเขตปกครองโดยตรง เพื่อมาใช้ควบคู่กับกฎหมายสัญญาเช่าเพื่อให้การปกครองประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ

---

[72] Article130 The General Principles of the Civil Law.

[73] Dixon Zhang and Claudia, Summary of Landlord Liability Actions in China, At http://www.chinaiprlaw.cn/file/2009081115530.html, access date November 25,2009.

Contact Law of the People's of Republic of China

"Article 213 The contents of a lease contract shall contain such clauses as the name, quantity, purpose for use, term of the lease, rent as well as time limit and method for its payment, maintenance of the leased property."

โดยกฎหมายสัญญาของสาธารณรับประชาชนจีน บทบัญญัติข้างต้นอาจกล่าวโดยสรุปคือ มาตรา 213[74] ข้อสัญญาเช่าจะต้องประกอบด้วย ชื่อ, จำนวน, วัตถุประสงค์ของการใช้, ระยะเวลาในการเช่า, เวลา และวิธีการชำระค่าเช่า และการบำรุงรักษาทรัพย์ที่เช่า

Rules Governing Administration of Security of Leased Property issued by Ministry of Public Security in 1995

"Article 7.4: requires landlords to timely report any suspected illegal or criminal activity by a tenant to the Public Security Bureau ("PSB"). If a landlord fails to report such illegal activity, the PSB is authorized to order termination of the lease and impose a fine up to a maximum of 10 times the monthly rent".

กล่าวโดยสรุปคือ ระเบียบทางการปกครอง สำหรับการเช่าอสังหาริมทรัพย์ มาตรา 7.4[75] กำหนดให้ผู้ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ มีหน้าที่จัดทำรายงานส่งหน่วยงานของรัฐเพื่อรายงานให้ทราบว่าผู้เช่าพื้นที่มิได้มีสินค้าที่ผิดกฎหมายอยู่ในพื้นที่ที่เช่า ซึ่งหากผู้ให้เช่าละเลยไม่รายงานจะถูกลงโทษด้วยการเพิกถอนใบอนุญาต และมีโทษปรับเป็นจำนวน 10 เท่าของค่าเช่าพื้นที่

ในปี 2005 คณะกรรมการปกป้องคุณลักษณะของเครื่องหมายการค้า หรือ The Quality Brands Protection Committee (QBPC) เป็นตัวแทนของเจ้าของสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าดังระดับโลกจำนวน 5 เครื่องหมายการค้า ได้แก่ Burberry, Chanel, Gucci, Louis Vuitton และPrada เป็นโจทก์ได้ยื่นฟ้อง Beijing Xiushi Haosen Clothing Market Co.,Ltd.[76] ผู้เป็นเจ้าของตลาดขายผ้าไหม ต่อศาลชั้นต้น The Beijing 2nd Intermediate People's Court ในฐานเป็นผู้ที่ปล่อยให้ผู้ค้าปลีกนำสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของโจทก์ มาจำหน่ายในตลาดซึ่งเป็นพื้นที่ของโจทก์ โดยศาลชั้นต้นได้ตัดสินค้าว่าจำเลยมีความผิดฐานเป็นผู้ให้ หรือจัดให้ความสะดวกแก่ผู้ค้าปลีก ที่ได้จำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามบทบัญญัติแห่ง Implementing Regulations to

---

[74] Article 213 Contact Law of the People's of Republic of China.

[75] Article 7.4 Rules Governing Administration of Security of Leased Property issued by Ministry of Public Security in 1995.

[76] Howard Tsang, "Tackling Counterfeit Via Landlords in China", IP Risk Management Review 2006, at http://www.iprisk.co.uk/iprisk2009/documents/IPRMR9.pdf, access date November 25, 2009.

the Trademark Law Article 50 (2) ต่อมาจำเลยได้อุทรณ์ไปยังศาลสูง The Higher People's Court of Beijing โดยก่อนที่ศาลสูงจะทำการตัดสิน ศาล The Beijing 2nd Intermediate People's Court ก็ได้ทำการตัดสินคดีระหว่างโจทก์ Louis Vuitton กับจำเลย Beijing Chao Wei Men Shopping Arcade Limited.[77] ว่าจำเลยมีความผิดฐานเป็นผู้ที่ให้ความสะดวก จัดหาสถานที่ให้แก่ผู้เช่าเพื่อการจำหน่ายสินค้าอันมีเครื่องหมายการค้า Louis Vuitton ปลอมเครื่องหมายการค้าของโจทก์ ภายในสถานที่หรือศูนย์การค้าของตน แม้ว่าโจทก์ได้เคยส่งจดหมายเตือนไปยังจำเลยถึงการกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้าของโจทก์แล้ว แต่จำเลยยังคงปล่อยปละละเลย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วจำเลยมีหน้าที่ควบคุมมิให้มีการจำหน่ายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าของโจทก์ได้ ทั้งยังสามารถหยุดการกระทำละเมิดดังกล่าวได้ แต่กลับปล่อยให้สินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าของโจทก์วางจำหน่ายภายในสถานที่ของตน การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ศาลจึงเห็นสมควรลงโทษจำเลยผู้เป็นเจ้าของสถานที่เนื่องจากปล่อยปละให้ผู้เช่ากระทำการค้าอันละเมิดต่อกฎหมาย ซึ่งเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รู้ถึงการละเมิดนั้น แต่ยังคงจัดหาสถานที่ และอุปกรณ์ในการจำหน่ายต่อไป เช่นนี้เจ้าของสถานที่หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ จึงต้องรับผิดร่วมกับจำเลยในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของโจทก์ตามกฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน และมีลักษณะของการร่วมกันกระทำความผิดในทางอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามมาตรา 25[78]" Article 25: A joint criminal offense means an intentional criminal offense that is jointly committed by two or more persons.

A negligent criminal offense jointly committed by two or more people shall not be dealt with as joint criminal offense. Those who are to bear criminal liability shall be individually punished according to the crimes they have committed."

และต่อมาในคดีบริษัท The North Face โจทก์ และบริษัท The Beijing Xiushui Clothing Company จำเลย[79] โจทก์ได้ยื่นฟ้องเจ้าของตลาดขายผ้าไหม ต่อศาลBeijing No. 2 Intermediate People's Court โดยอาศัยหลักการเช่นเดียวกันกับการเอาผิดเจ้าของสถานที่ในคดี Louis Vuitton กับBeijing Chao Wei Men Shopping Arcade Limited ซึ่งเจ้าของตลาดขายผ้าไหม

---

[77] Louis Vuitton v.Beijing Chao Wei Men Shopping Arcade Limited.

[78] Article 25 Criminal Law of the People's Republic of China.

[79] Silk Street Market ruled to compensate 40,000yuan to The North Face, At http://www.chinaipr.gov.cn/cases/trademark/247668.shtml, access date November 25, 2009.

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

เป็นผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้ผู้เช่าได้เข้ามาใช้พื้นที่ของตนเพื่อจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของโจทก์ โดยจำเลยยังคงได้รับประโยชน์จากการเก็บค่าเช่าพื้นที่ และปล่อยปละละเลยให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งโจทก์เองก็ได้รู้ถึงการกระทำละเมิดนั้น ศาลจึงเห็นสมควรลงโทษเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในการที่สนับสนุนให้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าดังกล่าวเกิดขึ้น

จากคำตัดสินทั้งสองคดีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าศาลได้คำนึงถึงหลักการที่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมถึงการมีอำนาจควบคุมเหนือผู้เช่าถือเป็นประโยชน์ทางอ้อมจากการเข้ามาซื้อสินค้าของผู้เดินตลาด ส่งผลให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เป็นผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยอ้อม จึงต้องได้รับโทษในการละเมิดนั้นด้วย

2. มาตรการความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของสถานที่ ในทางอาญา

ในอดีตมาตรการในการเอาผิดแก่เจ้าของสถานที่ หรือให้เช่าพื้นที่ในทางอาญาของสาธารณรัฐประชาชนจีน หาได้มีบทบัญญัติมาตราใดกล่าวอย่างชัดเจนในการลงโทษเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ จนกระทั่งเมื่อปี 2549 ศาลสูงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ตีความว่า [80]

"According to this Interpretation, whoever knowingly provides loans, funds, bank accounts, invoices, certificates, licenses, production and operation places, as well as facility and assistance in producing, storing and import-export agency services shall be deemed an accomplice in the crime of infringing on intellectual property. This Interpretation gives the legal ground for pursuing landlord's criminal liabilities in IPR infringement cases."

กล่าวโดยสรุปคือ

"บุคคลใดก็ตามที่ได้รู้ หรือรับทราบและมีการให้กู้ยืมเงิน ช่วยเหลือ หรือจัดหาสถานที่เพื่อประกอบกิจการในการผลิต เก็บ นำเข้า ส่งออก สินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า ให้ถือว่าเป็นการกระทำอันละเมิดกฎหมายเครื่องหมายการค้า ให้รับโทษทางอาญาด้วย

จากการตีความของศาลสูงของสาธารณรัฐประชาชนจีนดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนมีมาตรการเอาผิดแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ หรือเจ้าของสถานที่ที่เป็นผู้จัดหาสถานที่ในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งความรับผิดทางอาญา ดังเช่นตัวอย่างในคดี Huangpu Customs ได้ยื่นฟ้อง Zhang Huai ต่อศาลเพื่อเอาผิดทางอาญาแก่ Zhang Huai ผู้เป็นเจ้าของสถานที่ที่ปล่อยให้ผู้ผลิตสินค้าเช่าสถานที่ โรงงานและคลังสินค้า เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า

---

[80] Louis Vuitton v.Beijing Chao Wei Men Shopping Arcade Limited, At http://www.chinaiprlaw.cn/file/2009081115530.html, access date November 29, 2009.

เลียนเครื่องหมายการค้า NOKIA", "PHILIPS" and "MOTOROLA" เพื่อเก็บไว้ในคลังสินค้า ก่อนนำส่งออกจำหน่าย ดังนั้น เมื่อผู้เช่าได้ใช้โรงงานของเจ้าของในการผลิต และเก็บสินค้า เจ้าของสถานที่จำเป็นที่จะต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจตรา ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวปรากฏชัดว่าเจ้าของโรงงานได้รู้ถึงการผลิต และจัดเก็บสินค้าซึ่งละเมิดเครื่องหมายการค้าภายในสถานที่โรงงานของตนแล้ว แต่กลับปล่อยปละไม่ดำเนินการอย่างใดๆ ศาลสูงของสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงลงโทษในทางอาญาแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในการร่วมกระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้าดังกล่าว

คำพิพากษาของศาลสูงของสาธารณรัฐประชาชนจีนแสดงให้เห็นว่า แม้กฎหมายเครื่องหมายการค้าของสาธารณรัฐประชาชนจีนจะมิได้บัญญัติถึงมาตรการเอาผิดแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ หรือเจ้าของสถานที่ในทางอาญา แต่ศาลก็อาศัยหลักการตีความเอาผิดรวมถึงเจ้าของสถานที่ที่ได้รู้ถึงการกระทำละเมิด ให้ต้องรับผิดในทางอาญาร่วมกันกับผู้ที่กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าได้โดยตรง

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS of S1 GABRIEL
LABOR VINCIT OMNIA
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทที่ 4
ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้า

เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตของอนุสัญญาความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศที่กำหนดหลักการขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้บรรดาภาคีสมาชิกต้องออกกฎหมายภายในมาบังคับใช้ภายในประเทศของตนโดยต้องมีมาตรการในการป้องกันการละเมิดซึ่งสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาภายในประเทศของตน ซึ่งหลักการดังกล่าวมิได้บัญญัติครอบคลุมไปถึงความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยปล่อยให้เป็นมาตรการภายในของภาคีสมาชิกในการตั้งรับการป้องกันการละเมิด

4.1 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการกระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

4.1.1 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการกระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้าก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

โดยก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2474 ประเทศไทยได้นำหลักความรับผิดทางละเมิด ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาปรับใช้แก่คดีละเมิดเครื่องหมายการค้า เพื่อเป็นการเอาผิดแก่ผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยบุคคลที่ต้องรับผิดตามบทบัญญัติมาตรา 420 นั้น เป็นผู้ที่ได้กระทำโดยจงใจ หรือประมาทให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ทำให้เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้รับการค่าสินไหมเป็นการตอบแทนในการที่ถูกทำละเมิด และเมื่อพิจารณาถึงแนวทางคำตัดสินของคำพิพากษาฎีกา ที่ 657/2499 บุคคลที่ต้องรับผิดตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว คงมีเพียงแต่ผู้ที่ได้กระทำการละเมิดโดยจงใจ หรือผู้ที่กระทำการโดยประมาทเลินเล่อ อันมีเจตนาที่แสดงเห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 420 เป็นการกระทำอันเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้กระทำโดยแท้ ประกอบกับบุคคลที่กระทำความผิดตามมาตรานี้จะต้องเป็นผู้ที่ได้ลงมือกระทำการที่ถือเป็นการละเมิดด้วยตนเอง จึงจะครบองค์ประกอบความรับผิดฐานดังกล่าว ซึ่งผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่มิใช่เป็นผู้ที่ได้ตัดสินใจในการลงมือทำการอันละเมิดตามมาตรา 420 นี้ด้วยตนเอง จึงไม่สามารถลงโทษผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ในฐาน

เป็นผู้กระทำการละเมิดได้ ทั้งนี้เพราะโดยสภาพข้อเท็จจริงโดยปกติ ลำพังแต่เพียงผู้ให้เช่าพื้นที่ทราบถึงการกระทำของผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า จะถือว่าผู้ให้เช่าพื้นที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อนั้นยังไม่เพียงพอ

แต่มีข้อพิจารณาต่อไปว่า จะถือว่าแม้ผู้ให้เช่าพื้นที่จะไม่ต้องรับผิดในการที่ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่มีหลักกฎหมายที่ควรวิเคราะห์ต่อไป คือ หลักในการรับผิดในการกระทำของผู้อื่น (vicarious liability) เหมือนดังเช่นที่ศาลสหรัฐอเมริกาปรับใช้เพื่อให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่า (vicarious infringement)

สำหรับการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า โดยสภาพของสัญญาเช่า วัตถุประสงค์หลักคือการได้ใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการใด ๆ ตามที่ตกลงไว้ในสัญญาเช่า การกระทำหลังจากนั้นของผู้เช่าเป็นการที่ผู้เช่าดำเนินการไปเพื่อประโยชน์ของผู้เช่าแต่เพียงฝ่ายเดียว ประโยชน์โดยตรงที่ผู้ให้เช่าจะได้รับจากการที่ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นไม่ปรากฏชัด จะมีก็แต่เพียงประโยชน์โดยอ้อม คือ ผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า สามารถหารายได้มาชำระให้แก่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่อาจมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ลูกค้ามาซื้อสินค้าบนพื้นที่ที่เช่า แล้วผู้ให้เช่าเก็บค่าที่จอดรถ แต่สิ่งเหล่านี้ก็หาใช่เป็นการที่ผู้เช่ากระทำการใดแทนผู้ให้เช่า อันจะทำให้ต้องด้วยลักษณะของการเป็นตัวการตัวแทนกันไม่

ดังนั้น เมื่อพิจารณาในบทบัญญัติเรื่องเช่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็หาได้มีบทบัญญัติใด ๆ ที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าต้องรับผิดในละเมิดที่ผู้เช่าได้กระทำลงไปด้วยไม่ ตลอดจนภายใต้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร(Civil Law) ศาลไทยจำต้องวินิจฉัยปัญหาข้อพิพาทใดภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ โดยจะทำการวินิจฉัยขยายความกฎหมายกว้างจนกลายเป็นผู้บัญญัติกฎหมายขึ้นเสียเองเหมือนดังเช่นศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ซึ่งได้สร้างบรรทัด ฐานในเรื่องความรับผิดในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory infringement) ไม่ได้ เช่นนี้แล้วจึงเป็นการ ยากที่จะวินิจฉัยภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในปัจจุบัน ที่จะให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดร่วมกับผู้เช่าพื้นที่ที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า แม้ผู้ให้เช่าจะรู้ถึงการกระทำของผู้เช่านั้นก็ตาม เพราะลำพังแต่เพียงการรู้ถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า จะถือว่าผู้ให้เช่าเป็นผู้กระทำก็ไม่ได้ หรือจะถือว่าต้องรับผิดในการกระทำของผู้เช่าซึ่งเป็นบุคคลอื่นก็ไม่ได้ เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ต้องรับผิด

ประเด็นที่น่าสนใจในการวิเคราะห์ต่อไปภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ การที่ผู้ให้เช่าพื้นที่รับรู้ถึงการกระทำของผู้เช่าพื้นที่ที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยเป็นการกระทำบนพื้นที่ที่มีการเช่านั้น จะเพียงพอที่จะกำหนดความรับผิดของผู้ให้เช่าเหมือนดังเช่นกรณีตามกฎหมายทรัยสินของมลรัฐนิวยอร์ค มาตรา 231 (2) หรือไม่

ดังนั้น หากผู้เช่าใช้พื้นที่ที่เช่าเพื่อขายสินค้าอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ มีข้อพิจารณาว่า ผู้ให้เช่าพื้นที่จะมีสิทธิตามสัญญาหรือตามกฎหมายประการใดบ้าง โดยปกตินั้นผู้เช่าจะต้องใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่นนอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ หรือการดังกำหนดไว้ในสัญญานั้นไม่อาจกระทำได้ ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 552 กำหนดไว้ การใช้พื้นที่ที่เช่าเพื่อขายสินค้าอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น ย่อมมีความชัดเจนในตัวเองว่า เป็นการใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่นนอกจากที่ใช้กันตามปกติประเพณี เพราะปกติประเพณีอย่างหนึ่งที่รับรู้กัน คือ ต้องไม่ใช้ทรัพย์สินที่เช่ากระทำการใดอันเป็นการที่ผิด หรือขัดต่อกฎหมาย[81] ดังนั้น เมื่อผู้เช่าใช้ทรัพย์สินที่เช่าในการกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ก็ย่อมก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ให้เช่าที่จะบอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทกฎหมาย คือ เลิกกระทำการอันละเมิดเครื่องหมายการค้า และถ้าผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตาม ผู้ให้เช่าย่อมมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาได้ ทั้งนี้ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 554 กำหนดไว้

มีข้อพิจารณาต่อไปว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องเช่า มาตรา 554 ได้ให้สิทธิผู้ให้เช่าในการบอกเลิกสัญญาเช่าไว้เช่นเดียวกับกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์ค มาตรา 231 แต่มีความแตกต่างประการสำคัญ คือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยนั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าเท่านั้น หากได้มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นความรับผิดของผู้ให้เช่าดังเช่นมาตรา 231 ของกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์คไม่ ดังนั้น โดยสภาพแล้วเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ถูกผู้เช่าพื้นที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า จึงไม่อาจอาศัยบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 554 เรียกร้องให้ผู้ให้เช่าร่วมรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้เช่า

4.1.2 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการกระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้าเมื่อ ประกาศใช้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ที่ได้ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้ที่เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนในประเทศ ตามมาตรา 44 ในการที่จะหวงแหนกันมิให้บุคคลอื่นกระทำการใดๆ อันเป็นการกระทบซึ่งสิทธิในเครื่องหมายการของผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า และสามารถฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดดังกล่าวได้

---

[81] จำปี โสตถิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะเช่าทรัยพ์-เช่าซื้อ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญชน, 2547), หน้า 94-96.

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ได้วางหลักเรื่องการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า กล่าวคือ การใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือน หรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น การนำเข้าซ้อนจากการนำเข้าซึ่งเป็นชนิดเดียวกันกับสินค้าที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้จดทะเบียนไว้แล้ว รวมถึงการใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นกับสินค้าซึ่งสินค้าดังกล่าวจะเป็นสินค้าชนิดเดียวกัน หรือต่างชนิดกันก็ได้

เมื่อพิจาณาถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นการละเมิดข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้กล่าวถึงบุคคลใดบ้าง หรือการกระทำของใครบ้างที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดละเมิดสิทธิเครื่องหมายการค้า เพียงแต่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 หมวด 6 บทกำหนดโทษ มาตรา 108 มาตรา109 และมาตรา110 ให้มีผลต่อบุคคลใดที่ได้ปลอม เลียน นำเข้าในราชอาณาจักร จำหน่าย เสนอจำหน่าย มีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าปลอม หรือเลียนของบุคคลอื่น เช่นนี้จะต้องรับโทษจำคุก หรือปรับ

เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 อย่างแท้จริงแล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายเครื่องหมายการค้าของไทยนั้น มุ่งเอาผิดต่อตัวบุคคลที่เป็นผู้ลงมือกระทำผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยตรง เท่านั้น มิได้กล่าวถึงการเอาผิดไปถึงผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือสถานที่ ในการกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าแต่อย่างใดไม่ และเมื่อพิจารณาแนวทางต่าง ๆ ในการตีความกฎหมายในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า ให้ครอบคลุมไปเอาผิดหรือเรียกร้องค่าเสียหายในการละเมิดเครื่องหมายการค้าจากผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ ที่ผู้เช่าได้ใช้พื้นที่นั้นเพื่อกระทำการอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า จะเห็นได้ว่า ไม่อาจตีความให้ครอบคลุมไปถึงกรณีข้างต้น เพราะตัวผู้ให้เช่าพื้นที่มิใช่ผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า หากมากสุดก็เพียงแต่รับรู้ รับทราบถึง การกระทำของผู้เช่าพื้นที่ที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าเท่านั้น จะถือว่ามีส่วนในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ก็จะเป็นสิ่งที่ห่างไกลเป็นอย่างยิ่ง

อีกทั้งบทบัญญัติในเรื่องการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ของประเทศไทยนี้ บัญญัติไว้ในลักษณะที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติเรื่องการละเมิดเครื่องหมายการค้าของประเทศจีนที่กำหนดให้ครอบคลุมไปถึง การจงใจจัดหาให้ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในการกระทำละเมิดต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของบุคคลอื่นในการใช้เครื่องหมายการค้า อาทิ การเก็บสินค้า การขนส่ง การติดต่อทางจดหมาย หรือ การซุกซ่อน ดังนั้นจึงสามารถตีความครอบคลุมเอาผิดผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าพื้นที่

4.2 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายอาญา

เมื่อพิจารณาถึงหลักการกระทำความผิดร่วมกัน โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มีข้อกฎหมายที่ต้องพิจารณาดังต่อไปนี้

4.2.1 ความผิดในฐานะตัวการ

ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าในฐานะตัวการของผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ตัวการตามความหมายแห่งบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 เป็นการกระทำที่ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาร่วมกัน และมีการลงมือร่วมกันในการกระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดมีได้ตั้งแต่ 2 คนขึ้นในการลงมือกระทำความผิด[82] เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า ซึ่งผู้เช่าได้ใช้พื้นที่ที่เช่าเพื่อกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า จะเห็นได้ว่าผู้ให้เช่าสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่นั้นมิได้มีเจตนาที่จะร่วมกับผู้เช่าในการกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้ามาตั้งแต่แรก จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้า

นอกจากนั้น แม้หากปรากฏข้อเท็จจริงต่อมาว่า ผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รับรู้ถึงการกระทำของผู้เช่าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยจะรู้ได้เองหรือรู้ด้วยเหตุที่มีหนังสือแจ้งเตือนจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ถูกละเมิดเครื่องหมายการค้าก็ตาม ก็ยังไม่อาจตีความเพื่อถือว่าผู้ให้เช่าเป็นตัวการในการกระทำผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ เพราะลำพังแต่เพียงการรู้ หรือนิ่งเฉยในการกระทำผิดของผู้เช่านั้น จะแปลความเลยไปถึงว่าผู้ให้เช่าร่วมกระทำความผิดด้วยนั้นมิได้

4.2.2 ความผิดในฐานะผู้ใช้

ความรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าในฐานะผู้ใช้ของผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ผู้ใช้ตามความหมายแห่งบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 เป็นการก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด โดยบุคคลผู้กระทำการดังกล่าวมิได้มีเจตนาในการกระทำความผิดมาตั้งแต่แรก และได้ลงมือกระทำเป็นความผิดในที่สุด[83] โดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

---

[82] เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 448-453.

[83] เรื่องเดียวกัน, หน้า 467-474.

โดยทั่วไปนั้น ผู้ให้เช่าพื้นที่มิได้เป็นผู้ก่อให้ผู้เช่ากระทำความผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า หากแต่เป็นการที่ผู้เช่าพื้นที่ขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าบนพื้นที่ที่เช่า ซึ่งผู้ให้เช่าพื้นที่ก็ทราบถึงการกระทำดังกล่าว แต่ก็หาได้ใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการบอกเลิกสัญญาเช่า อาจเนื่องเพราะผู้ให้เช่าก็ได้ประโยชน์จากการค้าของผู้เช่าในเรื่องค่าเช่าที่ผู้ให้เช่าจ่ายตอบแทนให้แก่ผู้ให้เช่าเป็นประจำ และโอกาสที่ผู้ให้เช่าจะขึ้นค่าเช่าได้อีกในการต่อสัญญาเช่าครั้งต่อไป เพราะผู้เช่ามีรายได้ดี มีกำลังในการจ่ายค่าเช่า แม้จะมีการขึ้นค่าเช่าอีกก็ตาม ลำพังแต่เพียงข้อเท็จจริงข้างต้น ยังไม่อาจถือได้ว่าผู้ให้เช่าเป็นผู้ก่อให้ผู้เช่ากระทำความผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้า เพราะชัดเจนว่า ตัวของผู้เช่านั้นเอง เป็นผู้ดำเนินการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยตัวเอง หากแต่เพียงผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รับรู้ หรือรับทราบแต่ไม่ได้บอกเลิกสัญญา ดังนั้น จะถือว่าผู้ให้เช่าพื้นที่เป็นผู้ใช้ให้ผู้เช่ากระทำความผิดไม่ได้

แต่อย่างไรก็ดี หากมีข้อเท็จจริงเพิ่มเติม การพิจารณาความรับผิดของผู้ให้เช่าทรัพย์สินในฐานผู้ใช้ให้กระทำความผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้า อาจเปลี่ยนแปลงได้ เช่น กรณีที่เจ้าของพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ได้สร้าง หรือจัดเตรียมสถานที่ หรือพื้นที่เพื่อให้บุคคลอื่นมาเช่าขายสินค้า โดยเจ้าของพื้นที่ได้มีความประสงค์ในการจัดสถานที่เพื่อรองรับ และเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าเป็นการเฉพาะ เพราะเล็งเห็นว่า จะมีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ผู้ให้เช่าพื้นที่จึงติดต่อไปยังผู้ขายสินค้า เพื่อให้ขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่า เช่นนี้ข้อเท็จจริงก็จะชัดเจนว่า ผู้ให้เช่าพื้นที่เป็นผู้ใช้ให้ผู้เช่ากระทำความผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่ในทางปฏิบัติข้อเท็จจริงเช่นนี้เกิดขึ้นได้อยาก เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องที่ผู้เช่ากระทำการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าบนพื้นที่ที่เช่า โดยผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่นิ่งเฉย หรือไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับเจ้าของเครื่องหมายการค้า และเจ้าหน้าที่รัฐในการปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้า

4.2.3 ความผิดในฐานะผู้สนับสนุน

เมื่อพิจารณาถึงหลักการกระทำความผิดร่วมกันตามหลักการแห่งประมวลกฎหมายอาญา สำหรับความรับผิดในฐานะผู้สนับสนุนของผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ ที่ผู้เช่าได้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่า ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 ได้กล่าวถึงการกระทำอันมีลักษณะเป็นการให้ความช่วยเหลือ ความสะดวกในการให้ผู้อื่นกระทำความผิดที่ได้เกิดขึ้นในการให้ความช่วยเหลือนั้น รวมถึงให้การช่วยเหลือทั้งก่อน หรือหลังการกระทำความผิดก็ได้ ความผิดฐานผู้สนับสนุนนี้ไม่ต้องการการรับรู้ถึงการให้ความช่วยเหลือในการ

กระทำความผิดนั้นก็ได้[84] ซึ่งการที่เจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่มิได้มีเจตนาในการให้เช่าพื้นที่เพื่อขายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่การที่ผู้ให้เช่าปล่อยปละละเลยไม่ทวงถามให้มีการยุติการกระทำอันผิดกฎหมายของผู้เช่า ประกอบกับผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ยังคงได้สิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มเติม เช่น การเก็บค่าจอดรถ หรือการขึ้นค่าเช่าในการต่อสัญญาเช่าครั้งต่อไป เป็นต้น มีข้อพิจารณาว่าเช่นนี้จะถือว่าผู้ให้เช่าเป็นผู้สนับสนุนผู้เช่าในการกระทำความผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้าหรือไม่

สำหรับในประเด็นข้างต้นศาลของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ตัดสินในคดี The Beijing Higher People's Court and the Beijing Second Intermediary Court กล่าวถึงหลักของความรับผิดฐานผู้สนับสนุน ดังนี้ เมื่อเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่สามารถให้การดูแล และสามารถหยุดการกระทำละเมิดของผู้เช่าได้ แต่มิได้ดำเนินการ กรณีเช่นนี้ศาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนถือว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ผู้กระทำการละเมิดดังกล่าว และหลักการที่สำคัญอีกหลักหนึ่งที่ศาลได้วางไว้ คือ การที่ผู้ให้เช่าได้มีมาตรการในการเตือน และปรับผู้เช่า แต่ผู้เช่าก็ยังคงกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าต่อไป กรณีเช่นนี้ศาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนถือว่าผู้ให้เช่ายังคงต้องรับผิดในการกระทำละเมิดอยู่

สำหรับภายใต้กฎหมายอาญาไทยนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า หากข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่าผู้ให้เช่ารับรู้ถึงการกระทำละเมิดของผู้เช่าในการละเมิดเครื่องหมายการค้าแล้ว แต่ก็มิได้ดำเนินการใดเพื่อยุติการละเมิดนั้นในฐานะผู้เช่าที่ทรงสิทธิในการเตือน และบอกเลิกสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งหากมีหนังสือเตือนจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าถึงการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่กระทำโดยผู้เช่าพื้นที่แล้ว เช่นนี้แล้วมีข้อพิจารณาว่าจะถือว่าผู้ให้เช่าเป็นผู้สนับสนุนหรือไม่ ในที่นี้อาจแยกวิเคราะห์ให้เหตุผลสนับสนุนได้เป็น 2 แนวทาง

แนวทางแรก เห็นว่า เป็นผู้สนับสนุน เพราะการที่ผู้ให้เช่าได้ให้ผู้เช่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่เช่าโดยรู้ทั้งรู้ว่าผู้เช่าใช้พื้นที่ที่เช่านั้นไปกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าบุคคลอื่น ย่อมถือว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้เช่ากระทำความผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้า เพราะหากผู้ให้เช่าพื้นที่ใช้สิทธิที่มีอยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในการควบคุมผู้เช่าให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หากยังไม่ปฏิบัติตามกฎหมายก็มีสิทธิเตือน ซึ่งหากเตือนแล้วยังไม่ยุติการกระทำที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า ก็ใช้สิทธิในการบอกเลิกสัญญา นอกจากนั้นผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ผู้เช่าใช้เพื่อการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น ยังได้ประโยชน์จากการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยอ้อม แม้ผู้ให้เช่าจะไม่ได้ส่วนแบ่งโดยตรงจากการขายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่ก็ได้ผลประโยชน์ทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าที่ได้รับเป็นประจำ โอกาสใน

---

[84] เรื่องเดียวกัน, หน้า 475-482.

การขึ้นค่าเช่าที่สูงขึ้นในรอบการต่อสัญญาถัดไป หรือได้ค่าจอดรถเพิ่มขึ้นจากลูกค้าที่ชื่นชอบซื้อสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าจึงมายังพื้นที่นั้นเป็นจำนวนมาก เหล่านี้ย่อมจูงใจให้ผู้ให้เช่าไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าของเครื่องหมายการค้า หรือเจ้าหน้าที่รัฐในการปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่กระทำโดยผู้เช่าพื้นที่ เพราะตัวของผู้ให้เช่าพื้นที่ได้ประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว ดังนั้น โดยปริยายแล้วผู้ให้เช่า จึงเต็มใจที่จะให้ผู้เช่าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นยังคงเป็นผู้เช่าต่อไปได้ อันถือได้ว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่ผู้เช่าในการกระทำความผิด ครบลักษณะของการเป็นผู้สนับสนุนแล้ว

แนวทางที่สอง เห็นว่า ไม่เป็นผู้สนับสนุน เพราะลำพังแต่เพียงการให้เช่าพื้นที่ แล้วผู้เช่าใช้พื้นที่ไปกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยผู้ให้เช่ามิได้เข้าไปยังยั้งจะถึงกับถือว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกในการที่ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าเลยก็คงมิได้ เพราะการให้เช่าพื้นที่นี้ ก็เป็นเพียงการทำสัญญากันในทางแพ่งที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการเช่าอสังหาริมทรัพย์ เจ้าของอสังหาริมทรัพย์มิได้มีหน้าที่ในการตรวจตราถึงวัตถุประสงค์ในการเช่าของผู้เช่า หากผู้เช่ามิได้รู้ถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าวย่อมถือว่าเป็นเพียงละเว้นมิได้ตรวจตราสถานที่ให้เช่านั้น เป็นการให้ความสะดวกหรือช่วยเหลือผู้เช่าให้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าอันเป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดย่อมมิได้ การตีความให้ผู้เช่าต้องรับผิดในฐานะผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญานั้น จึงเป็นการตีความที่กว้างเกินกว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่มีเจตนารมณ์มุ่งให้มีความรับผิดในทางแพ่งมากกว่าทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่มิใช่เป็นผู้กระทำความผิดโดยตรง จึงอาจไม่มีความเหมาะสมในการมุ่งใช้ความรับผิดทางอาญาลงโทษแก่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ซึ่งมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการควบคุมสถานที่ที่ให้เช่า นอกเสียจากว่าหากผู้ให้เช่าถึงกับรู้เห็นเป็นใจ หรือปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้ามากกว่าเป็นเพียงแค่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่มีการนำพื้นที่ออกให้เช่า และวผู้เช่านำไปทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งหากเป็นกรณีนั้นย่อมอาจพิจารณาเรื่องของความผิดฐานเป็นตัวการร่วม หรือผู้สนับสนุนตามประมวลกฎหมายอาญาได้อยู่แล้ว

จากแนวทางทั้งสองข้างต้น ผู้ศึกษามีความเห็นด้วยกับแนวทางที่สอง โดยมีเหตุผลดังนี้ การที่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รู้เห็นเป็นใจในการมีส่วนร่วมกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ประกอบกับหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่รับประโยชน์ทางอ้อมจากการที่ผู้เช่าที่ได้ทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่านั้น จะถือว่าเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่นั้นเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดฐานละเมิดเครื่องหมายการค้า แต่หากข้อเท็จจริงไม่เป็นเช่นนั้นแล้วจะให้เจ้าของสถานที่ต้องรับผิดฐานผู้สนับสนุน ตาม

ประมวลกฎหมายอาญานั้นก็อาจจะเป็นการตีความที่กว้างเกินไป ซึ่งหลักการตีความกฎหมายอาญานั้นจะต้องตีความโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะเมื่อจะตีความในทางที่เป็นโทษ อีกทั้งประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รับจากผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ไม่ว่าจะได้ในรูปของค่าเช่า โอกาสที่จะได้ขึ้นค่าเช่าในการต่อสัญญาค่าเช่าครั้งต่อไป ค่าจอดรถที่ผู้ให้เช่าเก็บจากลูกค้าที่เข้ามาใช้พื้นที่ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ก็เป็นเพียงผลประโยชน์ตามปกติธรรมดาที่ผู้ให้เช่าทรัพย์สินโดยทั่วไปพึงคาดหมายว่าจะได้รับจากการให้เช่าทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังเท่ากับเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่ผู้ให้เช่าที่ต้องเข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าของเครื่องหมายการค้าในการปราบปรามการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งแม้หน้าที่นี้จะมีอยู่ ก็เป็นเพียงหน้าที่ทั่วไปในฐานะพลเมืองดี แต่หาได้มีกฎหมายกำหนดเป็นหน้าที่ที่หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามแล้วจะเป็นความผิดชัดเจนเหมือนเช่นกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์คไม่

นอกจากนั้น ผู้เขียนยังเห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบการบัญญัติกฎหมายให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่ากับกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์คซึ่งแม้จะเป็นกฎหมายแพ่ง แต่ก็ได้มีการบัญญัติให้รับผิดไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจะวินิจฉัยความผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ว่าเป็นผู้สนับสนุน หรือต้องมีส่วนรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้เช่าอันเป็นความรับผิดในทางอาญา ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายให้การกระทำดังกล่าวของผู้ให้เช่าเป็นความผิดอย่างชัดเจน เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2550) มาตรา 39 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “บุคคลไม่ต้องรับผิดในทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้” ซึ่งองค์กรต่าง ๆ ของรัฐอันรวมถึงศาลด้วยจะต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพประการนี้ของบุคคลดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2550) มาตรา 26 บัญญัติไว้ว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

4.3 ปัญหาความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้าตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ถึงนิติสัมพันธ์อันใดที่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ กับผู้เช่าได้กระทำขึ้นโดยเป็นการละเมิดต่อสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า

4.3.1 ปัญหาผลของสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่าพื้นที่ กับผู้เช่าภายใต้บทบัญญัติมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สัญญาเช่าทรัพย์ เป็นสัญญาชนิดหนึ่งที่กฎหมายกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดเอาไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ซึ่งบทบัญญัติที่กำหนดว่าผู้เช่าจะต้องใช้ทรัพย์ที่เช่าโดยชอบ (มาตรา 552) และต้องเป็นการใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ และใช้ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา[85] ทั้งนี้ ผู้เช่าและผู้ให้เช่าอาจทำความตกลงกันในข้อสัญญาที่แตกต่างไปจากที่มาตรา 554 กำหนด ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวคู่สัญญาจะสามารถกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 150 และเนื่องจากสัญญาเช่าเป็นสัญญาที่ผู้ให้เช่ายินยอมให้ผู้เช่าได้ใช้ทรัพย์ที่เช่า ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การที่ผู้ให้เช่าได้มอบสิทธิครอบครองในทรัพย์ที่เช่าแก่ผู้เช่า ผู้ให้เช่าจึงไม่มีสิทธิที่จะรบกวน หรือกระทำการขัดต่อสิทธิของผู้เช่าได้ แต่เนื่องจากผู้ให้เช่ายังคงมีกรรมสิทธิ์ และมีส่วนได้เสียในตัวทรัพย์ที่เช่าอยู่ กฎหมายจึงให้อำนาจแก่ผู้ให้เช่าในการเข้าไปสำรวจ ความเรียบร้อยของทรัพย์ที่เช่าด้วยตนเอง หรือจัดให้ตัวแทนกระทำการตรวจสอบแทน โดยการตรวจสอบทรัพย์ที่เช่านั้น จะต้องกระทำการเป็นครั้งคราว และอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

ประเด็นที่น่าสนใจในการวิเคราะห์ต่อไปภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ การที่ผู้ให้เช่าพื้นที่รับรู้ถึงการกระทำของผู้เช่าพื้นที่ที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าโดยเป็นการกระทำบนพื้นที่ที่มีการเช่านั้น จะเพียงพอที่จะกำหนดความรับผิดของผู้ให้เช่าเหมือนดังเช่นกรณีตามกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์ค มาตรา 231 (2) หรือไม่

หากวิเคราะห์จากกรณีดังกล่าวข้างต้นที่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ได้ให้ผู้เช่าได้ใช้พื้นที่ของตน โดยวัตถุประสงค์ของการเช่าตามสัญญาเช่าที่ได้ทำขึ้นระหว่างคู่สัญญาทั้งสองเป็นเพียงการเช่าพื้นที่เพื่อจำหน่ายสินค้าอันถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งผู้เช่าได้ลักลอบจำหน่าย หรือผลิต หรือเก็บสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่าอยู่อย่างสม่ำเสมอ กรณีเช่นนี้จะถือว่าเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มีเจตนาในการกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้าได้อย่างไร เมื่อในขณะที่ทำสัญญาเช่าผู้ให้เช่าไม่ทราบถึงการกระทำละเมิดดังกล่าวที่ได้เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเช่นนี้แล้วจึงถือว่าผู้ให้เช่าพื้นที่มีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้อย่างไร

---

[85]มานะ พิทยาภรณ์, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของ และรับขน, พิมพ์ครั้งที่ 14. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2534), หน้า 91-100.

สำหรับการที่ผู้ให้เช่าได้จัดเตรียมสถานที่โดยมีเจตนาที่จะให้พื้นที่ที่เช่าของตนเองเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า ประกอบกับในขณะเข้าทำสัญญาเช่าผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ได้รู้ดีว่าผู้เช่าได้เช่าพื้นที่ของตนเพื่อจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าเช่นนี้แล้ว จะถือได้ว่าสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่าสถานที่และผู้เช่า เป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าทำสัญญาที่ขัดต่อกฎหมาย ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 สัญญาเช่าดังกล่าวจึงตกเป็นโมฆะตั้งแต่ต้น ซึ่งหากสัญญาเช่าดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้ผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรงจากสัญญาเช่าดังกล่าว ก็คือเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ถูกละเมิดจากการที่เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เข้าทำสัญญาเช่าอันมีวัตถุประสงค์ที่ขัดต่อกฎหมายโดยชัดแจ้ง เช่นนี้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียจาก สามารถยกความเป็นโมฆะกรรมของสัญญาเช่าดังกล่าวนี้ขึ้นเป็นข้อกล่าวอ้างต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้สัญญาเช่ามีผลเป็นโมฆะ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172

นอกจากนี้การที่ผู้เช่าใช้พื้นที่ที่เช่าเพื่อขายสินค้าอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ยังมีข้อพิจารณาต่อไปว่า ผู้ให้เช่าพื้นที่จะมีสิทธิตามสัญญาหรือตามกฎหมายประการใดบ้าง โดยปกตินั้นผู้เช่าจะต้องใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่นนอกจากที่ใช้กันตามประเพณีนิยมปกติ หรือการดังกำหนดไว้ในสัญญานั้นไม่อาจกระทำได้ ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 552 กำหนดไว้ การใช้พื้นที่ที่เช่าเพื่อขายสินค้าอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้น ย่อมมีความชัดเจนในตัวเองว่า เป็นการใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่นนอกจากที่ใช้กันตามปกติประเพณี เพราะปกติประเพณีอย่างหนึ่งที่รับรู้กัน คือ ต้องไม่ใช้ทรัพย์สินที่เช่ากระทำการใดอันเป็นการที่ผิดหรือขัดต่อกฎหมาย[86] ดังนั้น เมื่อผู้เช่าใช้ทรัพย์สินที่เช่าในการกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ก็ย่อมก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ให้เช่าที่จะบอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทกฎหมาย คือ เลิกกระทำการอันละเมิดเครื่องหมายการค้า และถ้าผู้เช่าละเลยเสียไม่ปฏิบัติตาม ผู้ให้เช่าย่อมมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาได้ ทั้งนี้ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 554 กำหนดไว้

มีข้อพิจารณาต่อไปว่า บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องเช่า มาตรา 554 ได้ให้สิทธิผู้ให้เช่าในการบอกเลิกสัญญาเช่าไว้เช่นเดียวกับกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์ค มาตรา 231 แต่มีความแตกต่างประการสำคัญ คือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยนั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าเท่านั้น หากได้มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นความรับผิดของผู้ให้เช่าดังเช่นมาตรา 231 ของกฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์คไม่ ดังนั้น โดยสภาพแล้วเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ถูกผู้เช่าพื้นที่ละเมิด

---

[86] จำปี โสตถิพันธุ์, <u>คำอธิบายกฎหมายลักษณะเช่าทรัยพ์-เช่าซื้อ</u> (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญชน,พิมพ์ครั้งที่ 2, 2547), หน้า 94-96.

เครื่องหมายการค้า จึงไม่อาจอาศัยบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 554 เรียกร้องให้ผู้ให้เช่าร่วมรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้เช่า

4.3.2 ปัญหาความรับผิดของผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ภายใต้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สามารถวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ดังต่อไปนี้กล่าวคือ

1. ปัญหาความรับผิดเพื่อละมิดอันเกิดจากการกระทำของตนเอง ตามมาตรา 420 ได้วางหลักความรับผิดของบุคคลใดก็ตามที่ได้กระทำต่อบุคคลอื่น โดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น โดยการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น จะต้องเป็นการกระทำที่ผู้กระทำได้กระทำลงไปโดยปราศจากอำนาจที่จะกระทำได้ ซึ่งการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 เป็นการกระทำอันเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้กระทำโดยแท้ ประกอบกับบุคคลที่กระทำความผิดตามมาตรานี้จะต้องเป็นผู้ที่ได้ลงมือกระทำการที่ถือเป็นการละเมิดด้วยตนเอง จึงจะครบองค์ประกอบความรับผิดฐานดังกล่าว ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงการกระทำของผู้ให้เช่าพื้นที่เป็นพฤติการณ์ๆไป ซึ่งในกรณีผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ได้ให้ผู้เช่าได้ใช้พื้นที่ของตนเพื่อจำหน่ายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยข้อเท็จจริงในสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่านั้นมิได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ในการใช้พื้นที่เช่าเพื่อการค้าสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้า ประกอบกับภายในบริเวณพื้นที่ที่ให้เช่านั้นก็มิได้มีผู้ค้ารายใดจำหน่ายสินค้าอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย ดังนั้นเจ้าของเครื่องหมายการค้าจะเรียกให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่เข้ามาร่วมรับผิดฐานเป็นผู้กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของตนได้อย่างไร เพราะผู้ให้เช่ามิใช่เป็นผู้ที่ได้ตัดสินใจในการลงมือทำการอันละเมิดตามมาตรา 420 นี้ด้วยตนเอง จึงไม่สามารถลงโทษผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ในฐานเป็นผู้กระทำการละเมิดได้ ทั้งนี้เพราะโดยสภาพข้อเท็จจริงโดยปกติ ลำพังแต่เพียงผู้ให้เช่าพื้นที่ทราบถึงการกระทำของผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า จะถือว่าผู้ให้เช่าพื้นที่จงใจหรือประมาทเลินเล่อนั้นยังไม่เพียงพอ

2. ปัญหาความรับผิดเพื่อละมิดอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ประเทศไทยมีหลักความรับผิดดังกล่าวที่สามารถพิจารณาได้คือ ความรับผิดเพื่อละมิดของนายจ้างในการกระทำของลูกจ้าง และความรับผิดของตัวการในการกระทำของตัวแทน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 425 ประกอบมาตรา 426 และ 427 ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับกฎหมายสหรัฐอเมริกาที่กำหนดความรับผิดเพื่อผู้อื่น ประเด็นเบื้องต้นที่จำต้องพิจารณา คือ

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่าพื้นที่กับผู้เช่านั้น มีความสัมพันธ์ภายใต้ลักษณะของนายจ้างลูกจ้าง หรือตัวการตัวแทนหรือไม่ เพราะเฉพาะต่อเมื่อผู้ให้เช่าเป็นนายจ้าง หรือเป็นตัวการเท่านั้น จึงจะต้องรับผิดในการกระทำของลูกจ้าง หรือตัวแทน เมื่อพิจารณาในประเด็นความสัมพันธ์ในเรื่องนายจ้างลูกจ้าง จะเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่าพื้นนี้ แม้ผู้ให้เช่าจะมีสิทธิในการพิจารณาเลือกผู้เช่าที่จะเข้ามาทำสัญญาเช่า แต่เมื่อมีการทำสัญญาเช่าไปแล้ว ผู้ให้เช่าไม่สามารถมีอำนาจในการบังคับบัญชาหรือควบคุมการดำเนินการใด ๆ ของผู้เช่า นอกเหนือไปจากที่ปรากฏในสัญญาเช่าได้ ดังนั้น ในลักษณะพื้นฐานหากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นประการอื่นแล้ว ลำพังแต่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่านั้น หาได้มีความผูกพันกันในฐานะนายจ้างลูกจ้างอีกฐานะหนึ่งด้วยไม่

สำหรับการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่าภายใต้หลักเรื่องตัวการตัวแทนนั้น จะเห็นได้ว่า โดยสภาพของสัญญาเช่า วัตถุประสงค์หลักคือการได้ใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการใดๆ ตามที่ตกลงไว้ในสัญญาเช่า การกระทำหลังจากนั้นของผู้เช่าเป็นการที่ผู้เช่าดำเนินการไปเพื่อประโยชน์ของผู้เช่าแต่เพียงฝ่ายเดียว ประโยชน์โดยตรงที่ผู้ให้เช่าจะได้รับจากการที่ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นไม่ปรากฏชัด จะมีก็แต่เพียงประโยชน์โดยอ้อม คือ ผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า สามารถหารายได้มาชำระให้แก่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่อาจมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ลูกค้ามาซื้อสินค้าบนพื้นที่ที่เช่า แล้วผู้ให้เช่าเก็บค่าที่จอดรถ แต่สิ่งเหล่านี้ก็หาใช่เป็นการที่ผู้เช่ากระทำการใดแทนผู้ให้เช่า อันจะทำให้ต้องด้วยลักษณะของการเป็นตัวการตัวแทนกันไม่ ดังนั้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายละเมิดของประเทศไทยในเรื่องความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่นนั้น ยังไม่สามารถที่จะเอื้อมไปกำหนดให้ผู้ให้เช่าต้องรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า เพราะความสัมพันธ์ของผู้ให้เช่ากับผู้เช่า มิใช่นายจ้างลูกจ้างหรือตัวการตัวแทน อันกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่เป็นนายจ้างหรือตัวการต้องรับผิดในละเมิดที่ลูกจ้างหรือตัวแทนได้กระทำลงไป นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาในบทบัญญัติเรื่องเช่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็หาได้มีบทบัญญัติใด ๆ ที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าต้องรับผิดในละเมิดที่ผู้เช่าได้กระทำลงไปด้วยไม่ ตลอดจนภายใต้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร(Civil Law) ศาลไทยจำต้องวินิจฉัยปัญหาข้อพิพาทใดภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ โดยจะทำการวินิจฉัยขยายความกฎหมายกว้างจนกลายเป็นผู้บัญญัติกฎหมายขึ้นเสียเองเหมือนดังเช่นศาลในประเทศสหัฐอเมริกาที่อยู่ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งได้สร้างบรรทัด ฐานในเรื่องความรับผิดในในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory infringement) ไม่ได้ เช่นนี้แล้วจึงเป็นการยากที่จะวินิจฉัยภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในปัจจุบันที่จะให้ผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดร่วมกับผู้เช่าพื้นที่ที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า แม้ผู้ให้เช่า

จะรู้ถึงการกระทำของผู้เช่านั้นก็ตาม เพราะลำพังแต่เพียงการรู้ถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้า จะถือว่าผู้ให้เช่าเป็นผู้กระทำก็ไม่ได้ จะถือว่าต้องรับผิดในการการะทำของผู้เช่าซึ่งเป็นบุคคลอื่นก็ไม่ได้ เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ต้องรับผิด

3. ปัญหาความรับผิดในการละมิดร่วมของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ ภายใต้บทบัญญัติตามมาตรา 432 ได้วางหลักความรับผิดของบุคคลใดที่ได้มีเจตนาในการร่วมกระทำละเมิดต่อเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงการมีเจตนาในการร่วมกระทำความผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของสถานที่ด้วย ซึ่งหากปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถานที่ที่ผู้ให้เช่าได้จัดเตรียมไว้เพื่อปล่อยให้เช่านั้น โดยผู้ให้เช่ามีเจตนาที่จะให้พื้นที่ที่เช่าของตนเองเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของกลุ่มผู้ซื้อที่ชื่นชอบสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้าเช่นนี้แล้ว เจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ไม่สามารถปฏิเสธถึงการมีเจตนาในการกระทำละเมิดของตนได้เลย แม้ว่าเจ้าของสถานที่จะมิได้เป็นผู้ลงมือกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าด้วยตนเอง แต่การกระทำของเจ้าของสถานที่เป็นผลโดยตรงที่ได้จากการกระทำละเมิด คล่าวคือการที่เจ้าของสถานที่ได้รับค่าเช่าเพื่อเป็นการตอบแทน และการได้รับค่าจอดรถภายในพื้นที่ที่เช่าจากผู้ที่มาซื้อสินค้าในพื้นที่ของผู้ให้เช่า เช่นนี้ซึ่งตามหลักคำตัดสินของศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาในคดี Fonovisa, Inc. v. Cherry Auction, Inc. และศาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้วางหลักไว้ในคดี Silk Street Market ซึ่งได้ให้เหตุผลของคำตัดสินที่เหมือนกันในเรื่องผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าได้รับ ไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าพื้นที่ก็ดี ค่าจอดรถยนต์ก็ดีล้วนเป็นผลโดยตรงที่ได้มาจากการปล่อยให้ผู้เช่าได้ใช้เช่าพื้นที่ของตนเพื่อจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า การกระทำของผู้ให้เช่าพื้นที่จึงเป็นผู้กระทำละเมิดนี้ด้วย อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏให้เห็นว่าได้เคยมีการนำคดีดังกล่าวขึ้นสู่ศาลไทย ดังนั้นจึงยังมีคำวินิจฉัยของศาลไทยในเรื่องดังกล่าว

สำหรับการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า จะเห็นได้ว่าโดยสภาพของสัญญาเช่าแล้ว วัตถุประสงค์หลักคือการได้ใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการใดๆ ตามที่ตกลงไว้ในสัญญาเช่า การกระทำหลังจากนั้นของผู้เช่าเป็นการที่ผู้เช่าดำเนินการไปเพื่อประโยชน์ของผู้เช่าแต่เพียงฝ่ายเดียว ประโยชน์โดยตรงที่ผู้ให้เช่าจะได้รับจากการที่ผู้เช่ากระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้านั้นไม่ปรากฏชัด จะมีก็แต่เพียงประโยชน์โดยอ้อม คือ ผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า สามารถหารายได้มาชำระให้แก่ผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่อาจมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ลูกค้ามาซื้อสินค้าบนพื้นที่ที่เช่า แล้วผู้ให้เช่าเก็บค่าที่จอดรถ แต่สิ่งเหล่านี้ก็หาใช่เป็นการที่ผู้เช่ากระทำการใดแทนผู้ให้เช่า อันจะทำให้ต้องด้วยลักษณะของการร่วมกันทำละเมิดไม่ ดังนั้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายละเมิดของประเทศไทยในเรื่องความรับผิดในการกระทำของบุคคลอื่นนั้น

ยังไม่สามารถที่จะเอื้อมไปกำหนดให้ผู้ให้เช่าต้องรับผิดในการกระทำละเมิดของผู้เช่าที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า เพราะความสัมพันธ์ของผู้ให้เช่ากับผู้เช่า มิใช่นายจ้างลูกจ้างหรือตัวการตัวแทน อันกฎหมายกำหนดให้ผู้ที่เป็นนายจ้างหรือตัวการต้องรับผิดในละเมิดที่ลูกจ้างหรือตัวแทนได้กระทำลงไป

จากการพิจารณาถึงบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ยังคงไม่ปรากฏถึงบทบัญญัติมาตราใด ๆ ที่สามารถเอาผิดไปถึงผู้ให้เช่าสถานที่ให้ต้องมีความรับผิดในทางละเมิด ทั้งยังไม่ปรากฏคำวินิจฉัยในประเด็นข้อพิพาทดังกล่าวแก่ศาลไทยภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ เหมือนดังเช่นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ศาลได้มีการวางบรรทัดฐานในเรื่องความรับผิดในการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า(contributory infringement) หรือกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ได้มีมาตรการในการเอาผิดเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในการที่ปล่อยให้ใช้พื้นที่เพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้าโดยการบัญญัติกฎหมายไว้อย่างชัดเจน

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
BROTHERS of S1 GABRIEL
LABOR VINCIT OMNIA
SINCE1969
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

บทที่ 5
บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัจจุบันการละเมิดสิทธิในทางทรัพย์สินปัญญากลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ประเทศพัฒนาแล้วทั้งในกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union) และประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีมาตรการการคุ้มครองสิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าอย่างเข้มแข็งทำให้กลุ่มประเทศเหล่านี้นอกเหนือจากให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเครื่องหมายการค้าแล้ว ยังเป็นกลุ่มประเทศที่เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ โดยกลุ่มประเทศเหล่านี้ต่างผลักดันและให้ความสนใจในการควบคุมการกระทำละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศที่กำลังพัฒนาและด้อยพัฒนา และหมายรวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานั้นไม่เพียงแต่เป็นการขโมยความคิด ยังถือเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้ทรงสิทธิในเครื่องหมายการค้านั้นอีกด้วย เพราะทรัพย์สินทางปัญญาถือเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่ง แม้จะจับจ้องไม่ได้แต่อาจมีราคาและอาจถือเอาได้ ด้วยเหตุนี้เองประเทศต่างๆได้เร่งพัฒนาบทบัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นการสร้างมาตรการป้องกัน และเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าทั้งการบัญญัติเป็นกฎหมายภายในประเทศ และการร่วมมือระหว่างประเทศโดยการสร้างอนุสัญญาต่างๆที่มีผลบังคับเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศภาคีเพื่อสร้างความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าให้กับกลุ่มประเทศภาคีเหล่านี้

โดยประเทศไทยเองเป็นหนึ่งในประเทศที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ต้องเฝ้าระวังลำดับต้นๆจากทั้งกลุ่มสหภาพยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากประเทศไทยนอกจากจะมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเครื่องหมายทางการค้าแล้ว มาตรการในการเอาผิดแก่ผู้กระทำการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญายังกำหนดเฉพาะการเอาผิดผู้กระทำละเมิดโดยทางตรงเท่านั้น โดยยังมิได้มีการดำเนินการกำหนดให้บุคคลผู้ที่มีส่วนร่วมกระทำการละเมิดโดยทางอ้อมหรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการให้ใช้พื้นที่ในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าต้องรับผิดชอบในการละเมิดเครื่องหมายการค้าดังกล่าวด้วย เช่นกรณีของเจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้นำพื้นที่ของตนออกให้เช่าแล้วผู้เช่าได้ใช้เพื่อกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งเมื่อได้ทำการศึกษาถึงบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ.2534 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และประมวลกฎหมายอาญา ก็หาได้มีบทบัญญัติมาตราใดให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่กระทำโดยผู้เช่าพื้นที่อย่าง

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเครื่องหมายการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา (Lanham Act 1946) ซึ่งเป็นกฎหมายระดับสหรัฐ ประกอบกับการศึกษาถึงคำตัดสินของศาลแห่งสหรัฐอเมริกาที่ตัดสินวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ในการที่ผู้เช่าพื้นที่กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า พบว่า ศาลได้สร้างบรรทัดฐานและใช้หลักกฎหมายใน 2 เรื่องสำคัญ ได้แก่

1) ความรับผิดภายใต้หลักความรับผิดในการกระทำละเมิดของบุคคลอื่น(vicarious infringement)

กล่าวคือ ผู้ให้เช่าจะต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่ตนไม่ได้กระทำโดยตรง (เพราะเป็นการกระทำโดยอ้อม) อันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของบุคคลอื่น โดยกรณีนี้เป็นการกระทำผิดโดยผู้เช่า ซึ่งผู้ให้เช่าหรือเจ้าของพื้นที่ต้องร่วมรับผิดจากการกระทำละเมิดดังกล่าวเมื่อต้องด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการดังต่อไปนี้ประกอบกัน ได้แก่

(1) ผู้ให้เช่าพื้นที่มีความสามารถที่จะเข้าควบคุม (control) การกระทำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ให้เช่าได้ และ

(2) ผู้ให้เช่าพื้นที่ได้รับประโยชน์ทางการเงินโดยตรงจากการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้เช่า

2) ความรับผิดภายใต้หลักการมีส่วนในการละเมิดเครื่องหมายการค้า (contributory infringement) กล่าวคือ ผู้ให้เช่าพื้นที่จะต้องรับผิดในการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่เสมือนมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดร่วมกับผู้เช่า อันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดโดยตรงของผู้เช่า ผู้ให้เช่าหรือเจ้าของพื้นที่ต้องร่วมรับผิด เมื่อต้องด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

(1) ผู้ให้เช่าพื้นที่มีส่วนสนับสนุนในการกระทำละเมิดของผู้เช่าหรือผู้ที่มาออกร้านในงาน ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ทั้งนี้ โดยสภาพแล้วการจัดหาที่ตั้งร้านหรือการให้ที่ตั้งร้านโดยที่ร้านนั้นมีการขายสินค้าที่ละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยสภาพแล้วย่อมถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าอยู่ในตัว และ

(2) ผู้ให้เช่าพื้นที่รู้หรือควรจะรู้ถึงการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าแต่กลับปล่อยปละให้ผู้เช่ากระทำผิดเนื่องมาจากรายได้ที่จะได้รับจากการกระทำละเมิดนั้น

นอกจากนั้น ในส่วนการศึกษากฎหมายทรัพย์สินของมลรัฐนิวยอร์คก็ยังพบว่า ได้มีการกำหนดไว้เป็นบทบัญญัติในกฎหมายอย่างชัดเจนที่ให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งในการกระทำที่ผิดกฎหมายการครอบครองทรัพย์สินของตนที่ตนรู้หรือยอมให้มี

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

การกระทำที่ผิดกฎหมาย ซึ่งทำให้สามารถตีความให้ครอบคลุมไปกำหนดความรับผิดของผู้ให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้เช่าทรัพย์สินใช้ทรัพย์สินที่เช่าไปกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำอันละเมิดต่อกฎหมายเครื่องหมายการค้าซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญาของมลรัฐนิวยอร์กสามารถบังคับใช้และควบคุมการกระทำความผิดของผู้เช่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ล้วนตรวจตรา การดำเนินกิจการของผู้เช่าหากผู้เช่ากระทำผิดกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายใดๆ ผู้ให้เช่าต้องร่วมรับผิดด้วยไม่ว่าจะเป็นทั้งทางแพ่งหรือทางอาญา ทำให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ประกอบการไม่ต้องเข้ามามีปัญหาในทางคดี นอกจากต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมแล้วยังทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือและความเสียหายให้กับกิจการของตน ซึ่งอาจส่งผลร้ายแรงต่อการประกอบธุรกิจ จึงเป็นเหตุให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือให้การบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

ในส่วนของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดเครื่องหมายการค้า รัฐบาลจีนได้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้ความคุ้มครองกฎหมายเครื่องหมายการค้าดังกล่าว ด้วยการออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า มาใช้ควบคู่กับกฎหมายเครื่องหมายการค้า โดยมุ่งเอาผิดแก่ผู้ที่มีเจตนาให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะให้ความช่วยเหลือในด้านการเก็บสินค้า การขนส่งทางไปรษณีย์ รวมถึงการช่วยเหลือในการปกปิดการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น ประกอบกับประเทศสาธารณะรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีเนื้อที่มาก ทำให้มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ดังนั้นเพื่อให้มาตรการในการป้องกันการละเมิดเครื่องหมายการค้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้มีการออกระเบียบการปกครอง เพิ่มหน้าที่ให้ผู้เป็นเจ้าของสถานที่หรือผู้ให้เช่าพื้นที่มีหน้าที่ในการจัดทำรายงาน เพื่อเป็นการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบว่ามิได้มีสินค้าที่ผิดกฎหมายอยู่ในพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของตนเพื่อควบคุมและบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระหลักการมีส่วนร่วมในความรับผิดร่วมกันของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเปรียบเทียบกับประเทศไทย เห็นว่ากฎหมายของไทยยังขาดความชัดเจนในการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าจากการปล่อยให้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าในสถานที่หรือพื้นที่ที่เช่า โดยปราศจากความรับผิดร่วมกันต่อสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ส่งผลโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้ทั้งกับเจ้าของเครื่องหมายการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ หากเจ้าของ

อสังหาริมทรัพย์หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ปล่อยปละการควบคุมดูแลผู้เช่า ให้ใช้พื้นที่ของตนกระทำผิดตามกฎหมายไม่ว่ากฎหมายใดก็ตาม แต่กลับอ้างว่าไม่มีหน้าที่ในการควบคุมพื้นที่เนื่องจากให้การครอบครองต่อผู้เช่าไปแล้ว ไม่สามารถเข้าไปก้าวก่ายได้ แต่ตนเองกลับได้รับประโยชน์จากค่าเช่าจากพื้นที่ที่ใช้ในการกระทำผิดทางกฎหมาย ก็เป็นเสมือนดังผู้สนับสนุนให้ผู้เช่าเหล่านั้นกระทำผิดต่อไป ด้วยเหตุนี้การขยายมาตรการการเอาผิดกับเจ้าของอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ให้เช่าพื้นที่จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ควรเพิ่มเติมแก้ไขให้มีการบังคับใช้ในประเทศไทย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดเครื่องหมายของค้าของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ข้างต้น ผู้ค้นคว้าวิจัยจึงเห็นว่ามีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้ 2 ทาง กล่าวคือ

1. ทางนิติวิธี

โดยหลักนิติวิธีนี้อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การแก้ไขปัญหาโดยวิธีการทางศาล ซึ่งเป็นการศึกษาและนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ด้วยวิธีการตีความให้ครอบคลุมไปถึงและสามารถนำมาลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ เหมือนดังเช่นการใช้หลักการตีความกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือการนำบทบัญญัติกฎหมายที่มีอยู่ ควบคู่ไปกับการนำทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล ความรับผิดต่างๆ มาปรับใช้

ผู้ค้นคว้าวิจัยมีความเห็นว่าประเทศไทยควรเรียนรู้จากหลักการตีความกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้สำหรับประเด็นปัญหาการตีความกฎหมายเพื่อให้สามารถกำหนดความรับผิดของผู้ให้เช่าสถานที่ในกรณีที่ผู้เช่าจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าได้ โดยการนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้พิจารณาได้ดังต่อไปนี้ กล่าวคือ พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หลักกฎหมายดังกล่าว มีการกำหนดขอบเขตความรับผิดที่สามารถขยายการเอาผิดไปถึงเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่ที่ให้เช่าพื้นที่เพื่อจำหน่ายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าได้อยู่แล้ว เพียงแต่ในปัจจุบันยังไม่มีการนำคดีดังกล่าวขึ้นสู่ศาล ซึ่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติลักษณะของการกระทำความผิดทางละเมิดไว้เป็นการเฉพาะ จึงทำให้เมื่อมีคดีความขึ้นสู่ศาลจะใช้หลักในเรื่องละเมิด แห่งบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 420 เข้ามาปรับใช้โดยวิธีการตีความให้ศาลเห็นถึงเจตนากระทำละเมิดของผู้ให้เช่าพื้นที่ หรือเจ้าของ

สถานที่ ดังนั้นหากมีการนำแนวทางในการตีความตามทฤษฎีความความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล เหมือนอย่างประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้ก็จะสามารถเอาผิดไปถึงเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ได้ ซึ่งการที่เจ้าของสถานที่ได้รับประโยชน์ที่เป็นตัวเงินในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าสถานที่ ค่าที่จอดรถยนต์ เป็นต้น ล้วนแต่เป็นผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าได้จากการที่ผู้เช่าได้เช่าพื้นที่ของตนเพื่อจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าจึงถือเป็นผลโดยตรงจากการกระทำละเมิด ดังนั้นผู้ให้เช่าพื้นที่จึงต้องร่วมรับผิดชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการละเมิดนี้ให้แก่เจ้าของเครื่องหมายการค้าด้วย

โดยกรณีความรับผิดทางอาญาผู้ค้นคว้าอิสระมีความเห็นว่าพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ได้กำหนดความรับผิดในทางอาญาของผู้ที่กระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าไว้ในมาตรา 108 มาตรา 109 และมาตรา110แล้ว ซึ่งการที่เจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่ปล่อยให้มีการจำหน่ายสินค้าอันละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ของตน โดยเจ้าของสถานที่ได้รู้ถึงการกระทำความผิดดังกล่าวอันมีลักษณะเป็นความผิดทางอาญาในพื้นที่ของตน และยังคงปล่อยปละละเลย การกระทำเช่นนี้จึงถือเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เช่าในการกระทำละเมิดเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ดังนั้น การกระทำความผิดของเจ้าของสถานที่ หรือเจ้าของพื้นที่เป็นการกระทำความผิดฐานผู้สนับสนุน มาตรา 86 ประมวลกฎหมายอาญา ประกอบพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า 2534 มาตรา 108 มาตรา 109 และมาตรา 110 ตามข้อเท็จจริง

2. ทางนิติบัญญัติ

โดยหลักนิติบัญญัตินี้อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อป้องกันมิให้เกิดช่องว่างของการนำไปใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างผิดพลาด และเพื่อให้สามารถนำตัวผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างทั่วถึง เหมือนดังเช่นกฎหมายสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ได้มีการบัญญัติกฎหมายเครื่องหมายการค้าสำหรับความรับผิดของผู้กระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า และบัญญัติความรับผิดแก่ผู้ให้เช่าสถานที่ที่ปล่อยให้มีการกระทำอันผิดกฎหมายในพื้นที่ของตนไว้ในกฎหมายเช่า เพื่อใช้ควบคู่กับข้อบังคับของท้องถิ่น

ผู้ค้นคว้าวิจัยมีความเห็นว่าประเทศไทยควรเรียนรู้จากหลักการบัญญัติกฎหมายของประเทศจีน เพื่อนำมาเป็นหลักการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั้งในทางแพ่ง และทางอาญาในส่วนความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในทางแพ่ง เนื่องจากพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติลักษณะของการกระทำความผิดทางละเมิดไว้เป็นการเฉพาะเหมือนกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ดังนั้นในทางปฏิบัติเมื่อมีคดีความขึ้นสู่ศาลก็มักจะใช้หลักในเรื่องละเมิด แห่งบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 420 เข้ามาปรับใช้ เพื่อ

เรียกค่าเสียหายอันเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังนั้นผู้ค้นคว้าอิสระจึงขอเสนอให้มีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 ในส่วนของการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้า หมายรวมถึงการมีเจตนาให้ความสะดวกในการกระทำละเมิดต่อสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของบุคคลอื่นในการใช้เครื่องหมายการค้า อาทิ การเก็บสินค้า การขนส่ง การติดต่อทางจดหมาย หรือ การซุกซ่อน เป็นต้น

ซึ่งหากแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมไปถึงการมีเจตนาของผู้ให้ความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือในการกระทำการละเมิดเครื่องหมายการค้า เหมือนอย่างบทบัญญัติของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งหากมีการแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวแล้วจะทำให้สามารถเอาผิดไปถึงเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ที่ปล่อยให้ผู้เช่าได้มีการละเมิดเครื่องหมายการค้าในพื้นที่ที่เช่ามาร่วมกันรับผิดได้อีกทางหนึ่ง

สำหรับความรับผิดของเจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่ในทางอาญาผู้ค้นคว้าอิสระมีความเห็นว่าหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้เจ้าของสถานที่ หรือผู้ให้เช่าพื้นที่จะต้องรับโทษในทางอาญาร่วมด้วย โดยเพิ่มเติมบทลงโทษในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ในส่วนของบทบัญญัติมาตรา 110/1

“ผู้ใดนำอสังหาริมทรัพย์ของตนออกให้บุคคลใดใช้เพื่อกระทำความผิดตามมาตรา 108 มาตรา109 หรือมาตรา 110 โดยรู้ หรือควรได้รู้ถึงการกระทำความผิดตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวให้ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา108 มาตรา109 หรือมาตรา 110 ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นๆ”

เพื่อให้สอดคล้องกับการเอาผิดตามมาตรการทางแพ่ง และเป็นมาตรการในการปรามทั้งผู้เช่า และผู้ให้เช่าให้มีความรับผิดทางอาญา โดยเจ้าของอสังหาริมทรัพย์จะต้องพิสูจน์ถึงเจตนาว่าตน “ได้รู้”หรือ “ควรรู้” ถึงการกระทำความผิดนั้นหรือไม่ ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีมีส่วนร่วมในการกระทำผิด (Contributory infringement) ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้เป็นการจำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีทางอาญาต่อเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ หรือเจ้าของพื้นที่มากเกินไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค1. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

โกวิท สมไวย์. ย่อหลักกฎหมายเครื่องหมายการค้า. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2535.

คณิต ณ นคร, ศาสตราจารย์ ดร. กฎหมายอาญาภาคความผิด.พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาธรรมศาสตร์, 2539.

จักรกฤษณ์ ควรพจน์,รองศาสตราจารย์ ดร. กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2548.

ไชยยศ เหมะรัชตะ,ศาสตราจารย์. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

ธัชชัย ศุภผลศิริ,รองศาสตราจารย์. คำอธิบายเครื่องหมายการค้า. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2536.

นิพนธ์ มีลาภ. กฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2532.

เนติบัณฑิตยสภา. คำบรรยายวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา สำนักอบรมเนติบัณฑิตยสภา ภาคหนึ่ง สมัยที่58 (กรุงเทพมหานคร):เนติบัณฑิตยสภา, 2548.

วัส ติงสมิตร. กฎหมายเครื่องหมายการค้า.คำบรรยายวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา สำนักอบรมเนติบัณฑิตยสภา ภาคหนึ่ง สมัยที่55. (กรุงเทพมหานคร): เนติบัณฑิตยสภา,2545: 25-68.

วัส ติงสมิตร. เครื่องหมายการค้า:ตัวบทพร้อมข้อสังเกตุเรียงมาตราและคำพิพากษาฎีกา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2543.

วิศิษฐ์ ศรีพิบูล.รวมคำอธิบายพร้อมตัวบทกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544.

ศักดิ์ สนองชาติ. คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิด ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2540.

ศักดิ์ สนองชาติ. คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด และความรับผิดทางละเมิด ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2547.

Bryan A. Garner (Editor in Chief). Black's Law Dictionary. 9th ed. St.Paul, MN: West, 2009.

Li Chiang Ling. China Executive Report Intellectual Property.China: Lexis Nexis, 2003.

Miller, R.,Arthur.Intellectual Property Patent, Trademarks and Copyright in A Nutshell. 3rd ed. United State:West Group, 2000.

Stim, Richard.Trademark Law.New York:West Legal Studies, 2000.

Tan Loke Khoon and Clifford Borg Marks.Trade Mark Law In The People's Republic Of China.China:Oxford University Press,1998.

บทความ และวารสาร

ธัชชัย ศุภผลศิริ. การคุ้มครองเครื่องหมายการค้า และแหล่งกำเนิดสินค้า.บทบัณฑิตย์47 (กันยายน 2534):85-114.

ปวีณา เอี่ยมศิริกุลมิตร. ความสำคัญของ "รู้หรือไม่รู้" ต่อความรับผิดของ Landlord ในกรณีมีการละเมิดเครื่องหมายการค้า.วารสารกฎหมาย ปีที่ 2 (2552):154-158.

ยรรยง พวงราช.ทรัพย์สินทางปัญญา:ความหมาย ขอบเขต ความเป็นมา และความสำคัญ.บทบัณฑิตย์ 54 (มีนาคม 2541):18-34.

ลุดวิก เบาว์เมอร์.กฎหมายเครื่องหมายการค้าเปรียบเทียบ ตอนที่1 แปลโดย วิชัย อริยะนันทกะ. บทบัณฑิตย์ 47 (กันยายน 2534):115-136.

ลุดวิก เบาว์เมอร์.กฎหมายเครื่องหมายการค้าเปรียบเทียบ ตอนที่2 แปลโดย วิชัย อริยะนันทกะ.บทบัณฑิตย์ 47 (กันยายน 2534):137-157.

สมบูรณ์ บุญภินนท์.ข้อสังเกตเกี่ยวกับคดีเครื่องหมายการค้า.บทบัณฑิตย์ 48 (มีนาคม 2535):67-89.

Barbara Kolsun and Jonathan Bayer. "Indirect Infringement and Counterfeiting: Remedies Available Against Those Who Knowingly Rent To Counterfeiters." Cardozo Art and Entertainment Law Journal 16 (1998):383-418.

John T. Cross, "Contributory Infringement and Related Theories of Secondary Liability for Trademark Infringement", Iowa Law Review 80 (1994):104-105.

วิทยานิพนธ์

สารีบุตร วงศาสนธิ์. "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนจากการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตรมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545.

เสาวลักษณ์ จุลพงศธร. "ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในเครื่องหมายการค้า." วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

อรทิพย์ ตัณฑประศาสน์. "ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

เอกวิทย์ สารการ. "ปัญหากฎหมายในการนำมาตรการทางอาญามาใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า." สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2550.

เอกสารข้อมูลสารสนเทศในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet Network)

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของต่างประเทศ, กฎหมายเครื่องหมายการค้า–สาธารณรัฐประชาชนจีน, ใน http://www.ipthailand.org/ipthailand/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=707&dir=ASC&order=name&Itemid=600&limit=5&limitstart=5. Access date October 5, 2009.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของต่างประเทศ,กฎหมายเครื่องหมายการค้า–ประเทศสหรัฐอเมริกา, ใน http://www.ipthailand.org/ipthailand/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=705&dir=ASC&order=name&Itemid=600&limit=5&limitstart=5. Access date October 7, 2009.

วิบูลย์ ตั้งกิตติภาภรณ์, โครงสร้างระบบกฎหมายของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน. ใน www.fareastlegalthailand.com. Access date October 29, 2009.

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง, สถิติคดีอาญาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง. ใน http://www.ipitc.coj.go.th/index.php?option=com_weblinks&view=category&id=13&Itemid=42. Access date October 29, 2009.

สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ). หนังสือพิมพ์เดลินิวส์(2 พฤษภาคม 2009). ใน http://www.ryt9.com/s/iq03/565465. Access date May 22, 2008.

สำนักยุทธศาสตร์การพาณิชย์. รายงานจากสำนักยุทธศาสตร์การพาณิชย์. ใน http://otp.moc.go.th/index_gen.php?page=news_detail&news_id=295&page_num=3&news_type=special. Access date May 22, 2008.

หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก (7 พฤษภาคม 2552). ใน http://www.komchadluek.net/detail/20090507/11996/พ่อค้าแม่ค้าพัฒนพงษ์200รุมตื้บตร.จับสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์.html. Access date 10 พฤษภาคม 2552.

Howard Tsang. "Tackling Counterfeit Via Landlords in China". IP Risk Management Review 2006. At http://www.iprisk.co.uk/iprisk2009/documents/IPRMR9.pdf. Access date November 25, 2009.

Silk Street Market ruled to compensate 40,000yuan to The North Face, At http://www.chinaipr.gov.cn/cases/trademark/247668.shtml. Access date November 25, 2009.

Dixon Zhang and Claudia.Summary of Landlord Liability Actions in China. At http://www.chinaiprlaw.cn/file/2009081115530.html. Access date November 25, 2009.

Law

China

Criminal Law of the People's Republic of China.

Implementing Regulations to the Trademark Law.

Rules Governing Administration of Security of Leased Property issued by Ministry of Public Security in 1995

The General Principles of the Civil Law.

Trademark Law of the People's Republic of China.

Thailand

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายแพ่งและ

United States

Lanham Act 1946.

New York Real Property Law.

Restatement (Second) of Tort.

World Trade Organization

Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights.

THE ASSUMPTION UNIVERSITY LIBRARY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	:	นางสาวกมลภา รัตนอภิรมยกิจ
วัน เดือน ปีเกิด	:	6 ธันวาคม 2522
สถานที่เกิด	:	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	:	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ประสบการณ์ทำงาน	:	ที่ปรึกษากฎหมาย บริษัท นิปปอน เอส แอนด์ เจ คอนซัลติ้งจำกัด
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	:	-

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
SINCE1969